

Morvay
—
A
trubadur
és társai

I

12.479
8

ERDÉLYI
KÖNYVBARÁTOK TÁRSASÁGA
IRODALMI VÁLLALAT

SZERKESZTI MORVAY ZOLTÁN

MORVAY ZOLTÁN
**A TRUBADUR
ÉS TÁRSAI**
REGÉNY

VIII
KÖTET

REVÉSZ BÉLA KIADÁSA 1925.
TÁRGU-MUREŞ—MAROSVÁSÁRHELY

ERDÉLYI KÖNYVBARÁTOK TÁRSASÁGA

IRODALMI VÁLLALAT

SZERKESZTI
MORVAY ZOLTÁN

TARGU MURES
MAROS - VÁSÁRHELYT.

KIADJA
RÉVÉSZ BÉLA

TELEFON 61.

Az „Erdélyi Könyvbarátok Társasága” irodalmi vállalat célja Erdély magyar olvasóit jó és olcsó könyvekhez juttatni. Aki az Erdélyi Könyvbarátok Társasága irodalmi vállalatra évi 200 leivel előfizet, évente 20 kötet 160 oldalas regény és elbeszélésekből álló kis könyvtárt kap Erdély legkitűnőbb íróinak műveiből. Ezek a könyvek egytől-egyik mind valóban szórakoztató, gyönyörködtető és irodalmi beccsel bíró írásművek. — Ilyen kötetek bolti ára ma 100 lei, ennél fogva minden olvasni szerető művelt ember maga ellen vét, ha nem fi et elő az „Erdélyi Könyvbarátok Társasága” kiadványaira. — Az előfizetési díj félévi 100 lei előleges részletekben is lefizethető. — Gyűjtőivekkel szolgál és előfizetéseket elfogad • művek kiadója *Révész Béla* könyvkereskedése *Targu-Mures; Marosvásárhelyt*

A legközelebb megjelenő sorozat tartalma:

XI. Dózsza Endre
Kortársaim	XVI. Erdélyi költők
Áprily, Reményik, Szabolcska,
Szombati Szabó, Walter
XII. Nyirő József
Regény	XVII. Csörgő Tamás
Essayk
XIII. Osvát Kálmán
Publicisztika	XVIII. Kádár Imre
Elbeszélések
XIV. Sípós Domokos
Regény	XIX. Ligeti Ernő
Utiképek
XV. Szini Lajos
Elbeszélések	XX. Tabéry Géza
Regény

Az „Erdélyi Könyvbarátok Társasága” legközelebbi sorozatát 100 lejes kedvezményes áron csak azok kaphatják meg, akik az előfizetési díjat (100 lejt és postai szétküldésnél további 10 lei portókötséget) 1925 augusztus 15-ig a kiadóhivatal címére (Révész Béla könyvkereskedése Targu-Mures—Marosvár hely) beküldik. — A második sorozat ez év november közepén jelenik meg.

ERDÉLYI KÖNYVBARÁTOK TÁRSASÁGA
IRODALMI VÁLLALAT □ SZERKESZTI MORVAY ZOLTÁN

VIII. KÖTET

MORVAY ZOLTÁN

A

TRUBADUR ÉS TÁRSAI

REGÉNY

II. KIADÁS

I. KÖTET

KIADJA RÉVÉSZ BÉLA KÖNYVKERESKEDÉSE
TÂRGU-MUREŞ 1925 MAROSVÁSÁRHELY

MORVAY ZOLTÁN

KÖNYVEI

Angol kisasszony. Bohózat 1 felvonásban
Egy 6000 kilométeres séta története.
Utirajz

Randevu. Vigjáték 1 felvonásban.

Szürke történetek. Elbeszélések.
Öt miniatűr kötet.

A trubadur és társai. Regény.

Októberi fellegek. Regény.

Minden jog fenntartva

**Az „Erdélyi Könyvbarátok Társasága“ címlapját
Gulyás Károly rajzolta.**

Tip. Révész Béla, Tg.-Mures

1. Egy ember meghal.

KOZÁR PÁL megállt. Nem azért állt meg, mintha meg akart volna csodálni valamit a liget sétányán, amelyen a vasárnapi közönség egymást taszigálta. Izléstelen toalettekben a hölgyek, portól molnárszürkére vált „szalon-ruhában” az urak.

Kozár Pál megállt és a botjára támaszkodott. Eleresztette tizennégyéves fiának a kezét s kabátján az ugynevezett szivarzseb táján kaparászva, ilyesmit mormogott:

— Bocsánat, most lehetetlen, szavamra mondom . . . Tessék öt év múlva jönni . . .

Valakihez beszélt Kozár Pál, de az a valaki nem viselt rikitószinü bluzt, se porlepte szalonruhát. Ezt a valakit, akihez Kozár Pál beszélt, köznyelven úgy hívják, hogy — halál.

S dacára a merev visszautasításnak, a tolakodó jövevény belenyult a kebelébe Kozár Pálnak s összezsavarta azt a kis kattogó husdarabot, amelyről a poéták azt állítják, hogy ha egyszer a hajtópatakja elapadt, el nem indíthatja „océánja vérnek” . . .

Kozár Pál még egyszer összehúzta haragosan

a vastag szemöldökét, igen kérékre nyitotta a szemét s fiára nézett :

— De mi lesz ebből ? — mormogta és a sétáló közönség nem kis mulatságára, végigvágódott a poros, kavicsos sétány utján.

A fia kétségbeesve térdelt mellé és jajveszéklni kezdett, a közönség pedig összecsődült.

— Jajj, meghal az apám, — sikoltozott a fiucska, — hívjanak egy orvost !

A tisztelt közönség csak szörnyüködve meresztette a szemét s amint Önök is méltóztatnak tudni, e bámész hadból soha sem szokott akadni egy értelmesebb, aki segítsen esetleg az ilyen utcai szerencsétleneken.

Egy vén nyárspolgár végre megkérdezte a gyermeket nagybölcsen :

— De hát mi baja az apádnak ?

— Én nem tudom, — sirt a gyermek, — csak felbukott és most nem akarja a szemét kinyitni.

— És mégis mozog a föld, s akik sok sört isznak, azok legjobban érzik, — jegyezte meg egy derék, kereskedősegédkinézésű ur. A vele levő varrókisasszonyok igen szellemesnek találták a jeles ifiju mondását s kacagva mentek tovább.

Végre előkerült egy rendőrbiztos, aki kocsira tétette az elesett embert és siró fiut s maga is beült.

— A kórházba, — kiáltott s a kocsi elrobogott.

A liget utjain még öt percig beszéltek az esetről, de a pavillon előtt a cigány ráhuzta az uj nótát, hogy :

„Sirassatok, ha meghalok
Bánatos csalogánydalok
És ti hervadó levelek
Temessetek el engemet.“

Mert ez a történet akkor kezdődött, mikor Reviczkynek ezt a bánatos versét ujnótaképpen kezdték danolni, 1893-ban. S a közönség, dudolva a népszerűvé vált dalt, elfelejtette az előbbi esetet.

Kozár Pállal pedig ezalatt a kórházhoz ért a kocsi s a segédorvos ásitva és unatkozva jegyezte meg, mikor megvizsgálta, hogy a hullaházba kell vinni. Egészen, tisztességesen vége van.

A biztos pedig, aki még új hivatalnok volt az állásában, igyekezett a dolgát lelkiismeretesen elvégezni. Kikérdezte tüzetesen a gyermeket.

— Hogy hívják, kis barátom?

— Kozár Győző.

— Hát a meghaltat, az édes apját?

— Kozár Pál.

— Miféle mestersége volt?

— Hivatalnok volt.

— Hol?

— A királyi táblánál irodatiszt.

— És hol van a lakásuk?

— Jókai-utcán, a 27. szám alatt.

— A táblai elnök ur házánál?

— Igen.

— Köszönöm, akkor én magát haza viszem a mamájához és elmondjuk neki ezt a szomorú esetet.

A gyerek még jobban elkezdett sirni.

— Nekem nincs mamám és — tette hozzá keservesen zokogva, — már most apám sincs...

A biztos, fiatal ember volt, abban a korban,

amikor az ember szive még nem fásult és romlott, megsajnálta a fiúcskát.

— Akkor hova vigyem kisbarátom?

— Hát haza, majd elmondjuk, hogy apa a ligetben összerogyott és meghalt. A méltóságos ur az én keresztapám. Ahhoz menjünk.

— Jól van, — mondta a biztos és kézen fogta a fiúcskát s elment vele a Jókai-utca 27-es szám alá.

Amint a kapun beértek, a nagy kertes udvar virágágyai közül egy 8 éves, gyönyörű kis szőke lány szaladt elébük s a síró fiú kezét aggódó szorongással fogva meg, egy ily kis gyermeknél szokatlan értelmes részvét hangján kérde:

— Győző, ki bántotta, miért sírsz? Én magát sohasem láttam sírni?

A fiúnak még jobban fojtogatta a zokogás a torkát.

— Ilonka, meghalt az apám!

A leányka, neme koránfejlettségével, rögtön átértette, hogy ennek a sohasem síró fiúnak most van oka búsulni.

Ő is zokogni kezdett, de a fiút vigasztalni igyekezett:

— Ne sírjon, Győző, a papája elment a jó kis mamájához, már most ketten vigyáznak magára az égből.

A biztos csak nézte a két gyermeket és megindulva kérdezte a fiutól:

— Kicsoda ez a kislány? Nem a testvére ugy-e?

— De igen, — sietett a leányka felelni, — én a testvére vagyok Győzőnek, a huga, mi együtt nőttünk fel.

A biztos nem állta meg a rossz hangulata dacára sem, hogy el ne mosolyodjék, mikor a földből alig kilátszó leányka azt mondta, hogy ők együtt nőttek fel!

— A méltóságos ur leánya, Ilonka, — mutatta be a fiu.

— Igen uram, én Pelőci Deér Ilonka vagyok — mondta a gyermek meghajolva. — És kegyed kicsoda?

— Én a rendőrbiztos vagyok, kisasszony, a méltóságos papával szeretnék beszélni, itthon találhatom?

A leányka abban a percben hátrafordult a francia bonne-hoz, aki eddig szótlanul állt mögöttük és az egész dologból nem értett semmit. A gyermek francia nyelven röviden elmondta a bonnenak az esetet s utasította, hogy ezt az urat vigye a papához.

A bonne kétségbeesve csapkodta össze a kezét, míg a biztos előtt menve az utat mutatta, végre beeresztette a méltóságos urhoz.

A biztos elmondta mi történt.

A méltóságos ur nem tudott hova lenni a szörnyüködéstől!

— Kérem, ilyen egészséges ember, ilyen derék ember, kérem!

És nagy léptekkel járt fel s alá a szobában, melynek vastag szőnyegén nesztelenül vészett el a cipőkopogás, csak a recsegés hallott.

— Es itt ez a szegény kis fiu! Mi lesz belőle? Azaz, hogy mi lesz? Hát fel fogom neveltetni! Igenis, fel fogom neveltetni, kérem! Ilyen szörnyűség! A jó Kozár, a derék Pali! Nekem olyan másodunokatestvérem, vagy mim volt . . . És meg-

halt . . . No ez csudálatos, kérem, egy órája, hogy elment egészségesen és már halott . . . Ilyen az élet, kérem, ilyen, én mindig mondom és mégsem hiszik . . . De ez mégis csodálatos! Szivszéhhűdése volt ugy-e?

— Ugy gondolom, a kórházi orvos ilyesmit mondott, méltóságos uram.

— No lássa kérem, hiszen mondom. A jó Pali! . . .

A biztos, akit a méltóságos ur leültetett, felállt.

— Ha kegyeskedik megengedni méltóságodnak, távozom.

— Igen kérem, tessék, azaz, hogy köszönöm a fáradozását. És kezét fogott a biztossal s Pelőci Deér Tamás kir. táblai elnök ki is kísérte a lépcsőházig. Igen meglehetősen indulva, mert ilyesmit tekintélyesebb emberekkel sem tett meg.

A méltóságos ur özvegy ember volt s a háztartását az unokahúga vezette, bizonyos dr. Domokos Kázmérné urnő, aki férjével, a helybeli főiskola tanári karának egyik oszlopos tagjával, nála lakott.

A bonne persze, míg az elnök ur a biztossal beszélt, sietett a szörnyü esetet némettel, franciával és még magyarral is keverve, elreferálni, gesztusokkal és mutatványokkal kísérve a nagyságos asszonynak, hogy a kerti lakásban lakó ur a liget sétányán puff és meghalt!

— Hallottad-e, Teréz? — kérdezte bejövő hugát a méltóságos ur. — A szegény Kozár . . .

— Hallom, szörnyűség! — mondta a nagyságos asszony és egy zsölyébe rogyott.

Azután felugrott és bekiáltozott a másik szobába férjéhez, a tudós tanárhoz.

— Hallod-e, Kázmér?

— Mi az ördög bajod van már, — förmedt rá a bölcs férfiu az őt zavaró élettársra.

— Kozár meghalt!

— Az az ő baja!

— Óh, te szivtelen, hát az a szegény fiu?

— Hagyj nekem békét, tudod, hogy székfoglalót kell írnom!

S mint egy valódi bölcs, akit egy-két hitvány emberi féreg elmulása a földszinéről nem zavarhat meg, írta tovább a székfoglalóját, amellyel az Akadémián fog előállani, írta tovább nyugalommal és — szerinte — sok tudással, a „Némely patagóniai véglényekről“ . . .

Kozár Pált pedig három nap mulva eltemették annak rendje és módja szerint, diszesen és a sirja felett zöldülni kezdett a fű és a vadvirág s a rajta átsuhanó napsugaras levegőben szerelmes pillangók csókolództak.

II. A madárnak kinő a szárnya...

TEMETÉS utáni héten a Gyöző gyereket magához hivatta a méltóságos ur és igen ünnepélyes hangon kezdett vele beszélni.

A dolgozó-szobában történt mindez, a komoly dolgozó-szobában, ahol könyvszekrények, ásványgyűjtemények s régi arcképek valának.

A külső zaj tompán hangzott fel ide s a nagy fali óra élesen tikk-takkolt.

Gyözőt leültette a méltóságos ur egy nagy bőrszékbe, amelyből nem igen értek a szőnyegig a lábai s mivel az elnök ur mindenben szerette a kimért nyugalmat és ünnepélyes komolyságot, olyan hangon kezdett beszélni a tizennégy éves fiuval, mint ahogy a tanácsüléseken szokott.

— Hát édes fiam, Gyöző, — kezdte szintén elhelyezkedve egy karosszékben, — apád helyett már most én leszek az apád. Igyekezek olyan jó apád lenni, hogy észre se vedd az igazi elmulását. Te is ragaszkodj hozzám, legyél bizalmas, ha valami nem tetszik, mondd meg minden zsenirozás nélkül és ha én tudok, segítek rajtad.

Az ilyen magukbanmaradt árva fiukat a gond-

viselés valami koraérettséggel, valami hamar jelentkező önállósággal szokta megáldani, amiért a sors más oldalról mostohán bánt velük.

A tizennégyéves fiú értelmes komolysággal hallgatta a keresztapját s megvárta, míg befejezi.

— Ami a lakásodat illeti, fiam, ott maradhatsz a kerti szobákban, ahol eddig laktatok, majd egy nagyobb diákot kerítek melléd lakótársnak, hogy ne legyél egyedül és legyen aki oktasson. Minden hónapban kapsz tőlem 5 forint zsebpénzt, amelyen azt vehetsz, amit akarsz. Egyben tudatom veled, hogy gyámoddá is engem neveztek ki. Megértettél-e, fiacskám, — kérde Deér oly hangon, amelyet törvényszéki elnök korábban szokott meg, mikor az elítélttől kérdezte, hogy megértette-e a felolvasott ítéletet.

— Meg — mondta röviden a gyerek.

— S van-e valami észrevételed?

— Van, méltóságos ur, van.

S a gyermek értelmesen, komolyan és ami fő, igen határozottan kezdett beszélni.

— Először is, méltóságos uram, nagyon köszönöm, hogy apám helyett apám akar lenni, de engedje meg nekem, hogy én senkiért se felejtsem el az édesapámat. Én nagyon fogok a méltóságos urhoz ragaszkodni, mint ahogy ezt eddig is tettem és mindig kikérem a tanácsát mindenben — ha már nem tudok magamon sehogysem segíteni. Ami a lakást illeti, nagyon köszönöm, de nekem azok a kerti szobák drágák. Míg az apám élt, ő tehetett, ő olyan fizetést kapott, amelyből egy ilyen lakást fenn lehetett tartani. Magam is kitűnő tanuló vagyok és én magam akarok tanítványokat keresni, hogy legalább annyi jövedelmem legyen

belőle, amennyi zsebpénzt a méltóságos ur nekem akar havonként adni. Az iskolai igazgatómmal beszéltem, bemegyek a főiskolai internátusba és ott ingyen lakást és kosztot fogok kapni, az apám nyugdíját méltóztassék takarékpénztárba rakni, én csak majd néha-néha ruhára kérek belőle. Szükségem van arra, hogy bizonyos tőke felett rendelkezzem, mert céljaim vannak...

A méltóságos ur a székében hátradőlve nézte a beszélő fiut, göndör feketehajas fejét, domboru homlokát s a vastag szemöldökét, amit néha-néha összehuzott s látta köztük már most is bevésszödvé azt a vonalát, amelyet a határozottság vonalának hívnak.

Amint a gyermekeket így nézte, régi, eltemetett képek jöttek lelki szemei elé, melyeket bár-hogy is akart, nem birt elfelejteni.

Eszébe jutott, hogy ennek a fiunak a nagyapja éppen úgy neveltette őt, mint ahogy ő akarta most nevelni ezt a gyereket.

Az igaz, hogy az öreg Kozár nem kapott nyugdíjat ő érte, hanem a magáéból költött rá...
Mig volt neki miből...

Szerencsére mikor az öreg Kozár tönkrement, Pelöci Deér Tamás ur már törvényszéki aljegyző volt és Kozár Piroska, nevelőapja leányának a jegyese.

S mikor az öreg Kozárnak a széntárnája kigyult és földönfutó koldus lett s rá hamarosan megütötte a guta, Pelöci Deér Tamás urtól senkise kívánhatta, hogy elvegye a teljesen vagyontalan Kozár Piroskát...

Nem is vette el Pelöci Deér Tamás ur, hanem visszaküldte a jegygyűrűt, amire Kozár Piroska

szégyenében-e, vagy bánatában, csak rövidesen elpusztult . . .

Pelőci Deér aztán nem is gondolt a házasságra csak táblabíró korában, mikor már a haja deresedni kezdett s akkor egy ujdonsült bárónak a leányát vette el, aki a hivatalos lap szerint „hazai szövö-
iparunk érdekében kifejtett érdemeiért“ kapta a hétágu koronát s szerzett töméntelen vagyont.

Az egyetlen leány aztán táblabíróné lett, de mikor a kisleánya született, itt hagyta derék férjét mély bánatával és a szép vagyonnal együtt.

Kozár Pál, e fiu apja huszárfőhadnagy volt, mikor az öreg Kozár vagyonilag tönkre ment és gyönyörű szép, de szegény leánynak az udvarlója.

Kissé szerette volna agyonlőni Deért, amiért a hugát olyan csuful cserbehagyta. De a maga baja, meg aztán a Piroska halála, de legjobban a mennyasszonya könnyörgése kiverte fejéből ezt a tervet. S mikor az apja elszegényedett, habozás nélkül vágta földhöz a cifra huszár-uniformist és nőül vette a jegyesét s beállt a táblához hivatalnoknak. Igen boldog ember volt míg a felesége élt. S amikor a fiuk is megszületett, ez még csak tetézte a megalégedését.

Pelőci Dér Tamás úr, talán a saját lelkiismerete megnyugtatózásául, Kozár Pállal mindig kereste az összeköttetést a Piroska halála után, s az áldott jó Kozár Pált sikerült neki kibékíteni annyira, hogy még a fiának is Pelőci Deér lett a keresztapja.

Már hét éves volt a kis Győző, mikor az anya agytifuszt kapott és meghalt.

Az addig örökké vidám, füttyös, dalos Kozár Pál igen komor ember lett ezután és nem látta többé még mosolyogni sem senki.

Iroda-tiszt volt ekkor és buskomorsága miatt nem is vitte többre.

Pelöci látta ezt és a sok-sok kérelemre annyira tudta vinni a do'got, hogy Kozár az ő házában fogadott lakást s a már ekkor táblai elnök örvendezve látta, hogy a Kozár fia és az ő leánykája milyen szívesen játszanak együtt. A jövőre terveket főzött, amivel talán a hibáit akarta jóvá tenni a menyeeiek előtt.

Es ime, ez a makacskodó kis fiu, most ki akarja zavarni az ábrándozásból az önfejü, gyerekes gondolkozásával. Hohó! ezt nem hagyjuk!

Hanem Pelöci Dér Tamás úr nem rontott ajtóstól semminek. Ennek köszönhette a karrierjét is. Sohasem mondta mereven semmire sem, hogy ezt én így akarom, tehát ennek így kell lenni. Talált ő mindenhez ügyes kerülő utakat s ezek segítségével mindig célhoz ért.

Még a 14 éves fiunak sem mondta, hogy ez ám nem megy úgy, hogy én vagyok a gyámod, tehát azt teszed, amit én akarok. Nem. Elkezdte ott piszkálni a gyereket, a hol gondolta, hogy legjobban megérzi.

— Édes fiam Győző, hát képes volnál bemenni az internátusba, itt hagyni engem, itt hagyni llonkát, a kis féltestvéredet, a játszótársadat, akit te tanítottál járni. Hát itt tudnád hagyni . . .

A méltóságos ur jól számított, mert a fiú szemét elfutotta valami könnyfátyol és hangjasehogyszem akart kiférni a torkán, mikor mondta:

— Nem megyek én a világ végére, eljövök én minden délután llonkához.

— Ez nem beszéd, látod, engen is megszólna a világ, ha az internátusba engednélek. Kapsz te

az apád után tisztességes nyugdíjat, amelyből szépen kiképezheted magad. Hát mire neked az a pénz amelyről beszéltél, az a — tőke! . . .

— Én festő akarok lenni, ahhoz pedig pénz kell . . .

— Festő, hát tudsz te rajzolni?

A fiúnak felragyogott a szeme.

— Én? Bizony tudok!

Azzal kiugrott az előszobába, ahova egy táskát dobott le, mikor a méltóságos ur behivatta és diadalmasan hozta be.

— Tessék megnézni.

A méltóságos ur, az igazat megvallva, keveset értett a művészetekhez s a rajzokból sem tudta volna megítélni a fiu tehetségét, ha meg nem leli köztük Ilonka leányának az arcképét.

Bámulva nézte a tizennégyéves fiút, aki ugy larajzolta kis játszótársát, hogy majd megszólalt.

— És ezeket te rajzoltad, mindet, Ilonkát is, hát mikor ült neked Ilonka?

— Ült? — Csodálkozott a gyermek. — Hiszen nekem nem kell, hogy Ilonka üljön, én le tudom rajzolni álmomban is. Ő nekem mind g előtttem van!

A méltóságos úr igen megilletődött, szinte zavart lett. És nem mert a fiúnak semmiben ellene szólni. A gyermek az ő zseniálításával felibekerekedett.

— Hát, jó, ez szép, ez nagyszerű, majd rajztanárt fogadok melléd . . . Vagy tanárodát kérem fel, hogy bizonyos díjért adjon neked magánórákat.

— A rajztanáromat, az ittenit?

— Igen.

— Kovács tanár ur már tavaly azt mondta,

hogy én jobban tudok rajzolni is, festeni is, mint ő. Ő tőle én már nem tudok semmit tanulni.

A méltóságos ur még nagyobb zavarba jött. Ez a fiu olyan feleleteket ad neki, amire nem tud mit mondani.

— Méltóságos uram . . .

— Én keresztapád vagyok neked, hivjál úgy, ne méltóságos, — vágott a gyerek szavába.

— Jó, hát keresztapám, — kezdte a fiu, aki érezte, hogy győzni fog — tessék engem hagyni, hogy az internátusba menjek s a nyugdíjamat gyümölcsöztesse keresztapám, mert négy év múlva én felmegyek a fővárosba, a rajztanodába, onnan pedig Párisba.

— Jól van, hát, no, ha olyan erősen akarod — adta meg magát a méltóságos ur s idegesen babrált a rajzok közt — hanem várjál, kérdjük meg előbb llonkát, mit szól hozzá . . .

Az öreg tehetetlen egy 8 éves leánykát hívott segítségül, mikor látta, hogy sehogysen bír ezzel a vastagszemöldökü fiuval.

Csengetett és a szobalánynak meghagyta, hogy küldje be llonkát.

A gyönyörű kis szőke gyermek, aki maga volt a megtestesült mosolygás, bejött. A szeme örvendezve villant meg, mikor a fiut meglátta.

— Hát maga itt van Győző, én odakint mióta keresem . . .

— Itt — mondta röviden, komoran a fiu.

A méltóságos ur pedig elkezdte a puhitást.

Ahogy ült a széken, a térde közé állította a leányát és úgy beszélt hozzá, mint egy felnőtt emberhez.

— Nézd, Ilonka, a Győző pajtásoddal veszekszem, nem bírok vele.

A leányka ránézett előbb az apjára, azután a fiura és ennek a szeméből akarta kiolvasni, hogy mi is történik hát itt.

— Látod, — folytatta a méltóságos ur — ez a rossz Győző itt akar minket hagyni.

— Minket? — mondta a leányka és eltűnt arcáról a mosoly — hát miért?

— El akar tőlünk költözni.

— Óh, — mondta a gyermek, de abban a sóhajban annyi szomorúság és annyi szemrehányás volt, hogy a fiu majd sirvafakadt. Nem is mert a leánykára tekinteni, csak nézte merően, lesütött szemekkel a szőnyegnek egy virágdiszét.

A leányka odament hozzá és megfogta a kezét és csendes hangon megszólította:

— Győző, ugy-e nem? Nem hagy itt engem? Hát mért akar elmenni?

A fiu nem szólt, tehát a méltóságos ur felett helyette:

— Nézd, Ilonka e rajzokat, Győző csinálta. Itt vagy te.

A leányka örvendezve és mintha méltányolni tudta volna, csodálkozva nézett a játszótársára.

— Milyen jól lerajzolt. Tudja, Győző, egyszer a lugasban is lerajzolt engem, de még akkor kis leány voltam.

A méltóságos ur elnevette magát.

— És most talán nagy vagy?

— Hát — mondta Ilonka kissé zavartan, — már nagyobb vagyok! Ezért megy el Győző — tért a tárgyra rögtön.

— Igen, kis leányom, azt mondta, hogy be-

megy lakni az iskolába, oda a sok rossz, lármás diák közé, ott fog ebédelni is, aludni is, ugy-e ne eresszük? Fogjuk meg, ne hagyjuk elmenni.

— Győző nagyon erős, — jelentette ki meggyőződéssel a lányka. — Egyszer mikor hó volt, engem megdobott egy nagy fiu hólabdáival, amikor a bonnal jöttünk. Győző is ott volt, aztán nekiment a nagy fiunak, a nagy fiu pajtásai meg nekimentek Győzőnek és Győző mindeniket megverte, hogy sirtak, de Győző nem sirt, pedig a homlokát meghasították és vérzett és én is sirtam, de mikor láttam, hogy ő nevet, én sem sirtam... Győzővel nem lehet birni.

A méltóságos ur kedvetlenül állt fel.

— Te szövetségestársa vagy Győzőnek. Te veled nem sokat érek. Eredjetek gyerekek a kertbe, vacsoráig játsszatok. Ha el akarsz menni, Győző, bucsuzz el a kis játszó-pajtásodtól, határozzátok el a dolgot magatok közt, ha megállapodásra juttok, jelentsétek. Ugy tesztek, ahogy ti akarjátok. Eredjetek.

S mikor a gyerekek vidáman kirebbentek, kelletlenül mormogta maga elé:

— Én is gyermek lettem...

Odakint pedig a kertben a nyárvégi nap szórta forró, tikkasztó sugarait s a két gyermek, mint egy jegyespár, karonfogva sétált a nagy kert utjain. A fiu beszélt lelkesen, tüzzel valamiről, a lányka pedig áhitattal hallgatta.

— Igen, Győző?

— Igen, Ilonka!

— Aztán képeket fog festeni? Nagyokat, olyan nagyokat, mint egy szobaajtó?

— Még nagyobbakat is! Olyan nagyokat,

mint a kapu! Aztán sok pénzt adnak érte, aztán híres leszek és mikor híres leszek, megveszi a festményemet a király. Nagyon, nagyon sok pénzen veszi meg, Ilonka és ha a király megveszi a képemet, eljövök magáért és feleségül veszem!

— De jó lesz — mondta a leányka boldogan és merengve nézett maga elé. Talán azt a szép, boldog jövőt akarta látni a távol ködében, amely rájuk vár, mikor játszótársának a képét megveszi a király és az akkor eljön érte, hogy feleségül vegye! . . .

Észre sem vették, — a nagy beszélgetésben — hogy bealkonyodott, csak akkor eszméltek fel, mikor a szobaleány vacsorálni hívta őket.

— Elmenjek-e hát, — kérdezte a fiú a kis leányt, amint felfelé mentek a lépcsőn.

— El — mondta a gyermek határozottan — ha az jobb lesz magának, Győző . . .

És ezzel a közös megállapodással helyezkedtek el az ebédlő nagy borszékein.

A méltóságos ur már értesítette a dologról unokanővérét és ennek férjét, a tudós Domokos tanár urat.

Vacsora után oda szólt hát a Győző fiúnak:

— No, mit határozottatok gyerekek? Bemegy-e az internátusba Győző?

— Be, — mondta a fiú.

— Helyes, — dörmögte Domokos ur — az ilyen elvet szeretem. Eredj Győző, bátran, úgy lesz belőled ember. Éhezz, fázz, tőrj, szenvedj, akkor tudod meg, mi az élet. Az anyámasszonyok elbuknak! Fiatal koromban én is csak három napra valót ettem egy héten, mégis itt vagyok, mégis dékán vagyok.

— És a Magyar Tudományos Akadémia tagja — tette hozzá Domokosné asszony, áhitattal nézve férje kopasz fejét, amely ragyogott a lámpafény-
nél, mint egy billiárdgolyó.

— Csak hadd menjen a fiu, — folytatta Domokos ur, — ott tanítják meg! Az ilyen elveket szeretem!

Azzal, szokott szórakozottságával, teletöltötte a boros-poharát a saláta olajos üvegből és ki is itta azt becsülettel.

A nagyságos asszony csak a fejét csóválta, de nem szólt, mert így nem lett semmi baj a borospohárnyi olajtól, de ha figyelmeztetik, dühbe jön és patáliát csinál.

Győző pedig szorongatta titokban az llonka kezét az asztal alatt és meg volt elégedve, hogy a nagyok belenyugodtak az ő akarataba.

S másnap a Győző gyerek összecsomagolta a holmiját és beköltözött a főiskolai tanulók közé ugynevezett bennlakósnak.

A felesleges butorokat eladatta s ruhákat vétetett az árából.

A rajzolásnak és festésnek pedig nekifeküdt és észre sem vette, hogy mulnak a hetek, a hónapok.

Hanem azért arra mindig kerített időt, hogy mikor llonka jött a nevelőintézetből, pontosan ott álljon a kapuba és a bonnal együtt hazakisérje a kislányt.

Egy hamisszemű, de gyönyörű szép kis zsidó-leány iskolatársa meg is kérdezte egyszer llonkától:

— Te, Deér, testvéred neked az a gyapjasfejű fiu?

llonka igen megsértődött.

— Először is az nem gyapjasfejű mint te,

hanem szép göndörhaju fiu, másodszor pedig nem testvérem, ha tudni akarod.

— Hát, — a szeretőd?

A kis leányok szoktak ilyeneket kérdezni egymástól.

Ilonka igen mély lenézéssel mérte végig a szabadszáju kisasszonyt.

— Az a fiu nem a szeretőm. Az a fiu híres festő fog lenni, akinek a képjeit megveszi a király és mikor a képjeit megveszi a király, eljön értem és feleségül vesz engem, — érted?!

Azzal hátat fordított neki.

A kisleány ezek után békéthagyott neki s bizonyos respektussal nézte a fiut, aki híres festő fog lenni, aki a királynak pingál és a lányt is, akit e festő majd feleségül vesz.

Győző pedig vasárnap-délutánonként gyönyörűen kifényesítette a cipőjét és remekül lekefélte a ruháját, megfésülködött s nyakkendőjét egy szobatársával pompásan megkötötte, sietett Ilonkáékhoz.

Voltaképpen egész héten át várta a fiatalember ezt a vasárnap délutánt; ez volt az ábrándja, vigasztalója, boldogsága az egyhangu, rideg iskolai életben, ez vitt abba a nagy szürkeségbe egy kis napsugárt.

És így elmúlt egy év, két év és a harmadik is, a közepén járt az apja halála óta, mikor Győzőt az első siker érte.

A szülővárosának volt egy műpártoló egyesülete s ez egy igen sikerült képkiállítást rendezett, melyre a fővárosi híres mesterek is küldtek képeket, sőt egyik-másik maga is lejött.

Az öreg Lencur, a fővárosi festőiskola igaz-

gatója, a világhírű történeti festő is itt bandukolt és különösen a múkedvelő-festők képjeit nézegette az öreg, murcos mester.

Csóváltgatta a nagy bogjas fejét, ami annyit jelenthetett, hogy bizony nem sokat ér az egész.

Hanem egyszer csak megállt. Előre nyujtotta a nyakát és még közelebb ment egy képhez.

Persze a közönség furakodott utána és hamar összefutott.

— Az öreg lelt valamit, — suttogták a piktorok.

A vén mester levett egy kis képet. Az Ilonka arcképét, nem azt a régi rajzot, ez olajfestmény volt.

— Ki festette ezt, — kérdezte az öreg, miután már vagy tíz percig a világosságon forgatta, nézegette.

Az egyesület elnöke egy orvos volt, szegényfeje igen zavarba jött. Keresni kezdte a kép céduláját, végre meglelte és elolvasta a számot s megnézte a katalógust.

— Kozár Győző, méltóságos uram. (Az öreg főrendiházi tag volt.)

— Jól van, de miféle ez a Kozár Győző?

Bizony azt az elnök ur sem tudta hamarjában megmondani. Végre is a felesége jött oda, az húzta ki a csávából, aki maga is művész volt és gyönyörű aquarelleket pingált.

— Ah, azt a kis diák festette, a kis Kozár!

Az öreg mester az asszonyra nézett, akitől több felvilágosítást akart.

— Hát miféle diák ez?

— Itt tanul a főiskolában.

— Kinek az arcképe ez? Ez nem élő ember-

ről van festve. Ehhez a képhez nem űlt az, akit ábrázol. De hasonlít az eredetihez, mintha csak a tükörbe nézné magát az illető.

A kis elnökné azt is tudta, kit ábrázol.

— Ez egy serdülő leányka, a Pelöci Deér Tamás kir. táblai elnök gyermeke. De hiszen itt is van Ilonka!

Aztán futott a másik terembe és már hozta is a csodálkozó, szégyenkező Ilonkát, Domokos tanárnéval együtt, akivel a műtárlatot jöttek fel megnézni.

— Itt van az eredeti méltóságos uram...

Az öreg jegesmedve sokáig nézegette a képet és a leánykát. Csönd volt körülötte, még csak nem is suttoztak.

— Így születik a dicsőség, — gondolták a fiatal piktorok.

Végre megszólalt az öreg.

— Az utolsó harminc év alatt nem láttam ilyen képet, mint ez. Ilyen tökéletes munkát. Szinte hihetetlen, hogy fiatalember műve. S hogy hasonlít a modell és a kép! . . .

S hogy állítását igazolja, elővett egy fekete ruha darabot. Ilonkát nem is kérdezve, levette a kalapját, odaállította egy szekrényhez, a fekete kendőt úgy rendezte el a feje mögött, mint a festményen volt a fekete háttér, aztán a leányka elé állított egy spanyolfalat, hogy csak a feje látszott ki, mellé tette a ráámatlan festményt és a közönséghez fordult.

— Tessék meggyőződni, ezt a laikus is megértheti.

S valóban e két kép, mert az eredeti is képek látszott, olyan hüen, olyan bámulatosan hason-

litott egymáshoz, hogy azt a nemműértők is konstatalhatták.

— Ez egy remekmű, — jelentette ki a mester határozottan a nála szokásos tulzással. — Kerítsék nekem elő a festőjét.

Tíz perc múlva hozták Győzöt.

Ez alatt az egész tárlat közönsége odacsődült az öreg mellé. A Győző gyerek pedig elébe állt a vén, murcus embernek s keményen a szemébe nézett.

— Te festetted ezt a képet, fiam?

— Én, mester.

— Ült neked a kisasszony?

— Nem, csak úgy képzeleiből festettem.

— Nem mondtam-é? — fordult az öreg diadalmasan a közönséghez.

Aztán nagy, csontos kezét rátette a fiu göndörhajára.

— Nagyszerű agy, — mormogta tapogatva a Győző fejét. — Pompás agy!

Senki sem tudta, hogy mit ért ezalatt az öreg.

Aztán belemarkolt a fiu hajába és magához vonta, megölelgette.

— Az isten áldja meg a kezéd és a fejed édes fiam. Te fogsz annyi dicsőséget szerezni a világ előtt a szegény magyar névnek, amennyit ezer nagyszáju, rossz politikusunk és a milliárdokba kerülő hadseregünk sohasem fog elérni. Az isten áldjon meg fiam.

Azzal ellóditotta a fiut magától és tovább ment. De visszafordult.

— Hogy is hívják?

— Kozár Győző, — mondta a fiatalember a boldogságtól könnyes szemmel.

— Szép név, híres név fog lenni. A festményedet megveszem. — És ment tovább.

Győzöt körülvette a közönség és valósággal ünnepelte.

A riporterek hatalmukba kerítették és kifagattak belőle mindeneket s roppant hálásan szorongatták a kezét.

— Ma érdekes lap lesz, — mondták egymásközt.

De senki sem volt olyan boldog, mint Ilonka. A kis korán fejlődött leány szeretett volna játszótársának a nyakába borulni ott mindjárt, ha nem szégyelte volna. Így megérte azzal, hogy míg a homályos lépcsőkön lementek, mindig szorongatta a fiu kezét. Teljesen átértette, hogy Győző e félórában elindult a megtalát, az általa sokat emlegetett dicsőség utján.

— Remélem, hazakisérsz bennünket, — mondta Domokosné, mikor az utcára értek, — csak talán nem szégyelsz velünk jönni, azért, hogy ilyen híres ember lettél.

A fiu a nagy boldogságban nem vette észre a Domokosné epés hangját, aki soha ki nem állhatta őt.

Valami végtelen meglepéssel és boldogsággal állt Ilonka mellé és indult meg vele. Domokosné a hátuk mögött jött egy barátnéjával, aki a műtárlaton szegődött hozzájuk s csak a lakásuk ajtajában vált el tőlük.

Győzöt aztán uzsonnára és vacsorára is ott marasztotta a nagyságos asszony.

Csak hárman voltak az asztalnál, mert a méltóságos ur és a professzor ur a kaszinóban maradtak ez este, a Lenczur tiszteletére adott

vacsorán s csak később, 10 óra után vetődtek haza.

A méltóságos ur, már az előszobából kiabálni kezdett, mikor észrevette, hogy Győző is itt van.

— Gratulálok, fiu, gratulálok! Tudom az egész esetet. Tele van vele már a város. A vén Lenczur-nak a kaszinóban megmondták, hogy én vagyok a gyámapád. Fülönfogott és két óra hosszat mindig beszélt rólad és a művészetről, amiből én, az igazat megvallva, nem sokat értettem.

A méltóságos ur a kaszinóban ihatott valamit, attól volt olyan őszinte.

Domokos tanár ur nem szólt semmit, míg a csibukja nem égett, csak aztán fordult Győzőhöz.

— No fiu, kivitad az egri nevet. Hanem most aztán szorítsd, nehogy a hozzád fűzött remény félbe maradjon.

A fiatalember csak a ragyogó arcu lilonkát nézte; annak az arcán ott fénylett az ő minden dicsősége és ettől a látványtól alig hallotta az öregek lelkes dikcióját.

— Majd, majd, — mondogatta. Még ez semmi! Majd . . .

A méltóságos ur pedig büszkén kivágott az asztalra három darab százast.

— Nesze Győző, ezt Lenczur küldte. Azt mondta, hogy ha többet tudna, többet adna a festményedért, mert többet ér. De sok adóssága van az öregnek, a képet pedig magával fogja vinni.

Győző csak elhült a neki soknak tetsző pénztől. A nagyságos asszony pedig elszörnyüködött.

— Micsoda? Azért a képért küldte az a

vén számár ezt a pénzt? Háromszáz forintot. No hát azt a vénembert is a bolondok házába csuknám, ha a felesége volnék!

Domokos tanár ur megfedte a párját:

— Kérlek Teréz, ne áruld el a tudatlanságodat. Ne áruld el, kérlek! Te bizonyára nem adnál ennyit egy festményért, te felőled a tudós és művész éhen halhatna. Szerencsére az emberek mégsem olyanok, mint te, kedves életemtársa.

Ilonka pedig szép csendesen sirva fakadt a hajdani játszótársa roppant módon ömlő sikereit látva, — de a boldogságtól.

Győző visszaadta a pénzt a méltóságos urnak.

— Tegye a többihez, keresztapa. Majd szükség lesz arra, — mondta már teljesen nyugodtan.

— Igen, — folytatta a méltóságos ur élénken, — Lenczur azt is mondta, hogy az ősszel fel kell menned Pestre. Ő elintéz mindent a festőiskolában. Addig csak tanulj szorgalmasan.

Győző ur már nem nagyon volt elragadtatva a Pestre meneteltől, pedig eddig mindig arról álmodozott. Hamarosan ki is számította magában, hogy október 1-ig már csak tizennégy hét lesz és ezen tizennégy vasárnap és ezen a tizennégy délutánon lehet csak együtt Ilonkával.

Ezen töprenkedett éjjel is, hazamenve a főiskolai lakására, mikor a cétus vaságyán a mai nap eseményeiről gondolkodva forgolódott, hallgatva alvó szobatársai egészséges hortyogását.

És ez a tizennégy vasárnap sokkal hamarább eltelt, semmint hinné az ember. Egyszer csak a kerti utakra, amelyen Ilonkával sétálgatott, a jövő terveit mesélve, sárga levelek kezdtek szállingózni

a fákról, búsan, komoran, nesztelenül s mintha azt mondták volna:

— Mi is elhagytuk szülőhelyünket, neked is el kell hagyni, Győző! . . .

Győző úr pedig tizenhét éves volt akkor, amely korban az ember szive igen el tud facsarni, ha el kell válni valakitől, akivel ez a tizenhét éves sziv telisded-tele van! . . .

És eljött az utolsó vasárnap délután is, amelyiknek az estjén neki el kellett utaznia.

Már jóelőre összecsomagolt mindent, ami podgyászféléje volt. Lenczur irt neki, hogy várja őt és azt is megírta, hogy hozzá kell szállnia, míg Pesten lakást keres és berendezkedik.

Gyönyörű októberi nap volt az utolsó vasárnap délutánja, csupa napsugár, csupa verőfény. Mintha a természet még egyszer vissza akarta volna álmodni magát a kedves, elsuhanó tavaszba.

A nap melegen sütött, az augusztusban elsült pázsit újra zöldülni kezdett. Az őszirózsák és krizantémok hajtogatták a bimbójukat s a ligetből ide hallatszott a cigány-muzsika.

Győző és Ilonka egymás mellett sétáltak a szép, gondozott utakon s annyi mondanivalójuk volt, de annyi és nem tudtak egymáshoz szólni, semmit, semmit!

És mult a délután és mindketten haragosak voltak önmagukra, hogy nem használták fel kelően ezt az utolsó napot.

Vacsora után a szobalány jelentette, hogy itt a kocsis.

Győző felállt, de a torkát úgy összecsavarta valami, hogy az szörnyűség. A máskor olyan erős,

hatalmas fiu, alig tudta köszönteni Domokosnét, a tanár urat és a keresztapját.

És mikor Ilonka elé állt, csak leeresztette a kezét és nem szólt semmit.

A társaság meg volt hatva. De Domokos tanár ur hamar magához tért.

— No gyerekek, indulni, mert lekésünk.

Domokosné megcsókolta Győzöt. A tanár úr megrázta a kezét és azt mondta, hogy csak az asszonyoktól őrizkedjen.

A méltóságos ur megölelte és bugyelárist nyomott a zsebébe. Ilonka pedig megfogta a kezét és mondani akart valamit; valamit, ha sirva nem fakadt volna.

— Aztán jöjjön le, Győző, — rebegette végre.

Győző ezalatt összeszedte magát és mosolygott is s a társaság előtt eme érthetetlen szavakat mondta:

— Ha a király megveszi a festményemet . . .
Eljövök Ilonka! . . .

Aztán lement és nem engedte a két öreg urnak, hogy a vasúthoz kikisérjék. Minek törnék magukat. Felült a kocsira és kihajtatott az indóházhoz.

Szívében úgy érezte, hogy valami önnálló határozottság fészkelte be magát, mint aki érzi, hogy most már teljesen a maga lábán jár és saját magának kell vigyázni immár, hogy ezeken a lábakon szilárdul megállhasson, hogy az élet nagy forgataga el ne döntse.

Az állomáson a pénztáros-kisasszonynak szárazon kiáltotta oda a kis ablakon át:

— Egy másodosztályt, Pestig!

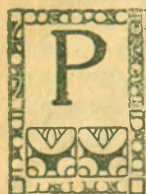
De amikor a vonat elindult s szülővárosa

körvonalai kezdtek eltűnedezni, elmosódni s végre teljesen magábanyelte az éjszaka, ahogy állt a leeresztett ablak mellett, — fogta a kocsi függönyét és kitörölte vele a szemét, nehogy észrevegyék az utitársak, mikor a világos szakaszba visszafordul hogy könny gyűlt a szemébe — a mozdony füstjétől! ? . . .

III. Uj fészekben.

EST! Azaz Budapest!

Itt volt tehát, ábrándjainak sokszor megálmodott birodalmában.

Mert nagy valami ám az a Budapest egy alföldi fiatelemernek!

Mikor a — neki — óriási méretű üvegbolthajtásos indóházban kiszállt a vonatból, hamarosan azt se tudta, mit csináljon.

Bizonyos zsidbadást érzett tagjaiban, amint ott állt a nyüzsgő, lármázó tömeg közt, a bőröndjét és esernyőjét egyik kezébe fogva.

Valami szálloda-ügynök zavarta ki a mélézásból, aki igen olcsó és igen csinos, tiszta hoteljére hívta fel a figyelmét.

Ettől aztán visszazökkent a rendes kerékvágásba.

— Köszönöm, — mondta hidegen, — nekem van lakásom.

Aztán, mint aki legjobban tudja a járást, ment a kijárat felé, arra, amerre az utasok nagyrészét látta tódulni.

Az állomás előtt beült egy egyfogatu kocsiba és odakiáltotta neki a Lenczur által irt címet. S míg a kocsi tisztességes lassúsággal haladt vele a szép őszi reggelen, érthető kíváncsisággal szem-

lélte a körötte folyó életet, az embereket, a rohanó villamosokat és a palotákat.

Minden érdekelte a vidéki városból eddig ki nem moccanó fiatalembert és az első benyomás a fővárosról igen kedvező volt neki.

A kocsi aztán egy nagy kertes ház előtt megállt vele.

— Itt vagyunk, nagyságos ur.

Győző adott két forintot a kocsisnak és a táskát kezébe fogva, bement a rácsos kapun.

Amint egy utkanyarodónál befordult a kertés udvarra, ott állt előtte az öreg mester, egy nagy taplókalappal a fején és kerti ollóval a kezében. A rózsafáit nyeste és egy rövidszáru fapipából füstölt.

— Hohó, kiáltott örvendve, itt a fiu! — S nagy szeretettel ölelgette meg Győzöt, aztán összevissza kérdezgetett tőle mindeneket s felmentek a házba.

— No — mondta, egy ajtót kinyitva, — itt lesz a szobád, amíg lakást fogadsz, tudom nem aludtál egész éjszaka. Te még nem sokat utaztál és a vonaton képtelen vagy aludni, ott az a nagy divány, feküdj le és pihenj egy kicsit. Most hét óra, kilenckor reggelizünk. Semmi beszéd, itt én parancsolok.

S Győző mindenben szót fogadott. Az öreg pedig leeresztette az ablak függönyét és magára hagyta a fiatalembert.

Győző nem sokat teketóriázott, hanem lefeküdt és ötperc múlva aludt és azt álmodta, hogy otthon van s Ilonkával sétálgat a nagy kertés udvaron.

Csak dél felé ébredt fel s a mester bemuto-

gatta a családjának. A feleségének és egy kis hamisszemű, fekete lánynak, aki unokahuga volt. Nekik nem volt gyermekük és Iduskát örökbe tartották.

A méltóságos asszony, olyan gyönyörű őszhaju matrona volt, akit az ember első látásra megszeretett.

— No kis fiam, — mondta a Győző arcát megcirógatva, — már most aztán tanulni kell szorgalmasan, az uram sok szépet beszélt magáról, a tehetségéről, igyekezzon, hogy ne csalódjék.

Iduska, a cigány Iduska, rögtön barátságot kötött vele. Olyan természetű lány volt, aki sohasem szokott affektálni, maga volt a megtestesült természetesség s a csintalan pajkosság.

Az öreg Lenczur figyelmeztette is Győzőt.

— Aztán vigyázz, fiu, erre a lányra, mert ez kifiguráz, ha ügyetlenkedel.

Győző az ő nagy, fényes, bátor szemével ránézett e kis hamis lányra és mosolygott.

— Én velem nehéz ám birni!

— Majd meglátjuk „tehetség“ — felelt neki hamisan Iduska, de aztán bizalmasan fogta kézen Győzőt és vitte a kertbe.

— No, jöjjön, megmutatom magának, hogy a pesti lányok is tudnak gazdasszonykodni, nem csak a vidékiek.

Levitte a baromfiudvarba és sorra mutogatta neki a kotlóit, csirkéit, kis libáit, kis pulykáit.

— Látja „tehetség“, ez az én gazdaságom. Én ezeket nevelem és eladom. A jövedelmét pedig meggyűjtöm. Ez lesz az én hozományom.

Győzőnek nagyon tetszettek ezek a dolgok

s az a kedves, csókolni való modor, amivel ez a kis lány az állatokkal bánt.

— Nézze csak azt a kis libát, „tehetség“...

— Miért hív maga engem „tehetségnek“? szakította félbe mosolyogva a leánykát Győző.

Iduska kacagott.

— Miért? Mert a bácsi, mióta lent járt maguknál a tárlaton, azóta mindig magáról beszél, mindig hajtja, hogy maga milyen tehetség. Aztán mikor irt, hogy jön, hogy ide fog mihozzánk először szállni, mindig beszéltünk a mamenénivel magáról, de a nevét elfelejtettük s csak úgy emlitettük egymásközt, hogy a „tehetség“, így aztán ez a név magán maradt, ez ellen hiába zúgolódik, már ez lesz a neve, míg nálunk lesz.

— És hátha nincs tehetségem?

— Óh, — mondta Iduska meggyőződéssel, — akkor mi nem ismernénk egymást! Mert a bácsi nem foglalkozott volna magával annyit.

Iduska lekuporodott egy kis tőkére és egy szakasztó-kosár tengerit tett maga elé, erre aztán ahány liba, tyúk, kakas, kotló volt az udvaron, az mind köréje gyült és vállán át rohantak a kosárnak, a ducból leszálltak a galambok és körülröpködtek. A leányka úgy bele volt merülve ennek a jelenetnek az élvezésébe, hogy észre se vette a Győző turpisságát, aki elővette az örökké zsebében lévő vázlatkönyvét és kezdte rajzolni ezt a pompás csendéletet.

S azzal a nála biztos szemmel és biztos kézzel olyan hirtelen odavetette ezt a kedves képet, hogy az állatjait etető Iduska nem vette észre.

Győző szinte örült, mikor a könyvet a zsebébe csusztatta. Ebből meglepetés lesz!

Másnap felkelt, amint virradt s a málhájából egy vásznat vett elő s az ecsetjét és színeit, de előbb bezárta a szobája ajtaját.

Lenczur kiment egy a főváros szomszédságában levő kis birtokára, tehát ő se háborgatta. A hölgyeket pedig elfoglalta a házi dolog.

Győző olyan lázzal és ambícióval dolgozott, amilyennel már rég nem.

A vázlatkönyvéből hihetetlen gyorsan rakta vásznára a bájos kis tyukot, libát etető lánykát. Vihartempóban ette meg a reggelijét és rohant vissza a szobájába.

— Hova szalad úgy? — kérdezte Iduska.

— A málhámat rendezem, — hazudta és bezárkózva festett tovább. Bámulatosan haladt, délből majdnem készen volt a kép.

Alig nyelte le a falatot, újra neki látott és négy óra felé bevégezte a festményt.

Olyan pompás volt, hogy szinte maga se hitte, hogy ennyi idő alatt készült.

Öt órakor érkezett a mester.

— No mit csináltál egész nap, fiu, — kérdezte az uzsonnánál, amit a szép, szelid őszi délután kedvezéséből a kert egyik kis kunyhójában fogyasztottak el.

— Hát, — mondta Győző Iduskára nézve, — egy kis tyukos-kofát festettem unalmamban.

— Tyukos-kofát, — mondta Iduska nevetve, de rosszat sejtve, — hiszen nekem azt mondta, hogy a málháját rendezzi.

— Lássuk, — mondta az öreg, — elő vele.

Iduskát nem hagyta a kíváncsiság nyugodni. Ő futott el a Győző szobájába s még a fiu a

kunyhótól tiz lépésre se ment, hozta a még száradatlan képet.

— Megálljon, gonosz — fenyegetődözött mesziről, — no megálljon!

— No, no — érdeklődött az öreg. — Mi az?

— Nézze már mamanéni, — mondta Iduska kedves duzzogással, — ezért levihettem ezt a rossz fiut tegnap a gazdaságba.

— Nagyszerű, — kiáltott a méltóságos aszszony. Nézze csak, Gyula, — mondta férjének.

Az öreg elővette a képet, kivitte a kunyhóból a világosságra és sokáig nézte szótlanul. Aztán bámulva tekintett Gyözőre.

— Mikor festetted ezt?

Gyöző mosolygott.

— Ma reggel 8 órától, délután négyig.

— És a modell?

— A modell én voltam — mondta Iduska boszusan, de nevetve. — Tegnap — fordult Gyözőhöz, — vett maga vázlatot?

— Igenis, — mosolygott a fiu. — Itt van. A kisasszony úgy el volt merülve az etetésbe, hogy nem vette észre, mikor lerajzoltam.

És megmutatta a vázlat-könyvét.

— Szinte bűvész vagy, fiam, szólt az öreg, és féltelek, hogy valami rossz véged lesz. Ez egy kitűnő munka. De ilyen hirtelen, ilyen tökéletes mű! Ebbe? Ebbe nincs is hiba! Akár egy negyedévig semmit se csinálj, amit ezért kapsz, abból kényelmesen élélhetsz egy negyedévig.

— Hogy is ne, — mondta Iduska, majd én kieresztek egy ilyen képet az udvarról, amelyiken a földön ülök és baromfikat étetek. Aki csak ismer, mind kinevet.

— Az igaz, hogy nagyszerűen vagy találva,
— kacagott a méltóságos asszony.

— Nem adjuk el, — mondta Győző. — A kép az Iduskáé!

Iduska kezefogott Győzővel.

— Akkor szent a béke, tehetség! Én pedig, ha a legközelebbi heti vásáron jól adom el a tyukjaimat, egy szép rámát csináltatok a képnek.

Aztán érdeklődve és gyönyörködve nézte a képet, — már most tulajdonát s azt mondta:

— Mégis csak ügyes fiu ez a mi pártfogoltunk, apabácsi!

— És a művészi honorárium? — kérdezte az öreg.

— A honorárium? — mondta a leányka a fiura nézve, — majd megalkuszunk a piktossal!

* * *

Győző aztán lakást fogadott és elkezdte a tanulást az iskolában. Hanem hát nem sokat taníthattak ott ő neki. Napról-napra nőtt. A mintarajziskolában egyre nyerte a díjakat s a fiatal művész képeit a képzőművészeti tárlat kiállításán is befogadták.

Kezdtett híres lenni s a lapok többször megemlékeztek róla.

Ez növelte a munkakedvét és igen sokat termelt, de sohasem annyit, hogy művészete hátrányára essék.

Sokat járt Lenczurékhoz és Iduskával, mint testvérével, szerették egymást s igen bizalmasak lettek. Iduska megvallotta neki, hogy szerelmes. Szeret egy piktort, akihez a bácsiék nem akarják adni, mert nagyon kicsapongó, korhely életet él.

Hargitainak hívták a festőt s már országos hírnember volt. Örök vidám képei a tárlatok derűjét képezték és jó árákon keltek el.

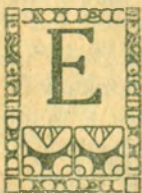
Győző is megvallotta Iduskának, hogy van valakije otthon, akinél ott hagyott a szívéből egy darabot, egy kis 12 esztendőös leány. Kinek minden héten kétszer ír levelet. S megmutatta neki Ilonkának az arcképét.

Esténkint aztán, mikor kis, rideg, szegényes szobájába tért, az ábrándozás szárnyain, haza-haza szaladt erről a nyüzsgő, lármás Pestről, az ő szülővárosába, a jó csöndes utcákra s a csöndes utcákon abba a kertes házba, ahol van valaki, aki gondolni szokott bizonyosan egy fiura, aki világgá ment, de aki vissza fog érte jönni — ha a király megveszi a festményét! . . .

IV. A tavaszi napok gyorsan mulnak.

ZALATT elmúlt egy év, elmúlt két év és Győző még mindig nem volt otthon.

A keresztapja minden hónap elsején küldte neki a pénzt pontosan s a tanácsokban és dicséretekben bővelkedő leveleket. Irta, hogy olvassák ám a lapokból a sikereit, hogy még husz éves sincs és máris milyen neve van: büszke lehet rá, csak igyekezzen, mert a félbenmaradt tehetségek a legszomorubb lények a világon.

Győző elhatározta, hogy ha ezt az évet befejezi, haza megy látogatóba, mert ha Pestről elkerül a müncheni festőakadémiába, onnan bajos lesz haza szaladgálni, az messze föld az ő szülővárosához.

Közben pedig sikeresen buzgólkodott, hogy Hargitai és Iduska házasságát elősegitse.

Az öreg Lenczurnak kedvence volt és örökké dicsérte előtte Hargitait, Hargitainak pedig a lelkére beszélt, hogy ha Iduskát el akarja venni, ne korhelykedjen annyit, amit a jó fiu meg is tartott a kis jövendőbelije kedvéért.

Ugyannyira, hogy mikor Győző az iskolai év befejezése után haza utazott, Iduska és Hargitai

már jegyesek voltak és az öregekkel együtt kikisérték az elutazó Kozárt a vasúthoz.

Az utazást végig ábrándozta. Végre megérkezett. A kedves vén fák a főutcán nyájasan böltingattak felé, amint az alkonyatba befelé hajtott s valami kimondhatatlan jóleső boldogsággal élvezte mindazt, amit látott. Ugy tetszett neki, hogy a régi, ismerős házak, amelyek mindenikéről tudta, hogy kié, ablakaikkal, mintha szemük volna, mosolyogva néznének a megjött fiura.

Otthon volt. S amint felsietett a Deér ház lépcsőin, a legelső, akivel találkozott, Ilonka volt.

A tizenöt éves gyermek, a fejlődésnek indult lányok minden bájával állt előtte s örömükbe kis hija volt, hogy egymás nyakába nem borultak.

— Ilonka!

— Győző!

A fiu megfogta a leány kezét és kimondhatatlan, tiszta boldogsággal nézték egymást.

Mostanában ritkábban váltottak levelet. A sűrű levelezést a lány kezdte lassítani.

— Hát nem felejtette el a nevem? — mondta a fiu, kissé szemrehányó hangon, — azt hittem, valaki más van körülötte, aki ügyesebb leveleket tud írni, mint én... No, ne haragudjék...

— Már nem lehet, — felelt a lányka szemét lesütve, — már nem szabad annyit irkálni. — Aztán ránézett a fiura, kedvesen mosolyogva. — Apránként nagy leány leszek Győző és nem illik egy fiatal emberrel levelezgetni.

— Velem se, — sóhajta a fiu?

— Magával se, jó Győzőm, — mondta a lány s kezét a fiu vállára tette.

— Pedig mi *együtt nőttünk* fel!...

Ezt Ilonka mondogatta kislány korában és most jóízűen kacagtak rajta mind a ketten.

— Vendéget hozok — kiáltott Ilonka az ebéd-lőbe benyitva, ahol együtt volt a család.

No, lett riadalom. Szidták Győzöt, hogy mért nem írta meg a jövetelét. De ölelgették is és a nagyságos asszony, aki a fiút gyermekkorában ki nem állhatta, elismerte magában, hogy gyönyörű egy fiatalember lett ez a Kozár gyerek.

A méltóságos ur másnap hordta Győzöt, a híres gyámfiát jobbra-balra az ismerőseihez. Jól esett neki a már hirnévre szert tett ifjuval dicsekedni.

— Mindig állítottam én, már gyermekkorában, hogy nagy tehetség, — mondogatta erre, arra. Ámbár sohase mondta biz ő senkinek.

Győző ur pedig szivesebben szeretett volna otthon maradni, hogy Ilonkával jól kibeszélhesse magát, semmint örökké előadásokat tartani mesterségéről a teljesen laikus ismerősöknek.

Egy este meg is kérdezte a méltóságos urat.

— Keresztapa, teszünk még látogatást?

— Már nem. — Meguntad?

— Az igazat megvallva, igen — vallotta be őszintén Győző.

— Jól van, — mondta a méltóságos ur kegyesen, — már most csinálj azt, amit akarsz, pihend ki magad. Münchenből ugyse jöhetsz haza egyhamar.

Győző ur pedig neki adta magát a lustaságnak. Minden mesterségére tartozó gondolatot kizavart a fejéből.

— Pihenni akarok. Ur akarok lenni — mon-

dogatta Ilonkának, — míg itthon leszek. Az uj-
jaim meg vannak gémberevedve, annyit pingáltam az
utóbbi időben. Nem teszek egy ecsetvonást sem,
míg itthon leszek, még ha az angyalok leszállnak
és könyörögnek, hogy pingáljam le őket! Nem.
Meg vagyok csömölve a pikturától.

Voltaképpen pedig huszonegy éves volt
Győző ur és egy szép leány mellett okosabb dol-
got is talált, mint vásznakat kenni össze szinekkel.

Csak az volt a kellemetlen, hogy a nagysá-
gos asszony... vagy a társalkodónő mindig ott
ténfergett körülöttük, akár fenn a szobában, akár
lenn a kertben voltak. És Győző úr sohasem be-
szélhetett úgy, szabadon, ahogy szeretett volna a
leánykával. Szóval nem négy szemkőzt voltak és
tudhatja, aki már próbálta, hogy ez a felesleges
két szem a négyhez, milyen rettentő és kellemet-
len többlet a huszonegy éves szívű emberek körül.

Meg is mondta Ilonkának, mikor egyszer ma-
gukra maradtak egy pár percre.

— Ilonka, ez az ördáma-rendszer mióta divat
maguknál?

Ilonka mosolygott.

— Egy éve, Győző. Három hónap mulva ti-
zenhatéves leszek. Nagy leány, nem lehetek egye-
dül egy fiatalemberrel.

Győző szomorú lett.

— Hát én csak olyan „fiatalember“ vagyok
magának.

— Nem is szeretném, ha valami öreg legény
volna, — mondta a leányka hamis vidámsággal.

De Győző sehogyse akart kibékülni ezzel az
állapottal.

Különösen a vén angol kisasszonyt, az Elizt,

gyülölte, aki mindig odatelepedett melléjük a kerti lugasba. Igaz, hogy egy kopott zöld könyvből olvasott és egy szót sem értett a beszédjükből, de hát a fiatalembereknek huszonegyéves korukban nem annyira az ajkuk, mint a szemük beszél, ezt pedig az angol kisasszony is megértette s Győző bármily ügyes óvatossággal fogta meg Ilonka kezét, rögtön felnézett nagy sárga szemével a könyvből és sóhajtott.

— Kiállhatatlan egy szerzet ez a frájla, — mondta füle hallatára Győző. Ilonka pedig úgy kacagott, hogy a szemei is könnyesek lettek.

Azonkívül uzsonnák is voltak Ilonkáéknál, amire bakfis kisasszonyok, jogászok és vakációzó kadétek voltak hivatalosak.

Győző irtózott ettől a gyerekes, éretlen és esetlen társaságtól. Különösen a kisasszonyoktól, akik kazalszámra hordták neki az „Emlékkönyveket“, amibe gyatra, sántikáló és sületlenül banális versek voltak firkálva s Győzőnek e könyvekbe rajzolni és festeni kellett.

Győző dühöngött, mert megfogadta, hogy nem fog se festeni, se rajzolni és ime most ezek a libák meg akarják vele szegetni a fogadását.

— Ilonka, — mondta egyszer mérgesen, — ismeri maga az ugynevezett lehúzó-képeket? — No hát én hozatok a szobalánnyal két hatos árát, beledörzsölöm azoknak az ifju hölgyeknek az emlékkönyvébe.

És hozatott levonós-képet és bele is dörzsölte a sánta verses könyvekbe, amiért a tulajdonosnők ki akarták kaparni a szemét.

A kadéttal is sok baja volt. E fiatal urak mint afféle katonatisztpalánták, igen merészen ud-

varoltak Ilonkának. És úgy látszott, hogy Ilonka szívesen hallgatja a fiatal urak sületlen fecsegését.

Győzöt ez végtelenül bántotta.

— Ezek a tacsókók ki akarnak ütni a nyeregből — gondolta. — No megálljatok!

Egy uzsonnán, ahol bor is volt s Győző ur szerint a legszemtelenebb kadét, (értsd az Ilonka legtüzesebb udvarlója) bizonyos Baróthy, körülbelül a megivott két pohár ó-somlyai hatása alatt, leereszkedéssel, de kihívó hangon fordult Győzőhöz.

— Ehh, te izé, te Kozár, le tudnál te engem pingálni? De jól ám, hogy meglehessen ismerni. Hán?

Győző végignézte a csupasz-száju, nagyorrú urat és megpödörte a kis fekete bajuszát.

— Téged, bruder — mondta csöndes hangon — nem. Én nem tudnálak lefesteni. — Hanem Pálik mester az le tudna festeni, mindenki megismerne.

Az egész társaság kacagni kezdett. Ami a derék kadétot kihozta a sodrából, mert nem értette a dolgot.

Végre az alispánék szókimondó Sárrikája megmagyarázta neki.

— Tudja, Baróthy, Pálik festi Európában a leggyönyörűbb — birkákat.

— Ugy, — mondta a kadét és az ábrázatja igen megnyult, magában pedig azt gondolta, hogy ezért kicserzi a piktor bőrét.

Igen zord arcot vágott és amint csak lehetett, sietett felkelni az uzsonnától, ami a kerti nyárimulatóba volt felszolgálva.

Két jogászt, akikről tudta, hogy már volt egy lovagias ügyük, félrehívott és megmondta,

hogy ennek a négerhajú piktornak ő a vérének akarja látni.

A jogász urak magukévá tették az ügyet és biztosították a harcias kadétot, hogy jobb kezekre nem bízhatta volna az ügyét.

A mint lehetett, a kadéttal együtt elszállingóztak.

Mikor az uzsonnának vége volt, Ilonka aggodva fordult Győzőhöz, aki az „affér“ óta olyan vidám és szellemes lett, hogy az uzsonnázó kisasszonyok közül elmenet alkalmával három vallotta be Ilonkának, hogy szerelmes lett a szép piktorba.

— Mi lesz most, Győző, a kadét a jogászokkal tanácskozott. Párbajra fogja hivatni. Tud maga vivni?

Győző mosolygott és megfogta az aggó Ilonka kezét.

— Bizony Isten, nem én, Ilonka, — mondta jókedvvel. — Egyszer tanítottak rá, de én ropant nevetségesnek tartom, hogy két ember, mikor összevész, akkor nem bántja az ellenfelét, hanem egy nap mulva segítségül hív még másik négyet, elővesznek egy-egy vasdarabot és szabályszerint piszkálják vele egymást. Csacsiság biz ez. Ha engem olyan dühbe hoznak, ott mindjárt nekimegyek annak, akire haragszom és megöklözöm, ha bírok vele, vagy megöklöztetem magam, ha gyengébb vagyok, de ez a „párbaj“, ez sületlenség és gyerekeskedés. De ez ne aggassa magát, nekem tömérdek vérem van és csak jót tesz velem a kadét, ha eret vág rajtam.

Hanem hát Ilonka rettenetes aggodalmakat állt ki és éjjel, mikor az ágyában forgolódott, vacogó fogakkal fogadkozott, hogy sohase kacér-

kodik többet azzal a Baróthyval, az utálatossal, amiért a szegény Győzöt párbajra kényszeríti.

Győző ur pedig vacsorálni egy vendéglőbe ment akkor este s onnan egy kávéházba, ahol felkereste a két jogász és ünnepélyes arccal elmondották a mondókájukat.

A Győző asztalánál ült két ujságíró, akiket a piktor itatott. Az egyik Wilhelm Feri, iskola-társa volt.

Nyájasan fordult az ujságyártó férfiakhoz.

— Ugyan kérlek, nem lesz-e időtök holnap reggel nekem segédkezni? É mélyen tisztelt urak megbizójának kilyukadt a becsülete, amit nekem kell befódani.

A hirlapírók teletöltötték a poharakat, még a két segédnek is töltöttek és harciasan riváltak:

— Éljenek az ellenfelek! Igyunk uraim. — S a két komoly férfiuba is belediktáltak szabadkozásuk dacára egy-egy vizespohár szamorodnit. Aztán hihetetlenül hamar rendbe hozták a dolgot.

— Holnap reggel öt órakor, lap után ott lesznek a báró Sappon vivótermében a megbizottjokkal; a tisztelt ellenfelek is sziveskedjenek megjelenni a kadét urral és minden a legnagyobb szerűben fog lefolyni, a lovagiasság szabályai szerint.

A két komoly jogász, hivatásuk magaslatára emelkedett méltósággal hajtotta meg magát és távozott.

Győző pedig az asztalához hívta a cigányt és a fülébe muzsikáltatott. Ezenközben temérdek-
ket ittak.

A két hirlapíró előtt vizióképpen megjelent a magáramaradt szerkesztő árnya s egy darabig

készültek is a szerkesztőségbe, de mivel az üres üvegek szaporodtak az asztalon, később kiment a fejükből minden ujságja a világnak.

Ugy reggel három óra felé megjelent a kávéházban a szerkesztőjük is, aki először végig akarta a két hirlapirót verni, de aztán megelégedett az-
zal, hogy rútul legazemberezte a segédszerkesztőt is, a riportert is, akik magára hagyták és az egész lapot egyedül kellett összenyirnia.

Hanem azért leült közéjük és reggel ötre ő is csak úgy berugott, mint a többi három.

Reggel felé a riportert kiment és mivel felbukott az udvaron, kegyetlenül belevágta a fejét egy leánderes dézsába. De ettől kijózanodott annyira, hogy eszébe jusson, miszerint nekik egy lovagias ügyet kell elintézniök a reggeli órákban.

Kocsit hozatott tehát és az erősen illuminált társaságot a pincérek segítségével belegyömöszölte a fiakerbe és a vivóterembe hajtattak.

Utközben a szerkesztőt, aki szörnyen elázott, a lakásán letették és lefektették. A reggeli levegő aztán a lehetőségig józanított a társaságon.

Baróthy kadét a két jogással már ott várta. S ha Győzőék nem lettek volna holt részegek, láthatták volna, hogy a kadéték milyen holt józanok. Ráadásul Baróthy sáppadt is volt, mint a fal, látszott, hogy álmatlanul töltötte az éjt.

Mikor Kozár levetkezett, a vékonydongájú hirlapirók gyönyörrel potyolták meg az izmos hátát, karját.

— Ez aztán a kar, ez aztán a hát!

Hanem a segéd-szerkesztőnek eszébe jutott valami:

— Te Kozár, tudsz te jól vivni? — kérte halkan.

— Én, — mondta Győző kevélyen, — mint egy hadisten! — És a kezébe kapott karddal olyan vágásokat tett a levegőbe, mint a juhász-legény a füttykösével.

A két segéd összenézett és kezdett kijózanodni.

— Itt ma baj lesz, — mondta a riporter.

— Mindegy, — huzta fel a vállát a segéd-szerkesztő, — lesz ahogy lesz.

Aztán összeállították az ellenfeleket.

A két fiatalember nem sokáig méregette egymást.

A kadét egy villámgyors vágással Győző felé csapott, de mivel roppant zavarban volt, szabálytalanul vágott s a kardja vége egy fél centiméterrel haladt el a Győző álla alatt s hogy hogy nem, megvágta karján a bicepset, az izomvánkost.

A piktor sem volt rest, mivel ő nem tudott vivni, utána csinálta abban a pillanatban a kadét mozdulatát s a kardja hegyével végig karmolta a Baróthy bal arcát, orrát és jobb arcát a szájnylással egyirányban, úgy, hogy az orrát széltére majdnem ketté vágta.

Persze a játék abbamaradt rögtön s az orvos, akit Baróthy hozott, kezelés alá vette a kadétot, akit egy matrácra fektettek.

Győző odafordult a hirlapírókhoz:

— Hát csak eddig tartott?

A hirlapírók majd kibujtak a bőrükből.

— Barátom, te zseniális gyalázatossággal kezeld a kardot!

— Hát nem megmondtam, — dörmögte nyu-

galommal Győző ur s a megkarcolt karjára karbolos vattát tett, amit az egyik jogász hozott az orvostól és kezét fogott Győzővel.

— Uram, Ön úgy kezeli a kardot, mint az ecsetet.

— Dehogy, — mondta Kozár szerényen s magára szedte a ruháját.

Aztán odament Baróthyhoz, aki hívatta.

A kadét orrát, képét rendbe szedte a felcser és ráparancsolt, hogy mukkanni se merjen. De míg a doktor a kezét mosta, a kadét a hordágyon feküdve megfogta a Győző kezét.

— Te piktor, — mondta csendesesen, — igazad volt, már most csak is Pálik mester festhet le, olyan kettős orrot csináltál nekem, mint a birkának van. A mennykő csapjon meg!

És megszorongatta a Győző kezét.

— Bocsáss meg, pajtás — mondta a piktor, — bizony isten nem akartam. — És igen meg volt hatva, hogy úgy tönkrevágta a kadétot.

Az odajövő orvos szétzavarta őket és Kozár-ról lehúzta a kabátot, hogy a karját megnézzék.

— Egy hétig felkötve kell hordani, mert ha elvetemedik, tönkremennek az ujjizmai, akkor aztán nem bir pingálni.

A hirlapírók hazavitték Győzőt s maguk kimentek a ligetbe, mivel sehol olyan korhely-levest nem lehet enni, mint a ligeti pavillon vendéglőjében.

— Az öreg orángutáng (t. i. a szerkesztő) nem fog haragudni, mert erről a pábjáról négy hasábot fogunk írni, — mondotta a kis riporter, mikor bizonytalan léptekkel a liget nagy fáin alatt a savanyu-káposztás vendéglő felé haladtak.

Győző pedig otthon megmozdott, aztán csibukra gyújtott s kiment a kertbe, a szép nyári reggelt élvezni.

Alig ült ott öt percig a nyári-mulatóban, egy kis álmos arc jött a kunyhó felé, bő rózsaszín pongyolában, amit felfogott a homokos uton és látni lehetett a kis sárgabőr, sarkatlan reggeli cipős, megennivaló lábacskákat.

Eszeágában se volt Ilonkának, hogy már Győző fenn legyen. Az éjjel sok álmatlanságtól sáppadt arccal jött be a kerti kunyhóba.

Amint Győzőt meglátta, felsikoltott. De aztán elpirult és mosolygott s a haját kissé rendbe szedte.

— Maga kiállhatatlan, hogy mert ilyen korán felkelni és leskelődni?

De azért mellé ült.

Győző körülnézett.

— Mivel az angolvizsla nincs itt . . . — Nem beszélt tovább, hanem a csibukot letette, a két kezébe fogta a lányka kezecskéit és hosszasan csókolgatta.

— Mit álmódott, Ilonka?

Ilonka sóhajtott.

— Megvallom, alig aludtam valamit. Maga igazán kiállhatatlan tud lenni. Miért kötött bele abba a Baróthyba. Az egy kitűnő vivó, maga pedig, amint mondta, nem gyakorlott. Össze fogja vágdalni ezt . . . a csunya arcát . . . És simogatta a fiu szép piros orcáját, amin már a simogató kéz megérezte a férfiasság pelyhét, az ütköző szakállt.

— S azt hiszi, akkor nekem tetszeni fog?

A gonosz Győző merengő ábrázatot vágott.

— Ugy láttam, eddig se nagyon tetszettem.

Bárcsak összevagdalna a kadét . . . Némely kacér kisasszonynak mindegy, akárki, csak katona-mundér legyen rajta.

— Fogja!

S a kis simogató kacsókból pofocskákát osztogató kezek lettek!

— Meri mégegyszer mondani?

— Soha! — mondta Győző ur — és elfogdosva a kalapáló kezecskéket, összecsókolta.

De megint ravasz képet vágott és sóhajtott.

— Hej, az a párbaj, már bánom, hogy belekötöttem a kadétba.

— Ugy-e, — mondta aggodalmasan a lányka s majdnem sirvafakadt. — Tudja mit, Győző, én megkérem azt a kadétot.

A fiu belenézett abba a két, mennytisztalányszembe.

— Nem lehet!

— De igen! — kiáltott ingerülten a lányka és a fiu karjára ütött.

Arra aztán Győző ur úgy felszisszent és úgy elsáppadt, hogy a kislány igazán megijjedt. Éppen a sebére csapott.

— Mi baja, Győzőkém, — kérdezte aggódva, — fáj a karja?

Győző most érezte, hogy a karja iszonyuan fáj és mosolyogni próbált.

— Iluci, szegény Baróthyval ma hajnalban megverekedtünk. Ő a karomat vágta meg, én pedig az orrát és arcát hasítottam fel. Ha látná szegényt, igazán birkaorra lett . . .

— Óh, gonosz pára! — Mondta Ilonka és a két szeme tele lett könnyel, — hát nem lett semmi baja? De jó az isten, sóhajtott — és a fiu vál-

lára borulva, ajkával hozzáért a fiatalember nyakához.

Győző urnak hamar a fejébe szaladt a vér, két erős karjával átfogta a lánykát és hosszasan csókolta a homlokát, száját. Nem fájt már a karja!

— Te drága, te édes!

A lányka végre kibontakozott és fátyolos szemmel nézte a napot, amint kibujt a jegenyék mögül és teleszórta fényével a kertet, a virágokat, az ébredő pillangókat.

— De szép az élet, — mondta édesen, boldogan mosolyogva, aztán hirtelen a fiuhoz fordult:

— Mikor veszi meg már a király a képét, Győző?

A fiunak megint felragyogott az arca és magához ölelte a lánykát.

— Nemsoká, Ilonka! Türelem!

De Ilonka újra aggódó arcot öltött.

— De a karja, hogy van a karja?

— Majd meggyógyul, hiszen kurálok — s megint magához szoritotta a kis lányt.

Ilonka kibontakozott gyöngéden és mosolygott.

— Kimélje, piktor ur, a karját, ne fecsérelje belőle az erőt, hogy a királynak szép képet tudjon pingálni.

Aztán felállt.

— Most megyek öltözködni, illetve alszom biz én, mert alig aludtam az éjjel. Mármost nyugodtan alszom.

És kisietett a fiu mellől. De a lugas ajtajában megállt és szerelmes mosolygással nézett a festőre.

— Mégis csak jobb, hogy a kadétnak lett birkaorra.

Azzal felsietett az épületbe.

Győző, kimondhatatlan boldogsággal nézett az elmenő leányka után, műértő szemekkel nézte a gyönyörű termet plasztikus ringását járás közben, míg csak egy bokor el nem takarta a szeme előtt.

A nap melegen kezdett sütni s az egész éjjel nem alvó fiatalember érezte tagjaiban az álom hiányát. A csibuk sem esett jól. A szája is igen rosszizü volt.

A méltóságos ur hajduja egy kis szivattyuból locsolta a kertet. Győző magához intette.

— Gyuri, hozzon nekem egy doboz szardiniát és egy citromot.

— Igenis, instálom.

A korhely piktorok mindig ezt ettek az iskolában a modellekkal egyetemben s mikor az öreg mester néha-néha majd hanyatt vágódott az eldobált citromhéjakon, dühöngve rivalt a közelébe levő egyik-másik álmosabb művész-plántára.

— Rablógyilkos, félrészegen akarod te az istenanyját lefesteni? Látod te ezt a vásznat, látod az ősapád lelkét. Hiszen a palettádnak is a festékes részét fordítod alól.

Voltaképpen az ilyen szomoru esetek naponként megestek. S amint a napsugarakban sütkérezve szundikált a piktor, mosolyogva gondolt vissza a harsogó mesterre, az áldott jó öregre.

— Ez a Kozár, ez a legkorhelyebb! Mert körülötte van eldobálva a legtöbb citromhéj. A citromhéj a korhelykedés barometere. El fogtok züllni, kölykök. Meglássátok, hogy el fogtok züllni. De mennyi citrom!

Ilyenkor a terem másik oldalán rendesen megszólalt egy kappanhang:

— Tudod, hol a hon, hol citrom virul,
Sötét lomb közt aranynarancs pirul.
Kék ég alól szelid szellő sóhajt,
Lenn mirtusz áll, babér magasra hajt.

A mester mérgesen rivall:

— Melyik nyavalyás szavalja ott a Mignon versét? Hidd el csámpás, hogy te nem mégysz a citrom hazájába ösztöndíjjal.

Valamelyik hasbeszélőhang rögtön felel:

Oda vágyom pedig, Mester,
Oh, vigy engem oda!

Győző addig álmodozott, hogy teljesen elnyomja a buzgóság, ha Gyurka a citrommal és szardiniával meg nem érkezik.

A piktor felserkenve, műértő kezekkel csavarta rá a citromot a szardiniákra, aztán nyeldesni kezdte a kis halakat.

Gyurka csak nézte ezt a műveletet és a látásától is összehuzódott a szája. Végre nem állhatta, megszólalt.

— Ne essik zokon, urfi instálom, hogy tudja azt az olajos, fertelmes matériát megenni?

— Ez csinál pompás gyomrot, Gyuri . . . — S kiitta az olajos citromlevet.

György megcsóválta a fejét. Odább ment, egy nagyot köpött és locsolni kezdte újra a kertet.

— Kutya-gyomruk van ezeknek az uraknak.

Győző pedig felment a szobájába, levetkezett s aludt olyan jóízűen, ahogyan csak 21 esztendőskorában tud az ember.

V. A trubadur.

IKOR Kozár délután úgy fél három óra tájban felserkent, nem tudta, hogy este van most, vagy reggel.

De mikor az ágyból kiugrott, olyan üdének és vidámnak érezte magát amilyennek már régen nem.

Az órát sokáig nézte, végre megállapította, hogy három óra elmúlt 10 perccel és délután van.

Hozzá volt szokva, hogy cseléd igénybevétele nélkül öltözködjék.

Fütyölve állt a mosdó elé és a jó hideg vízben megmosdott félig. Hanem a karja bizony még erősen sajgott. Ez kissé kellemetlenül érintette, de aztán belenyugodott s míg a ruhájába belebujt, azt dalolta, hogy „megérdemli az a lány!”

A méltóságos ur s a professzor nem voltak otthon már, mikor a szobájából az ebédlőbe felment.

Domokosné fogadta:

— No, te korhely, hát most virradt meg? — mondta neki kacagva.

— Nekem most, — felelt a fiu nevetve és kezetsókolt. — Valami savanyut kérek, aranyos

néni, mert az éjjel temérdekét ittunk és elrontottam a gyomrom.

— Lesz, lesz, — mondta a nagyságos asszony és a nagy ebédlő asztal egyik sarkára terítettett a szobalánnyal, maga pedig kiment a konyhába.

Győző az ablakon beözönlő fényes júniusi napsugárba belebámulva végig gondolta a ma reggeli jelenetet a lugasban Ilonkával és valami boldog mosoly játszadozott megelégedett arcán.

Egyszerre csak két kis kéz befogta a szemét.

Nem kérdezte, hogy ki. Nincs ilyen drága kis keze senkinek a világon, csak annak akit ő gondol.

— Azt se kérdezi, rossz pára, — mondta Ilonka kacagva, — hogy kié ez a kéz?

Kozár megfordult és belenézett a leányka gyönyörű kék szemébe.

— Minek kérdejem, hiszen tudom, hogy az enyém!

— A magáé? Ejnye már!

— Az enyém hát? Vagy nem az enyém, Ilonka?

— Majd . . . majd . . . mondta a lányka mosolyogva, ha a király megveszi a képet . . .

— Igaz, — sóhajtott. — Az a kép mindig üldöz engem. A legközelebbi általános kihallgatáson audienciára jelentkezem Ő felségénél és kérem fogom, hogy vegyen a festményeim közül akármit, mert ettől az életem boldogsága függ. Amilyen jó ember, bizonyosan megfogja tenni nekem ezt a szivességet . . .

— A nagyságos asszony bejött s a szobaleány egy tálcán hozta utána a Győző ebédjét.

— No, a kisasszony is előkerült, — mondta derülten Domokosné. — Szinte azt hinném, ha nem a mellettem levő szobában aludna, hogy oda volt maga is lumpolni az éjszaka, hogy ennyi ideig az ágyban maradt.

— Ugy? — mondta Győző ebédhez ülve, — hát Ilonka is most kelt fel? Akkor nemcsak magam vagyok a pontatlan.

Ilonka pedig, se kérdeve se hallva, megcsókolta a nénjét és elővett az ebédlő-szekrényből tányért és evőeszközt, odaült Győző mellé és kacagva mondta:

— Most pedig meg fogja az urfi osztani velem a betevő falatját, mert még én sem ebédeltem.

A nagyságos asszony megint kiment s a fiu átnyujtotta a kezét a leánynak és boldogan nézve a leány szemébe azt mondta:

— Szívesen megosztom mindig, a siromig, Ilonka.

És ebédeltek, jóízűen, sokat kacarázva, kettesben, mint valami fiatal házastársak.

Domokosné visszajött és tésztát hozott nekik.

— Lám, hogy ebédel a két lump, — mondta nevetve. — Hanem igyekezzetek, gyerekek, mert megyünk a majorba s a vonat egy óra múlva indul.

Ez a major voltaképpen egy gyönyörű birtok volt, amely még az Iluska mamájáé volt. A várostól egy órai ut vasuton s az állomáshoz még két órai kocsit. A bamlódi erdő mögött terült el s több mint kilencszáz holdnyi területet foglalt el, a legjobb minőségű fekete homok föld, de ami mindig bérbe volt adva s a méltóságos ur csak a kastélyt, az óriási parkkal s néhány

hold földet tartott fenn a maga használatára.

A kastély mellett, a legmodernebb tejgazdaság volt berendezve, amit nem adott át a bérlőknek a méltóságos ur, hanem maga kezeltette. A talaj kedvező voltából pompás rét segítette elő a tejgazdaság virágzását, no meg a kitűnő vonatközlekedés is nagyban hozzájárult, hogy évről-évre növekedjék. Ugyszólván az egész várost ez látta el tejjel és a legjobb minőségű tejjel.

— No ez éppen kapóra jön, — mondta Győző az asztaltól felállva és az ebédet megköszönve a nagyságos asszonymak. — Régen vágyok már kimenni a majorba, mert a legközelebbi tárlatra festendő képeimen szarvasmarhák lesznek s olyan szép modelleket, amilyeneket én óhajtanék, nem leltem a Pest melletti tehenészetekben.

— Odakint válogathatsz a modellekben, — felelt a nagyságos asszony a porköpenyegét felvéve. Van vagy száznyolcvan, kisasszony és urfi is. Ilonka, — kiáltott át a harmadik szobába a lánykához, aki már előbb kiment, — hét percnyi időt engedek az öltözködésre, aki készen nem lesz, itt marad.

— Kész vagyok! — kiáltott Ilonka — Mehetünk!

— Én pedig megyek a festőcókómókomért, — mondta Győző — és lesietett a szobájába.

Tíz perc múlva kint voltak a vasuti állomáson. Mig a főváros felől érkező vonatot várták, a nagyságos asszony egy ismerősre akadván elbeszélgetett vele, a lány és a fiu pedig egymás mellé könyökölve az indóház vaskorlátján, sugdostak.

— Nem szeretek a vasúthoz jönni, — mondta Kozár a leányt nézve folyton.

— Miért?

— Mindig az elmenetelemet juttatja eszembe. München, — sóhajtott a végtelenbe nyuló sűrű párokat nézve, — hol van az ide! . . . Mikor jöhetek újra haza . . . magát meglátni.

A leány kacéran mosolygott rá.

— Hiányomat érzi, ha nem lát?

A fiú szemrehányóan nézett.

— Hát még ezt kérdezni is lehet? Azt sem tudom, hogy fogok elmenni, — tette hozzá s mérgesen ütött a vaskorlátra erős öklével, úgy, hogy akik rajta könyököltek, mind rájuk néztek.

A lány édesen kacagott fel.

— A magyar állam bepöröli kártérítésért, ha eltöri a korlátot.

— De mikor én nem tudom itt hagyni magam! — kiáltá fel a fiú, halk de szenvedélyes hangon.

— Hát akkor vigyen el magával, Győző, — mondta a lányka félig kérlelve, félig tréfálva.

— Hiszen csak ne lenne körülöttünk ez a nyüzsgő emberkaosz, — sóhajtott a festő.

— Ezek az utasok?

— Ezek is, meg a többi, az az ostoba világ, a fecsegésével, a törvényeivel és szokásaival, azaz a tömérdek sületlenséggel, amit évezredek óta a saját kényelmetlenségükre kitaláltak! . . .

A vonat megérkezett, rögtön be kellett szállni.

— Mit tenne akkor, — mondta nevetve a lányka, amint a kocsí ajtajában álltak, hova a nagyságos asszony már beszállt.

— Mit? hát az ölembe venném és azt mondanám: Tisztelt világ, ezt a kisasszonyt szeretem.

és el fogom vinni, ő lesz a párom. Ajánlom magam és elvinném a két karomban.

— El se bírna, — incselkedett a lányka.

— Beszállni! — rivalt rájuk a kalauz.

Győző urnak sem kellett egyéb, átfogta a két kezével a lányka karcsu derekát és úgy feltette a kocsiba, mint egy pelyhet. Mire Ilonka az ijedtségtől és csodálkozástól magához tért, a piktor is benn volt és a vonat is megindult.

A nagyságos asszony egy ismerősével beszállt egyik fölkébe, ők pedig a folyosón maradtak, mert Kozár szivarozott.

— Hogy mert ilyesmit tenni, — mondta Ilonka s szigorú arcot igyekezett ölteni.

— Azt mondta, el se bírnám, — nevetett a festő, — hogy ne bírnám, minden faág elbirja a maga virágát!

— Majd megfaágazom én! No eressze le azt az ablakot.

A fiatalember leeresztett egy ablakot és mindketten elébe álltak. A ruhájok összeért s valami édes zsibongást éreztek tagjaikban, mintha a szerelem villanyszikráit adta volna át egymásnak a két szövet. Csak nézték, nézték a repülő tájat, de nem hiszem, hogy sokat láttak volna belőle.

Egyszer aztán a lányka arrább ment, amiért a fiú szomorúan nézett rá, mintha azt mondta volna a tekintete:

— Elhúzódol tőlem? Várjál, várjál. Megbárod még, majd jönnél még felém!

A lány megértette a tekintetét s hogy kiengesztelje, megfogta a fiú kezét. Aztán álltak ott, az ablak mellett kinézegetve, szó nélkül, egymás kezét fogva. A tavaszi alkony szellője berö-

pült a nyitott ablakon s körülcsókolta kipirult arcukat, egy-egy döccenés össze-összehajtotta a két szép emberi fejet s a lány szőke hajának kiszabadult szálai odaértek a fiu arcához. S mindketten azt gondolták, hogy milyen jó lenne, így végig röpülni az életen, virágos rétek közt, kakukfüves mezők hátán, folyton édes, szerelmes, tavaszi alkony szellőjétől csókolgatva, egymás kezét soha el nem eresztve, soha, soha a sirig, a sirban se, oda is együtt röpülni, a lemenő nap aranyos fénytengeréből suhanva át az örökös árnyba, csöndesen, boldogan, észrevétlenül.

Egy éles fütty. Egy nagy rázkodás. És kiesetek az ábrándozásból.

De Győző ur élelmes ember volt és mikor a vonat megállásától a leányka feléje tántorodott, nem vesztette el a lélekjelenlétét, hanem éppen az ajakához érő rózsás fülecskét megcsókolta.

— Bamlódi erdő, egy perc! — rivalt a kalauz.

A nagyságos asszony ijedten ugrott fel a nagy beszélgetésből és úgy lepattant a kocsiról, hogy Győzőnek alig volt mit fogni rajta. Azután llonkát vette le.

— Majd számolunk, — sugta neki a leányka, amint az őket váró kocsi elé mentek. — Hát ha meglátta valaki . . .

— Miért, llonka? — mondta a piktor sunyi mosollyal, — higgye el nem akartam. A rázkodás volt az oka . . .

— Majd megrázkodtatom én . . .

A nagyságos asszony megállt a vasutiőr feleségével beszélgetni, aki kezecskélt neki.

Mert az állomás csak egy őrház volt és ide a birtok még jó két órajárás volt kocsin.

— No fiam, hát hogy vannak, — mondta a fiatal menyecskének.

— Hát csak szegényesen, nacscsága, instálom — felelt a kis takaros asszonyka s az ura felé mosolygott, aki az elmenő vonat után a sinek közé állította a piros keretű, fehér kerek táblát, az ugynevezett „tárcsát“, aztán ő is odajött és kezecsókolta Domokosnénak.

— Fiatal házasok, — mutatta be őket mosolyogva Iluskáéknak a nagyságos asszony — egy hete esküdtek meg.

A kis bakterné olyan piros lett, mint a láng s lesütötte szép fekete szemét. A bakter pedig meglegedetten nézegette a csinos, szép kis párját.

— Sokat küzködtünk, mig összekerültünk, — mondta a férfi, — de jó az isten és megsegített . . .

— Jó volt az isten . . . — tette hozzá a kis asszonyka és kezét a férje vállára téve, már most fel mert nézni és boldogan tekintett Győzöre és Ilonkára, mintha mondaná:

— Látjátok, mi már egy pár vagyunk, lesztek-é ti valaha.

Győző erősen megrázta a vasutiőr kerges kezét.

— Sok boldogságot kívánok, barátom.

Ilonkának pedig úgy telegyült a szive valami kimonthatatlan érzéssel, hogy megölelte és megcsókolta a kis bakternét és azt sugta neki:

— Szeresse az urát.

A szegény kis egyszerű asszonyka roppant zavarba jött s váltig igyekezett elkapni a lányka kezét, hogy megcsókolja, de az eldugta és nem engedte.

— Hogy hívják, lelkecském — kérdezte Ilonka, mosolyogva nézve őket.

— Szabó Valér, — mondta az asszonyka.

— Tóth Gergelyné, Szabó Valér — tette hozzá a jóképű fiatal bakter.

— Igaz, Tóth Gergelyné, — mondta a kis menyecske zavartan. — Mindig elfelejtem, nem szoktam még meg.

— Majd megszokja, Valér fiam — biztatta a nagyságos asszony. — Hát aztán van-e már mindenük?

— Hát ami a mi szegénységünktől kitelik — felelt szerényen az asszonyka — tessék belőlkérülni.

És bevezette a társaságot a kis birodalmába.

Egy kis konyha, egy kis szoba, ennyi volt az egész, de az ragyogott a tisztaságtól. Olcsó, fényezett puhafa butorok. Minden uj. Csipkés függöny az ablakon és cserepes virág. A leterített asztalon is virágcsokor állt egy komédiában nyert tarka üvegvirágtartóban, az ágyon uj ágyszerítő, egy sarokban fakanapé.

— Csak egy ágyuk van, — kérdezte Ilonka, de nagyon megbánta, mert senki sem állta meg kacagás nélkül.

— Elég az, — mondta a kis bakterné piros arccal, de valami asszonyos fölénnyel nézve a lánykára. — Itt nem is férne több meg, mert a komótra is szükség van, a kredencre is.

A kis konyha is nagyon helyesen volt berendezve. A tűzhely berakott volt, ezt az állam csináltatja, egy állványon fazekak, csupor, a falon virágos tányérok.

— Mily szép minden, — tapsolt Ilonka örö-

mében. — És ez a gyönyörű erdő, a rétek, a jövő-menő vonatok. Csupa élvezet lehet itt az élet.

— Sok pénzbe vannak ezek, — mondta fontoskodva a bakterné. — Én öt évig voltam szobalány a nagyságos erdőmester urnál, mindig spóroltam. Az uram is öt évig gyűjtötte, amit gyűjteni lehetett abból a kis fizetésből. Most aztán, hogy kiadó-őr lett itt egy éve, ő is jobban tehetett félre. Mert ez ám nem olyan bakterség, — tette hozzá büszkén a kis menyecske — mint a többi a vonalon. Az én uram jegyet is ad. Olyan kis állomásfőnök ő itt.

Győző és Ilonka úgy el tudta nézni ezt a kis fészket, úgy örültek neki. A nagyságos asszony is mosolyogva hallgatta a beszédét.

— Aztán sokba van ez a holmi? — kérdezte Győző.

— Bizony sokba, urfi lelkem, — csevegett a kis menyecske megbátorodva — többbe van 120 forintnál.

— Csak? — kiáltott fel Ilonka és Győző is egyszerre, de olyan örvendezve, hogy a nagyságos asszony csodálkozva nézett rájuk.

— Milyen nagyszerű, — tette hozzá Ilonka. — Hát tudja mit, Veruska, én is adok magának valamit, mert az új házasságokat segíteni kell.

— Ugyan mit — kérdezte Győző.

— Hát van nekem egy kis riska tehenem, amit kis borjú kora óta nevelek, azt magának adom Veruska, akarom mondani Tóth Gergelyné asszonyom, — tette hozzá a fiatal férj is mosolyogva.

A kis bakternének a könnyei is megindultak a nagy örömtől és erővel kezét akart csókolni Ilonkának.

— Jaj, instálom, sohse érdemeljük azt meg. Éppen csak azt szerettünk volna még venni, egy tehenet, de már arra nem jutott.

— Én pedig két malacot adok, — mondta a nagyságos asszony, ki különben, ahogy mondják, nem lakott „adonyba“, de ez a kedves pár ember ő neki is megtetszett.

— Előre is megköszönjük, — mondta Tóth Gergely kiadó-őr — és ő aztán megcsókolta a nagyságos asszony kezét és az llonkáét is.

— Holnap idehajtadjuk a jószágokat — mondta a nagyságos asszony, — bucsuzva s a kocsi felé menve, melyben a négy szép ló már igen türelmetlenül toporzékolt.

Ilonka is felült és Győző is és a kocsi elrobogott, be az erdei uton s a boldog bakter-pár sokáig nézett utánuk.

A szép júniusi alkonyat már homályba vont az erdőt s a társaság szótlanul ült a kocsiba a látottakon gondolkozva. A kocsi zöreje nem hallatszott a homokos uton, csak a lovak prűszköltek s az alváshoz készülő madárkák csevegtek az ágakon. Végre Győző szólalt meg:

— Milyen kevés hely kell egy fészek rakásához . . .

— Igen, szegény embereknél, — mondta a nagyságos asszony. — Ezek a szegény emberek maguk se tudják milyen boldogok.

Aztán megint csönd lett és szótlanul ültek a kocsiba újra, míg csak a szép, nagy angol kertbe nem ért a fogat, a kástély elébe. A veranda előtt megállt a cug. S Győző lesegítette Domokosnét. Mikor llonkának megfogta a kezét, hogy lelépjen, a lányka mosolyogva fordult hozzá:

— Mig jöttünk és hallgatott, miről gondolkozott?

— Én? — mondta a fiu őszintén — irigyeltem a bakteréket és azt gondoltam, hogy odaadnám minden eddigi és még talán leendő dicsőségemet, ha valaki azt mondaná: költözz be ebbe a kis bakterházba. Tedd be a kapukat, ha jön a vonat, adj jegyet és llonka lesz a feleséged . . . a kis bakterné . . . Hát maga belemenne llonka?

A lányka ránézett a fiura és megszorította a kezét. Aztán behunyta a szemét, mintha még álmodni akarná ezt az álmot tovább . . .

— Édes örömet, — suttozta, — gondolkozás nélkül elfogadnám.

A kertből, erdőből, mezőről, a tavaszeste álmokba ringató, fűszeres illatot hordozó szellője körülfolymta őket. Tavasz volt mindenütt. A szívekben is. Gyermekeifjak voltak! . . .

Domokosné, mikor a porköpenyét letette, rögtön intézkedett, hogy vacsorához teritsenek, de ne az ebédlőben, hanem a kerti lugasba, mert a gyermekek és ő is farkas-éhesek.

A felügyelőné, egy gömbölyű, szives, nyájas asszonyság, az ebédlőben már felterített, csinosan diszitett asztalt leszedte a lányával és a lugasba hordták le. S a vacsora ott lett elköltve.

Az ételeket a felügyelőné hordta asztalra, szives kínálgatás mellett, amit különösen a fiatalok egész komolyan vettek és hatalmasan neki-láttak a pompás, paprikáscsirkének, galuskának, s felséges turós és diósrétesnek. Földieper is került gyümölcsnek, ami betetézte a lukullusi lakomát.

— Tegnapra vártuk a naccságáékat, — sza-

badkozott a felügyelőné, — azért olyan egyszerű az esteli, ma már nem készültünk.

— Jó volt ez, fiam, — mondta Domokosné.

Aztán beszédbe elegyedtek a kasznárnéval a gazdasági dolgok felől. Győző és Ilonka pedig megköszönték a vacsorát és sétálni indultak a gyönyörű, holdvilágos estén, a szép, nagy parkba, persze nem messze menve a lugastól.

Győző szivarra gyújtott a szunyogok ellen és a két fiatalember, élvezve a remek, szép estét, szótlánul ballagott egymás mellett.

A távoli érről békazümmögés hallatszott s a vámosendrődi estiharang elhaló, siró hangja; a bokrok közt szerelmes csalogány gyönyörű csatogással hívta a párját.

— Szegény kis bolond, — mosolygott a lányka, valami kimondhatatlan boldogsággal, — neki hívni kell és talán mégsem megy hozzá a szerelmese . . .

A fiu mosolyogva nézte ezt a kedves, bájos leányfejet s önkénytelenül, minden bókolási kedvtől távol, csupán a művészi érzékétől indítva suttogetta:

— De szép maga, Ilonka! . . .

A lányka belefűzte karját a fiuéba és ránézett, sokáig hordozta rajta nagy, gesztenye szempillás szemét. Mosolygott.

— Miért mondta ezt most, Győző, — kérdezte karjával megszorítva a fiu karját.

— Nem tudom, — sóhajtott a fiu. — Önkénytelenül mondtam. Mert igaz.

Ebben a percben éktelen lövöldözés hallatszott a közeli erdőből. Hangos katonai vezényszavak-

kal telt meg a szép, csöndes este. S a trombiták lármas bűgásától elhallgatott a csalógány.

A leány iszonyuan megijedt és remegve bujt a fiu mellé.

Domokosné is kétségbeesetten szaladt ki a lugasból. Azt hitte, hogy rablók támadtak a kastélyra. És a fiatalok felé futott rémült arccal. A testes kasznárné alig tudta utólélni.

— Ne tessenek megijedni, — nyugtatta a hozzájuk érkező asszonyok a megszeppent hölgyeket — a katonaság tart éjszakai gyakorlatot. Azok bolondoznak.

Ettől aztán úgy-ahogy, megnyugodtak a hölgyek. De a lövöldözés egyre tartott. A park sövényén túl, az országuton huszárok vágattak végig, éktelen dübörgéssel.

Aztán gyalogosokat vezettek rohamra, feltűzött szuronnal. A bajonettek ragyogtak a holdsugárban. A huszárcsapat lovainak a dobogása megint hallatszott és a gyalogosokat a kastély kerítése mellett levő árokba vezényelték s mikor a huszárok felfedezték őket, rettentő sortűzzel fogadták a lovasságot. A lovak toporzékoltak, nyihogtak, a kardok csörögtek.

— Hiszen ez valódi harc, — mondta Domokosné vacogó fogakkal.

Az egész majdnem a szemök láttára folyt le. Két-háromszáz méternyire lehettek a csapatoktól.

— Menjünk innen, menjünk — nógatá a fiatalokat Domokosné, — még minket talál valami golyó.

Erre aztán Győző felkacagott.

— Komédia ez, nincs annak a golyónak magva. De hiszen másképp lenne ez mind, ha igazán menne.

Abban a pillanatban a sortüzet átrivalgó ordítás hangzott fel. Tisztán lehetett hallani:

— Bitangok! Valamelyikötök élessel lött!

S jól lehetett látni, hogy a huszár csapat egyik tisztje kezéből kiesik a kard . . .

Domokosné felsikoltott.

— Megöltek valakit!

A katonák harcjátékának rögtön vége lett. Lefujtak és másfelől is csoportosultak gyalogosok és lovasok.

— A válperecemet érte, — mondta a tiszt — ki kellene mosni, ha egyebet nem lehet és bekötni. Van itt valami tanya?

— Itt a kastély, — kiáltotta valaki.

— Be kell menni ide! — adta ki a parancsot egy öregebb tiszt.

Az árokból előmászó gyalogosokat körülvették a huszárok és elmentek velük Vámosendrőd felé.

Győzőék pedig azt sem tudták, mit csinálnak. Nem is volt idejük gondolkozni. A fagyalbokor kerítésen öt huszár átugratott és vágatva jött a park útján feléjük.

— Agyontaposnak, — kiáltott Domokosné halálra rémülten és félrerántotta Győzöt és llonkát.

A huszárok közvetlen-közelükben megállították a toporzékoló lovakat és bámulva nézték a társaságot.

— El ne tapossanak, urak, — mondta vidáman Győző.

— A világért se, — tisztelegtek udvariasan a hölgyek felé. A katonák aztán leszálltak lovaikról és a két nyeregben maradt huszárnak adták át a kantárokat.

Most látták Ilonkáék, hogy a lóról leszálltak huszártisztek és mosolyogva jöttek feléjük.

— No maguk jól megijesztettek bennünket, — mondta Ilonka nevetve, teljesen visszanyerve lélekjelenlétét.

— Hogy találnak ilyent ki, — sápitott Domokosné a kezétcsókoló katonákhoz, akik közül Csák grófot, a főhadnagyot, ismerték s aki sietett bemutatni bajtársait.

— Dernőy báró, százados, nagyságos asszonyom, Gyogyevics hadnagy. Domokosné uraszony! — fordult a tisztetekhez.

Győző is kezétfogott velük.

— Kozár, piktor vagyok.

A kapitány a holdvilág felé fordította a festőt.

— Micsoda, te vagy az a Kozár? No te engem jól kipusztítottál a multkor Pesten! A feleségem a műcsarnokba kijelentette, hogy vagy a te ökrös szekeredet vesszük meg 800 forintért, vagy elvállik! Én kissé akadékoskodtam, de megátkoztam minden piktorát a földgolyóbisnak s megvettem a képet.

Kozár nagyon örült.

— Ugy? A méltóságos asszony volt az én első nagy mecénásom? Nem is tudtam! Meg fogom neki köszönni, ha találkozom vele.

— Sohse találkozzatok — tréfált a százados. — Így is az egekig magasztal, ha meglátja, hogy milyen fiatal, csinos fickó a piktorja, tudom, beléd szeret. Megtiltom a találkozást.

— Kit lőttek meg, — fordult Ilonka a főhadnagyhoz. — Nem halt meg szegény?

— Aligha, — mosolygott a főhadnagy — Mert itt áll ön előtt . . .

— Hogyan, — riadt fel Domokosné. — Magát érte?

— Semmiség — nevetett a főhadnagy.

— Te Csák, — mondta a hadnagy — nem olyan semmiség az, mert a kezedfejen csorog a vér. Valóban a főhadnagy keze csupa vér volt.

— Jézus Mária — kiáltott Domokosné — itt fecsegnek, anélkül, hogy mondanák, mi a baj. Hiszen ez rettenetes!

— Azért alkalmatlankodunk, — mosolygott a főhadnagy — hogy a szegény sebesültnék egy kis vizet és rongyot kegyeskedjenek adni.

— Jöjjenek azonnal fel, — parancsolta a nagyságos asszony s olyan hirtelen felsietett, hogy alig győztek a nyomába menni.

Győző megnézte a főhadnagy zubbonyát, amelybe egy fehér rózsa volt a vállzsínórnál tűzve s amely egész elázott a vértől.

— Hallod, ennek a fele se bolondság!

— Ah, valóban — nevetett a főhadnagy — ez nem járja! A Fánika rózsája merő vér! Ez rossz jel!

— Kitől kapta ezt a rózsát — kérdezte Ilonka — a nyilt arcu főhadnagytól.

— Egy gyönyörű kis zsidólánytól. Brunner Fáni bárónőtől. Ma este, atak előtt ott volt a hadiszállás az ő kastélyukban Bamlódon. Ott uzsonnáltunk.

— Ah, Brunner Fánni! Ismerem, — mosolygott Ilonka — együtt jártunk a neveldébe. Hallja, az szép kis leány.

— És szörnyű gazdag — jelentte ki zordonan Gyorgyevics hagynagy.

— Mondják, — mosolygott Ilonka.

— Tény, — állította Dernőy százados.

Amit a százados bizonyosan tudott, mert mikor a feleségét elvette és az ő adósságait ki kellett fizetni, báró Brunnernek adták el a kedves neje egyik birtokát százezer forintért.

A huszárok elvitték a lovakat az istálló felé.

A társaság pedig felment a kastélyba, ahol egyik szobában már készen volt a mosdó és a vászon.

— Hamar, az istenért, hamar, — nógatta a nagyságos asszony, a kényelmesen sétáló Csákot, amint a lámpafénynél meglátta, hogy az egész zubbonya véres.

Ilonka is elszörnyedt, mikor a világosan meglátta a véres katonát. De magában konstataulta, hogy ez a főhadnagy a vörös-szőke hajával, deli természetével egyáltalán nem csunya ember.

A hölgyek magukra hagyták Győzővel és Gyorgyevicscsel a főhadnagyot s a századossal leültek az ebédlőasztalnál, ahova hirtelenében terítettett Domokosné.

— Maguk csak uzsonnáztak, amint hallottam. Ebbe a sok futkosásba, tudom, megéheztek. Ha várnak egy kicsit, vacsorát kapnak.

— Köszönettel vesszük, — jelentette ki Dernőy, — mert rettenetes éhesek is vagyunk.

— De hogy került éles töltés a puskacsövekbe?

— Azt majd meg fogják vizsgálni, — mondta Dernőy, — bizonyos, hogy az éles nem Csáknak volt szánva. Szegény fiu megjárja, ha béna marad.

— Béna, — rettent fel Ilonka, — hisz az szörnyűség!

— A vállpercét érte — mondta a kapitány.

— Most még nem fáj, hát könnyen veszi. Nem tudom, mi lesz?

— De hisz ez rettenetes, — hüledezett Ilonka és igen kezdte sajnálni a főhadnagyot.

— Miért? — mondta a kapitány. — Egyszerűen nyugalomba megy és elveszi Fánikát... Ah, bocsánat, többet mondtam, mint amennyit szabad lett volna a más szivügyéről.

Ilonka érdeklődni kezdett.

— Ugy? Tehát olyan komoly a dolog?

A kapitány már három pohár aranyszínű bort ivott meg, kezdett a füle melegedni s igen őszinte lett.

— Csák egy koldus gróf, — jelentette ki, — Brunner Fánni meg egy milliomos egyetlen leánya. Még pedig gyönyörű leány! S Brunner éppen olyan báró, mint én.

— No, no — tiltakozott Domokosné, — van valami különbség a Dernőy bárók és a Brunner bárók között.

— Van, — mondá a kapitány, egy negyedik pohár bort felhajtva. — A Dernőy bárók négyszáz éve bárók és négyszáz éve élnek hitelből... A Brunnerek pedig négy éve, hogy bárók, de négyszáz éve hiteleznek a Dernőyeknek, tisztességes kamat ellenében, — tette utána komoly arccal hajtva fel az ötödik poharat.

Ilonka faggatni kezdte a kapitányt.

— Tehát Csák szereti a Brunner kisasszonyt?

— Nagyon szereti, — jelentette ki határozottan a kapitány — s agyon vágott egy szunyogot, mely az orrán akart megvacsorálni.

— És a leány? Vonzódik Csákhhoz?

— Imádja, — mondta Dernőy. — Fánika jó kis lány!

— Csák pedig csinos és szép fiu. Fánikának jó izlése van.

A kapitány nagyon szerethette Csákot, mert rettentően kezdte magasztalni.

— Csák, ez a fiu? Ez egy zseni! Egy hegedűvirtuóz! Hallották már muzsikálni? Nem? No akkor nem hallottak semmit! És micsoda nótákat ír! Azokat sem ismerik? Hiszen mindenütt dalolják az országban. Persze, senki sem tudja, hogy azokat Egerfarmosi Csák Elemér gróf ur, cs. és kir. huszárfőhadnagy írta. Ilonka, — fordult a lánykához, — ismeri ezt a nótát?

És fütyülni kezdett egy ismert népdalt.

— Hogyne, — mondta mosolyogva Ilonka: — Álom volt a mi szerelmünk, csak mulandó álom.

— Nohát ezt is Csák írta! Ne lőtték volna csak meg a vállát, most hegedülttük volna. Hegedül és szép bariton hangon dalol s mosolyog. Ilyenkor olyan bájos, mint egy kisleány. Minden asszony és leány szerelmes lesz bele.

— Dehogy, — tiltakozott mosolyogva Ilonka.

— De igen, — erősítette a kapitány. — Én be is tudom bizonyítani. Ejnye, csak ne fájna a karja ennek a fiunak, tudom, maga is szerelmes lenne bele.

Ilonka nevetett:

— Én már nem! . . .

A vidáman mosolygó sebesült lépett be e percben az ajtón, kezébe hozva a Domokos tanár ur hegedűjét, amit a másik szobában lelt meg.

Domokosné kacagott.

— Szénégető cigánynak tőkén a szeme. Már

megtalálta a hegedűt? Halljuk, hogy maga milyen nagy muzsikus? Kár hogy a karja fáj, nem gyönyörködhetünk a művészetében.

Csák letette a hegedűt és az asztalhoz ült.

— A sebem haszontalanság, azt hittem a nagy vérzést látva, hogy mélyebb, de csak horzsolás az egész. Két hét alatt begyógyul és ami fő, nem akadályoz a hegedülésben, mert egy csöppet sem fáj. Gyergyovics és Kozár kitűnő sebészeknek bizonyultak.

— Meghiszem azt, — mondta büszkén a hadnagy, — én gyógykovácsságot is tanultam!

— És a lódoktori tudományodat a főhadnagyon érvényesítetted — nevetett a kapitány és töltött a poharakba.

Ilonka Kozár és Csák közzé került az asztalnál, odasugta észrevétlen a Győző fülébe:

— A főhadnagynak is, magának is fáj a karja. két béna közt ülök.

De figyelemmel kezdte nézni a szép főhadnagyt s nagyon rokonszenvesnek találta az arcát és a modorát is.

A kasznárné vacsorát hozott a vendégeknek s a katonák jóízűen kezdtek az étkezéshez.

Dernőy adomázott és udvarolt Domokosnának, kijelentve, hogy ő teheti, mert szalmaözvegy. A felesége fent van Bécsben a szüleinél. Közben elkezdett mesélni a boszniai okkupációról, amelyben részt vett. A maglaji csatáról. Szóval Domokosnét tartotta szóval. A fiatalok pedig külön csevegtek.

Ilonka összehasonlította magában a főhadnagyt és Győzőt. A piktor fekete, férfias arcát, göndör hajas fejét és a főhadnagy lányosan szép,

kék szemeit. Magában azt mondta, hogy a szőke férfiakat nem szereti, mert asszonyosak minden tettükben. Ezek a kék szemek, ha fájdalom érné a gazdájukat, sirnának. Győzöről tudta, hogy so-hase sirna, ha kétfelé vágnák sem. Neki pedig ez imponált. A siró férfit gyávának tartotta.

— Hova lett a véres rózsza, Csák? — fordult hirtelen a főhadnagyhoz, akinek a vállán nem volt már ott a rózsza.

— Bizonyosan odaben ejtetted el, — mondta Gyorgyevics.

— Lehet, — hagyta rá a bajusza alatt mosolyogva a főhadnagy, de llonka észrevette, hogy titokba megtapogatja a zubbonya felső zsebét, ami kissé kidülledt. Oda dugta el a Fánika rózsáját. Nem feledkezett meg róla.

A nagy, kék meleg tekintetű szemével most nézett először hosszabban a leányra s magában konstatálta, hogy ez a gyerek igazán szép.

Ilonka rettenve sütötte le a szemét. Valami csodálatos, ismerős fényt látott megvillanni a főhadnagy tekintetében s azon gondolkozott egy pillanatig, hogy hol látta ezeket a szemeket, azokat a tiszta, gyermekes tisztaságu, fénylő szemeket?

Győző Dernőyvel és Domokosnéval tréfált valamin, hirtelen a mélázó llonkához fordult s a lányka, amint a szemébe nézett a festőnek, elmosolyodott. Megtalálta a választ. A főhadnagy szemei a Győzőéhez hasonlítottak. Egyforma volt a fényük, csak a katonának kék szemei voltak, a pikornak pedig fekete, mint a bogár. De mindkettő gyermeteg, álmatag. Poéta szemük volt. llonkának eszébe jutott, hogy ez mind a kettő költő, az egyik képet fest, a másik muzsikát csi-

nál. Poéták ezek, azért egyforma a szemük fénye is.

Kezét bizalmasan tette a festő vállára és úgy felelt neki s már nem sütötte le a szemét, mikor a főhadnagyra nézett, sem. Megbarátkozott vele.

Dernőynek jó kedve kerekedett és kérte Csákot, hogy ha a karjának nem árt, hegedüljön. Domokosné tiltakozott és megdorgálta a kapitányt, amiért ilyenekre kéri a „beteget“. De Dernőynek melegedett a füle és nagyhirtelen kivágta a szokásos katona-mondást:

— Ébcsont beforr! Meggyógyul, míg megházasodik!

— Ez igaz! — mondta sóhajtva, de mosolyogva a főhadnagy és felvette az előbb behozott hegedűt és hangolni kezdte.

— Lesznek-é kísérőim — fordult Ilonkához a főhadnagy.

— Szívesen, — mondta Ilonka, — de igazán nem fáj a karja? Ha bir hegedülni én zongorázok. Csák mosolygott.

— Mikor én hegedülök, még a szívem se fáj, pedig azon nagyobb és fájóbb seb van, mint a karomon.

Ilonka már megindult a zongora felé, de csodálkozva állt meg és ránézett a főhadnagyra, aki tréfás hangon mondta mindezt, de egy finom leánylélek megérezte, hogy sok igazság lehet a főhadnagy szavaiban.

— A dal meggyógyítja a sziveket — mondta Ilonka és a zongorához ült.

Gyorgyevics a belső zsebéből elővett egy ébenfa tilinkót. Ő azon volt művész és mindig magával hordta a hangszerét, Győző pedig kiszaladt a csomagjához és előkeresve a flótáját, behozta.

Dernőy kacagott.

— Hiszen ez egy egész banda. Hadd szóljon, gyerekek. Melyik a nagyságos asszony nótája?
— fordult Domokosnéhoz.

— Minden szép dalt szeretek — mondta mosolyogva Domokosné.

— De mégis, mindenkinek van egy kedvence.

— Hát, hát . . . Talán az, hogy „Kétszer nyilik az akácfa virága.“

Dernőy nagyot rivalt.

— Az enyém is az! Becsületemre az enyém is az, nagyságos asszonyom! De hogy lehet ez? Már mindegy, — mondta a pityókos emberek sóhajával. És megfogta a nagyságos asszony kezét és fogvatartotta.

Gyorgyevics oda sugta Győzőnek:

— Nézd csak az öreg csatalovat! Hevül. Meglásd még szerelmet vall ma a nagynénédnek. Így szokta, ha iszik.

Csák Ilonkára nézett és elkezdte hegedülni a „Kétszer nyilik az akácfát“, de olyan bámulatosan gyönyörűen, hogy Ilonka a zongorázást, Győző pedig a flótázást hagyta abba, alig is kezdve bele. Ilyet ők sohase hallottak. Csak Gyorgyevics fujta tovább a hegedűvel a tilinkóját és Dernőy danolta igazán szép bariton hangon és Domokosnéra mereven nézve, hogy:

Megbánod majd, visszasírsz még engemet,
De szívemnek kétszer nyilni nem lehet.

Csák nógatni kezdte a hallgatókat.

— Hadd menjen. Játszunk.

Ilonka felállt.

— Hisz ez képtelenség!

— Te mesésen játszol barátom — mondta

Győző. — Nem birlak kísérni, de meg kár is volna a flótával belekontárkodni, ezekbe a remek, csodálatos hangokba. Ha asszony volnék, halálosan beléd tudnék szeretni a muzsikáért, — hevílt Győző az igazi művész elragadtatásával.

— Hát nem mondtam, — fordult Dernőy Ilonkához. — Ugy-e, meghasad a szive annak, aki ezt a fiut hegedülni hallja?

Ilonka hallgatagon és titokban a szívéhez kapott. Valami ilyesmit érzett ő is. Bámulva nézte a főhadnagyot, aki nem látszott észre venni a hatást, amelyet keltett. Már benne volt a hegedülésben, a zene démona ott ült újra mellette, a csábító, ölelő karjaival körülfonta; nem látott már semmit, csak a hegedűjének nyakát érezte a kezében s a lelke röpült, szállt a dalok szárnyain.

Ujra játszani kezdett.

Umlöttek a magyar népdalok e négy csodálatos hurról, sirtak, jajgattak, örültek, kacagtak, ahogy a művész akarta. Egyszer csak elkezdett dalolni a muzsikájához. Valami csodálatos, tiszta és finom tenorbariton hangon, de ez olyan kedvesen, olyan bájosan simult a húrok sirásához, hogy a hallgatóságnak tele gyült a szeme azokkal az igazi gyönyörűségéből fakadó könnyekkel, amelyet a valódi szép hatása vált ki.

Domokosné egyáltalán nem volt érzélgős asszony, de mikor a főhadnagy abba hagyta a játékot, odament hozzá. Megölelte s megcsókolta a csodálkozó fiatalembert.

— Köszönjük magának ezt a nagy élvezetet, édes szép fiam.

A megilletődésből Dernőy ragadta ki a társaságot. Felugrott és Csáknak rohant.

— Ide azt a hegedüt, én is megpróbálom. Hátha engem is megcsókol a nagyságos asszony! Csák mosolygott.

— Engem egyáltalán nem illet semmi dicséret. Sokszor kapok pedig, nem tagadom, de ilyenkor mindig lelkifurdalást érzek. Tudniillik én elsősorban, csodálatos önösséggel magamnak és a magam gyönyörködtetésére játszom. Hogy mások is hallják ezt és szórakoztatja őket, lehet, megengedem, hogy így van, de első nálam az én. Ennek muzsikálok és csak azután másodsorban jön a dicséretekkel honoráló hallgatóság.

— Ha így tudnék hegedülni — mondta Győző, — odaadnék az életemből tiz esztendő.

— Gyermekek, — mondta a főhadnagy, — te művész vagy más téren. És az életedből ne adj oda egy percet sem, semmiért! . . . Neked még sok boldogságot hozhatnak a jövő évek — mondta és mosolyogva llonkára nézett, — nem kihívóan, hanem olyan csendes, jópajtás tekintettel, mint aki azt mondja: én tisztában vagyok már veletek.

A lányka mereven nézte eddig a hegedüművészt.

— És Önnek . . . Önnek nincsenek reményei a jövő élet boldogságához, — kérdezte.

— Semmi, de semmi, — mondta a főhadnagy. — Szava olyan komoran döngött, mint a koporsóra hulló rög.

Künn trombitáltak.

A huszárok felkerekedtek és kezecskóoltak háziasszonynak. Megköszönték a szives vendéglátást. Dernőy magyarázta, hogy ma éjjel még keresztül kell usztatniok a Körösön és Váradon lenni hajnalra.

Egy inas lement a tiszttek lovait előrendelni. Addig még Dernőy felhajtott három nagy pohár bort. Gyorgyevics Győzőnek magyarázta az éjjeli gyakorlatot. Ilonka pedig Csákkal beszélgetett.

— Miért marad Ön katona ilyen tehetséggel, — kérdezte a fiatalembert. — Hiszen civilben nagy vagyont kereshetne a művészetével.

Csák legyintett.

— Nem értenék én a pénzkereséshez. Semmiféle fajtam nem értett. Ez az átka a familiámnak. — Aztán mosolyogva nézte a lánykát.

— Ne haragudjék, hogy úgy nézem. A szép szőke haja úgy hasonlít valakiéhez, aki igen kedves én előttem . . .

Ilonka ránézett.

— Tudom . . . — Aztán susogva mondta: A Brunner Fánika haja éppen olyan mint az enyém. Együtt jártam a neveldébe vele. Még az arca is hasonlít hozzám.

— Igaz, — mondta a főhadnagy sóhajtva . . .
Lássa . . .

Még mondani akart valamit, a nagytehetségeknek azzal a gyermekes közlékenységével, amely mindent ki szeret beszélni, ha látja, hogy rokonlélekkel van dolga, aki megérti.

— Mit akart mondani . . . — kérdezte részvétellel a leányka.

— Lássa — kezdte akadozva a főhadnagy, — nem akarják, hogy nőül vegyem. Az apja . . . Ilyen ostobaság . . . a vallás . . . a mai világban . . .

— Legyen türelmes . . . Megsegíti Önöket az ég, — biztatta Ilonka,

— Soha, — sóhajtott a főhadnagy. — En tudom.

Künn a veranda előtt a huszárok vágattak elő a lovakkal. Bizonyosan jól tartották őket. És bort is kaphattak, mert jókedvök volt. Danolták, hogy:

Kati gyereki,
Kati nem jött ki,
Megállj Kati,
Mebánja ezt valaki

A társaság kiment a verandára. Bucsuzkodni kezdtek. Dernőy már csakugyan a szerelmi vallo-másnál járt Domokosnéval. Verset szavalt a nagyságos asszonynak, valami merengő verset:

Oh, mért oly későn, levelek hullása,
Darvak távozása idején,
Mért nem találkoztam rózsanyiláskor,
Hajnalhasadáskor veled én?

Mért nem hallgattuk édes kettesbe
A pacsirtát lesben, te meg én,
Mért nem találkoztunk a szivek, a vágyak,
Az ifju álmok idején.

Domokosné hátbaverte a deklamáló kapitányt, aki búsan ült fel a nyeregbe és még a ló hátáról is kesergett:

Darvak távozása, levelek hullása idején...

— Tavasz van most, báró, — mondta Domokosné, — nem levelek hullása, rossz időben szavalja a versét.

A tisztek tisztelegtek és elindultak, de Dernőy két lábon táncoltatva a lovát, visszafordult a kapuból és rezignáltan, vontatva szavalt:

Mért nem hallgattuk, édes kettesbe,
A pacsirtát lesbe, te meg én...

Hanem a lovának több esze volt mint neki. A fogára kapta a zablát, akkor aztán húzhatta a

kapitány a kantárt, megfordult vele és utána iramodott a társainak, akik már jól megelőzték őket.

Már a dübörgésüket is elnyelte a csendes nyári éjszaka, a társaság még mindig a verandán állt. Domokosné és Győző jókedvvel beszéltek a távozó vendégekről. Csak Ilonka volt nagyon hallgatag . . .

Domokosné aztán kiadta a rendeletet:

— Menjünk aludni, gyerekek.

S kiki a szobájába tért.

Győző, mint általában minden zseni, a maga művészetét nem nézte semmibe s ha nem irigyelve is, de sóvárgással gondolt a főhadnagy muzsikájára.

— Hej, ha ő így tudna hegedülni!

S már hálóingre volt vetkezve, amikor elővette a Domokos ur hegedűjét, amelyet az ebédlőből ide hozott be a kulcsárné s rátéve a pene-cilusát a hegedü nyergére hangfogónak, elkezdte a vonót huzgálni a húrokon.

Hanem hát hamis szerszám az a hegedü. Az egyik ember kezében olyan hangokat ad, mint a tündérek éneke, ha meg hozzánemértő kezeli, csak úgy nyivákol, mint mikor macskák udvarolnak tavaszi estéken a kémények tövénel.

— Skandalum, dohogott Győző ur — a hegedüt mérgesen lehajítva — hogy ez a haszontalan hangszer milyen hangot adott ki két órával ezelőtt a főhadnagy kezében és most nem bírok egy nótát eljátszani rajta.

Mérgesen fujta el a gyertyát és bujt a takarója alá s öt perc múlva aludt és hegedüművészek álmodta magát.

Hanem az Ilonka szemére sem akart jönni

az álmom a kastély másik részében. Nagyon sokat forgolódtam a fekhelyén, úgy, hogy a nagyságos asszony átszólt hozzám a másik szobából a nyitott ajtón át:

— Rosszul vagy, Ilonka, hogy úgy forgolódsz?

— A fejem fáj egy kicsit — füllentett Ilonka.

Ámbátor nem igen fáj bíz az, hanem az est benyomásától sehogysem tudott szabadulni. A váratlan vendégek nagyon megzavarták a leánykát és az a csuf főhadnagy már csufnak nevezte magában, amiért nem tudott (aludni) sehogysem akart kimenni az eszéből.

— Tehát Brunner Fániba szerelmes? — gondolta — és azt a leányt nem akarják a főhadnagynak hozzáadni? . . . De hát miért? A vallás miatt, hisz ez nem lehet ok ma már? Hogy szegény a főhadnagy? Hiszen gróf, egy ősnemes család sarja, az öreg Brunner meg gazdag, de csak ujdonsült báró. Eppen rendben lenne a dolog. A mai világban sok az ilyen házasság . . . De miköze neki mindehez?

Brunner Fáni . . . Eszébe jutott a gyermekora, mikor ezzel a leánnyal a növeldebe járt. Ő volt az, aki egyszer azt kérdezte az Ilonkát váró Győzőről, hogy ki ez a gyapjas-fejű fiú? A szeretőd? . . .

Mindezt régen elfelejtette Ilonka, de most önkénytelenül a fejébe torlódott minden régi emlék, amelyet csak gyermekkoráról és Brunner Fániról megőrizhetett. Ugy tetszett neki, amint a csöndes éjszakába álmatlankodott, hogy ennek a szép kis vörös szőke hajú zsidólánynak még nagy szerepe lesz az ő életében. Valami megmagyarázhatatlan sejtelem sugta azt neki, amint hallgatta

a tanyai kakasok kukorékolását s a gazdasági udvarról ide hallatszó ebek kaffogását. Végre hajnal felé nagy nehezen elaludt és igen rossz álma volt.

Reggel mindenki talpon volt, mikorra ő fölébredt s Győző már rég el is ment a festő-cókmókjával a tanyákra pingálni.

Megreggelizett, aztán lement a szép nagy terjedelmes parkba sétálni. Élvezte a gyönyörű juniusi reggelt. Szükségét érezte az egyedüllétnek. Almodozva sétált az utakon s léptei önkénytelenül arra vitték, ahol tegnap a huszárokkal találkoztak.

Már nyoma sem volt a lovak patkóinak. Hajnalban a kertész-fiuk felgereblyétek a kert utjait. S úgy tűnt fel neki az egész éjjeli kaland, mint egy álom . . . Mint egy kellemetlen, de ingerlően szép álom.

— Eh, nem törődöm velük többet — jelentette ki magának bosszusan, de aztán eszébe jutott, hogy a huszárokat Domokosné felhatalmazta, hogy a városban is látogassák meg a házukat. — Vajjon eljönnek-e?

Bizonyára el. Az a dereshaju kapitány kiállhatatlan az udvarlásával, az a hadnagy, az a Gyorgyevics, annak olyan arca van, mintha örökké valami magába fojtott csinyen akarna nevetni. Az a főhadnagy . . . Eh, az a legkiállhatatlanabb mindkőzt. Minek is hozta erre őket a szél. Főbe kellene lövetni, aki megsebezte és ezzel módot adott neki, hogy idejöhessen.

Ilonka határozottan el volt keseredve, amint a halastó partján üldögélt egy lócán, arcát a két tenyerébe hajtva.

Merengéséből távoli füttyszó zavarta ki. Győző

volt, aki mint rendszeren a festők, gyönyörűen tudott fűtyülni. És ezt az örökké magánál hordható hangszert úgy tudta kezelni, hogy bámulatos.

Ilonka elmosolyodott és felállva a hang felé indult. Egy cserjebokornál meghúzódva várta és már előre örült annak, hogy megijesztheti a piktort.

Amint előtte ment el a fiatalember, kiugrott a bokorból és rákiáltott:

— Kukukk!

Győző ur úgy tett, mint aki rettenetesen megijedt. Elhajította festőtáskáját, botszékét és bizonyosan a nagy ijedelemtől, mind a két kezével átölelte a leánykát. És volt annyi esze is, hogy összecsókolja.

— Győző, cudar Győző — igyekezett szabadulni Ilonka — eresszen el, meglátják . . .

A piktornak kitörő jókedve volt, dalolni kezdte, ahogy csak a toroka engedte, hogy:

Bánom is én hadd lássák,
Ugy is tudja már a világ,
Hogy én téged,
Hogy én téged soha el nem feledlek.

Ilonka boldogan mosolyogva nézte a fiatalember őszinte, becsületes, vidám arcát és két kezét a fiu vállára téve suttogetta:

— Igazán szeretsz, igazán sohasem felejtessz el?

A festő elkomolyodott. Egyik kezével átölelte a leánykát, a másik kezét felnyujtotta a szép, ragyogó nap felé, amely teleszórtta őket tavaszi sugarával s azt mondta:

— Én nem hiszek istent, vallásos meséket. Én napimádó vagyok. De esküszöm neked erre az életet, virágzást, üdvöt adó, áldott napsugárra,

hogy míg ez engem beszór fényével, mindig csak a tied lesz minden gondolatom, mindig a tied lesz a szivem, a lelkem!

Ilonka körülnézett, aztán a két tenyerébe fogta a piktor elkárhozott fejét, össze-vissza csókolta az esküvő ajkát és azt mondta:

— Hiszek neked, te cudar pogány! . . .

A kastély melletti országuton egy könnyü kis kocsi zörgése zavarta meg az idillt.

Ilonka rettenve huzódott el a festő mellől egy bokor mögé és röstelkedve suttogetta:

— Lássa, észrevettek bennünket.

Győző ur jókedvüen fordult az ut felé és szemügyre vette a kocsit.

— Szó sincs róla. Onnan nem lehet ide látni. Hanem nézze csak azt a fogatot, Ilonka, nekem olyan ismerős az a hölgy, aki azokat a ponnykat hajtja.

Ilonka kimerészkedett a bokor mögül és figyelemmel nyujtogatta a fejét előre, hogy jobban lásson.

A fogat valóban csinos volt. Két orosz ponny volt egy kis filigrán sárga bricskába fogva s a gyeplőt egy gyönyörű szőke nő tartotta, amint látszott, erős kézzel igyekezett fékezni a tüzes lovakat. Ő is benézegetett a kastély parkjába. Néha, amint a lovak száját huzta, hogy csendesebben ügessenek, felállt az ülésről. A háta mögött egy borotvált arcú lovászfíu ült, aki nem minden aggodalom nélkül nézte, amint a hölgy indulatosan meg-megrángatta a lovak száját. Sokszor már a kezét is kinyujtotta, hogy a kantárt megragadja, ha az urnője nem bír a tüzes állatokkal.

— Győző, — fordult Ilonka a festőhöz, — tudja ki az a hölgy?

— Nem én, — mondta a piktor, tenyeréből ernyőt csinálva és a fogatot nézegetve. — De szép asszony az a kocsis!

— Az nem asszony, az Brunner Fáni! . . .

— Miféle Brunner Fáni?

— A báró Brunner leánya, a szomszéd birtokosé. — Lássá, ezt a kis leányt akarja elvenni Csák főhadnagy.

Győző élénk érdeklődéssel nézegette a kocsi-kázó hölgyet.

— Szép kis lány ám ez, Ilonka. Csáknak az izlése is jó s Fánikát nem akarják hozzáadni?

— Ugy hallom, nem — mondta Ilonka, merően nézve a Brunner kisasszonyt, aki megállította a fogatát.

A bárónő észrevette őket és integetett feléjük.

— Meglátott bennünket, — rettent meg Ilonka, — mit tegyünk?

— Odamegyünk a kerítéshez és megkérdezzük, hogy mit akar. No, jöjjön Ilonka, — mondta a piktor és a fagyalcserje-kerítés felé tartott.

Ilonka kénytelen-kelletlen indult meg.

— En félek attól a lánytól, — mondta alig hallhatólag. De azért ment a festő után.

A bárónő odaadta a kantárt a lovászlegénynek, de látva, hogy Ilonkáék eléje tartanak, mint az evet, úgy szökött le a kocsiról s nem nézve se árkot, se töviset, átrontott a fagyal-kerítésen s egyenesen Ilonkához futott.

— Ez aztán véletlen szerencse — mondta s erősen magához szoritotta Ilonkát, összeölelte, csókolta. Aztán két kezével megfogta a leányka

vállát, eltolta magától, de nem eresztette el és kacagva kiáltotta:

— Emlékszel-e még rám, Iluci? Van hét éve, hogy nem láttalak. Én vagyok a vásott Brunner Fáni, a rossz, a veszekedő, a csufolódó, akire mindig haragudtatok a növeldében.

— De akit mindönk szeretünk azért, mert jó volt a szive, — mondta Ilonka és mindkét kezével megfogta a Fánika jobb kezét. És igazán is örült neki, hogy összetalálkozott a régi iskolatársával, akinek ragyogott és mosolygott a két szép, tiszta, kék szeme, az ajaka, a gödrös arca, még a szőke haja is mosolygott, amint a napsugarak körülcsókolták.

Győző ezalatt csak állt mellettük és műértő szemekkel nézte a jövevényt. S magában azt konstataálta, hogy mennyire hasonlít egymáshoz ez a két leány. Csakhogy Fánika pirosabb arcú és fejlettebb termetű volt, mint Ilonka és sokkal mozgékonyabb. De a hasonlat meglepő volt.

Fánika a nála szokásos szelességgel fordult Győző felé hirtelen, Ilonkához intézve a szavát.

— Kicsoda ez az ur, én még nem ismerem.

Győző alázatosan, de tréfakészen hajtotta meg magát a leány előtt és szerény hangon mondta:

— Én vagyok kérem az a „gyapjasfejű“ fiu, aki egykor Ilonkát a növeldé kapujába várogatta s akiről azt méltóztatott kérdeni e hölgytől hat éves korában, hogy nem a szeretője vagyok-e én ő neki.

Fánika kacagott és Ilonka is.

— Látod, — mondta Ilonka és kezét bizalmasan tette a festő vállára — ez az én bátyám. Kozár Győző, a híres piktor.

A bárónő melegen és férfiasan megrázta a festő kezét. És az ő zseniális emlékező tehetségét bebizonyítandó, rögtön kész is volt a csipkelődő felelettel.

— Ahán a bátyád! Hogy is mondtad egykor róla? Igen: Akinek a képeit majd megveszi a király és amikor a képeit megveszi a király, érted jön és feleségül fog venni.

Ilonka a hajáig elpirult, de azért büszkén mondta:

— Ez mind megtörténhetik.

Fánika elkomolyodott és szórakozottan nézte a virágzó vadgesztenyefákat. Aztán halkán mondta:

— Nektek jó, nektek vannak reményeitek. Nekem nincs semmim. Csak egy rakás keserűség.

Ilonka és Győző megilletődve néztek rá. Győző megszólalt:

— Minden bánatnak van oltogató könnye...

Fánika szomorú mosolylyal felelt rá:

— Cítálhatom a verset én is tovább, hogy: az enyémnek nincsen...

De aztán felülkerekedett benne megint a könnyü vér.

— Eh, nem azért jöttem, hogy untassalak benneteket a magam kellemetlenségeivel, Ilucim tehozzád jöttem. Bocsáss meg, hogy a kerítésen át s nem az illem szabályai szerint, rendes emberhez illően a kastély udvarába hajtattam, az apám kíséretében és a hivatalos formák szerint látogattalak meg, de hidd el, én gyűlölök minden szabályt és minden formát. Te ismersz engem és tudom, hogy megbocsátod nekem ezt a hóbor-tosságomat is.

— Igazán én hozzáj jöttél? — mondta Ilonka és merően a szemébe nézett Fánikának.

— Egyedül tehozzád egy kis felvilágosításért. Elhiszem, hogy csodálkozol és azt gondolod, hogy ha hat évig ellehattünk egymás nélkül, ezután is ellehetünk.

— Biztosítalak, — mosolygott Ilonka, — hogy nagyon örülök a látásodnak.

— Annál jobb, ha nem haragszol rám. Pedig sokszor megharagitottalak az iskolában. De te nem fogsz én rám haragudni, Ilonka. Sőt ha jobban megismersz, sajnálni is fogsz engem . . .

Győző látta, hogy Fánika egyedül szeretne beszélni Ilonkával, ürügyet keresett a távozásra, hogy négy szem közt hagyhassa a két leánykát.

— Ilonka, — mondta, — én megyek és megmondom a bárónő kocsisának, hogy hajtson a kastélyba.

Ilonka hálásan nézett a fiura, aki eltalálta a gondolatát.

— Menjen, Győző.

A fiatalember aztán kiment a kerítés bokrai közt az országutra és felülve a Brunner kisasszony kocsijára, elhajtattott az országuton s elől bekerült a kastély udvarára.

A két leány pedig bizalmasan fogva karon egymást, a halastó felé tartott.

Egy darabig szótlantul mentek egymás mellett, végre Fánika megtörte a csendet.

— Ez a Kozár igazán szép fiatalember lett és nagy művész. A fetményeit láttam a tárlaton. A vén, irigy mesterek jezsuita szemforgatással nézgették, de egyik se merte kritizálni. Én a megnyitáson ott voltam. A papa három képet vett tőle. Szép jövő vár rá. Örülsz neki?

Ilonka ránézett a kérdezőre és komoly arccal felelt:

— Nem lennék őszinte, ha tagadnám, hogy boldoggá tesz az ő dicsősége.

Megint szünet állt be. Hallgatva sétáltak a tó partján s a vén gesztenyefák rájuk hullatták virágaikat. Vad méhek dongva szálltak el mellettük és a lepkék, szerelmi vágyakozással kergetve egymást, arcukhoz csapódtak. A levegő csupa virágillat volt és minden fán, minden bokorban madarak énekeltek, trilláztak, csacsogtak.

— Tavasz, tavasz, mindenütt tavasz van — mondotta Fánika leverten — látom . . .

— En a szivemben érzem, — susogta Ilonka önkénytelen őszinteséggel.

Fánika odament a tó partjához és sokáig mérőn nézte a vizet, amelyből kis halfejek buktak fel egy pillanatra, hogy elkapjanak egy-egy vízipókot.

— Te, Ilonka, — fordult a lánykához — mély ez a tó?

Ilonka rettenve fogta meg a Fáni kezét és elhúzta a tó mellől.

— Nagyon mély, Fánika! Gyere onnan. Hát beszélj, mit akarsz tőlem megtudni? Különben ne is kérdezz, én elmondok mindent.

A lány kutatva nézett a társára:

— Te tudod, hogy mit akarok kérdezni?

Ilonka mosolygott.

— Körülbelül sejtem.

— Mit hát? Kiről akarok hirt?

— Egy férfiről.

— Igen.

— Katonatiszt.

— Igen.

— Csák főhadnagy.

Fánika elpirult kissé, de őszintén mondta:

— Te tudod? Különben azt már sokan tudják.

— Az éjjel vendégeink voltak — mondta Ilonka.

— Igaz, hogy Csákot meglőtték? Hogy haldoklik?

S mikor ezt kérdezte, az arca egészen elsápadt. Látszott, hogy leplezni akarja a felindulását, a finom orrizmai is remegtek, míg a feleletet várta.

— Legyél nyugodt, Fánikám, — mondta Ilonka és megölelte a lányt — nincs semmi baja, a válát karcolta meg egy golyó, de olyan semmiség, hogy dacára a balvállán levő sebnek, egy óra óra múlva hegedült nekünk. Hogy tud ez a fiú hegedülni és dalolni! Ugy-e Fánika, ezért szeretnél bele?

Fánika a kezét az arcára tette és sirt. De aztán a könnyein át mosolygott.

— Hidd el, halálos aggodalmakat álltam ki eddig. De most már nyugodtabb vagyok. Tehát nincs semmi baja? Hegedült? Ugy-e, hogy tud hegedülni! Én mikor hegedülni hallom, el tudnék kárhozni érte!

Leültek egy nagy vadgesztenyefa alá a fűre. A báróné nem nézte, hogy gyönyörű szabásu szürkeruhájába bele fog törni a fű. Megfogta az Ilonka kezét és mindketten hallgatagon, merően néztek bele a fényes, tavaszi, napsugaras levegőbe.

Ilonka törte meg a csendet, pedig szinte sajnálta megzavarni a merengő Fánikát. Mosolyogva simogatta meg a kezét és halkán, de határozottan kérdezte a lánytól:

— Mondd, Fánika. nőül vehet téged Csák ?...

A bárónő megrettenve nézett Ilonkára. Olyan arcot öltött, mint akit egy szép álomból költenek fel s a felébredés, a való, szürkének, szintelennek tetszik neki az elhagyott ragyogó álmához képest és sajnálja, hogy az álmait ott kellett hagynia.

— Nem tudom, — felelt határozatlanul.

— De megtörténhetik ? — faggatta Ilonka.

— A vallás nem lesz akadály ? Mert Csák ilyesmit emlegetett előttem. Mintha az édesapád nem akarná a dolgot.

Fánika összevonta a szép, erős, szőke szemöldökét és az elkényeztetett gyermekek dacosságával és határozottságával mondta :

— Az én apámnak azt kell akarni, ami nekem tetszik.

Ilonka mosolyogva ölelte meg Fánit.

— Neked pedig — mondta — amint látom, tetszik Csák . . . Hanem én úgy tudom, a gróf igen szegény . . .

Fánika valami keserű hidegséggel kezdett beszélni :

— Igen. Csák nagyon szegény. De az én nagyapámnak zálogháza volt és amint tudom, uzsoráskodott is mellette. Az apám már beleszületett a jó módba és beütött neki mindig a tömérdek vasut- és erdőmanipuláció . . . Ennélfogva megengedheti magának azt a fényűzést, hogy egyetlen lányának egy szép, csinos gróft vegyen nászajándékba . . .

Ilonka merően nézte Fánit, aki a ruhája zsinórdiszét idegesen tépte fel. A kezére ütött tréfálkozva :

— Miért vagy ilyen keserű Fánika ? . . .

A lánynak telegyült a szeme könnyel és őszintén szólt:

— Mindig azt hiszem, hogy ha nem volnék nagyon gazdag, az ördög se venne nőül. Legkevesebbé Csák.

Ilonka egészen megütődött ezen az okoskodáson.

— És ezt honnan gondolod?

— Csak úgy — sóhajtott a bárónő. — Nekem mindig ilyen gondolataim vannak.

— Szokott Csák hozzátok járni?

— Gyakran.

— És atyád szívesen látja?

— Kérlek, — jegyezte meg Fánika hűvösen, — az én apámon nem látszik meg, hogy az apja uzsorás-zalogházás volt. Ő mindenkit, aki vendége kifogástalan udvariassággal fogad. Csák pedig nemcsak a nőkkel tud bánni, hanem a férfiakkal is. Sokszor megfigyeltem és tapasztaltam, hogy a férfiak éppen úgy beleszeretnek, ha beszél velük, mint a nők. Pedig nem hizeleg senkinek, de olyan csodálatos finom szimattal tudja a hangot, a beszéd tárgyát eltalálni mindenkivel szemben, olyan észrevétlen udvariassággal ejt el bókokat, szinte akaratlanul, hogy a férfiak, ha egy félóráig beszél velük, úgy behódolnak neki, mint a bakfisok.

Ilonka elgondolkozva mondta:

— Ezt én is tapasztaltam.

— Édes apa — folytatta a bárónő — határozottan rajong Csákért. Nem csak az embert, de a költőt is nagyabecsüli benne. Édes apa különben egy nagy gyerek! — jelentette ki határozottan Fánika. — Köztünk még szó sem volt arról, hogy engem Csák szeret s hogy nőül mennék-e

hozzá. De édes apa látta, hogy nekem tetszik a gróf s a multkor már nagy képpel jön felém az-
zal, hogy sok mindenféle politikai, meg társadalmi
okok arra kényszerítik, hogy elhagyja ősei
hitét és protestáns vallásra keresztelkedjen. És a
véleményemet kérte. Igen természetes, hogy az
egész politikai- és társadalmi kényszer — mese!
Látta, hogy Csákot szeretem, ennél fogva módot
akar nekem adni annak a hitnek a feltevésére,
melyben lehetővé válna Csákkal az egybekelésem.

— És — érdeklődött Ilonka — mit mondtál?

Fáni nevetett, de jókedvén észre lehetett
venni az erőltetettséget.

— Megöleltem apát és összecsókoltam. Meg-
hatott a gyöngédsége, a figyelme. De én örökké
rossz, elkényeztetett gyermek voltam és csak
addig vágytam valami után, míg el nem érhettem.
Én ebben a dologban apától ellenvéleményt vár-
tam, de mikor láttam az ő beleegyezését, előse-
gitő jóakarátát, azt mondtam neki, hogy nem
mennék Csákhhoz nőül . . .

Ilonka egészen elképedt.

— És komolyan mondtad ezt?

— Akkor komolyan mondtam, de később
megbántam, hanem a kimondott szavamat nem
szeretem visszavonni és elhatároztam, hogy Csá-
kot, ki akkoriban igen figyelmes és gyöngéd kez-
dett irántam lenni — lehűtöm . . .

Ilonka csóváltgatta a fejét.

— rs?

— És — folytatta Fánika, olyan hangon,
mint aki megbánta cselekedetét — tegnap, mikor
nálunk voltak a huszárok és Csákkal négyszem-
közt beszélhettem egy percre, elővettem a grófot. . .

— Mit mondtál neki?

Fánikának, míg beszélt, lassanként finom pir kezdte elborítani a kajszinbarack-szinü arcát.

— Először is megkérdeztem Csáktól, hogy mit akar tőlem. Szeret-e és nőül akar-e venni? . . .

Ilonka nevetett.

— Ugyan ne tréfálj! Ezt csak nem tetted! Lett volna bátorságod megkérdezni.

A lány szomoruan mosolygott.

— Néha én igen bátor vagyok! . . . Az örültségig bátor.

— És mit gondolt Csák?

— Bevallotta, hogy szeret és nőül fog venni, ha én is úgy akarom.

— S te mit feleltél neki?

A bárónő szomoruan hajtotta le fejét.

— Megörjített a boldogság . . . S mivel kinozni szeretem még akit imádok is, azt mondtam a főhadnagynak, hogy az én apám nem engedi meg a zsidó hitről való kikeresztelkedést nekem semmi szín alatt, ennél fogva nem lesz az álmunkból semmi! . . . A hatást akartam látni rajta.

— És Csák?

— Nagyon csüggedt, láthatólag leverte a hír s kijelentette, hogy az apa nézetét meg fogja változtatni, ha meggyőzi a mi igazunkról. Én alig állhattam meg, hogy fel ne kacagjak és a nyakába ne boruljak. De aztán türtőztettem magam és hűvösen mondtam: „Gróf úr, apát talán meglehet puhítani, de nekem is vannak némi észrevételeim.“

— Mi a kifogásolni valója, — kérdezte Csák.

— A kifogásaim abban nyilvánulnak — mondtam kegyetlenül, — hogy vajjon szeretne-e ön engem, ha egészen szegény leány lennék is? . . .

— Szörnyűség, — dorgálta Ilonka a bárónőt. — Te csak játszol a legénnyel . . .

— Mint a macska az egérrel. És lehet, hogy úgy járok, mint Kund Abigél . . . Elég az hozzá, hogy mikor a Csák arcán láttam a durvaságom hatását, már keservesen megbántam ezt az örült kérdést.

— Szegény Csák, — sajnálkozott Ilonka.

— A kertben történt ez, uzsonna előtt, tegnap. Rámnézett a szegény fiu a nagy, bánatos kék szemével és azt mondta az ő csöndes, szelid hangján: „Ön hozományvadásznak tart engem Fánika, mert tudja, hogy szegény vagyok. Pedig én Önt magáért szerettem és nem a pénzéért s nőül vettem volna teljesen vagyontalanul is és el is tudtam volna tartani . . .“

— És most? — kérdeztem szivszorongva.

— Most, ezek után — felelt Csák végtelen szomorúsággal — nem fogom Önt feleségül venni soha. Meghalt egy szép álmom.

— Csáknak igaza volt, — sóhajtott Ilonka. Fánika elkezdett sirni.

— Mig a kastélyban voltak egy órahosszáig a jelenet után, a hizelgés és szeretetnyilvánítás minden eszközével elhalmoztam, csakhogy kibékítem. De aligha sikerült. Finom és udvarias volt. Egy rózsát adtam neki, amit a zubbonya vállsínörjába tűzött. Mikor indultak, a verandán magunkban maradtunk egy percre. Átöleltem a nyakát, összecsókoltam és úgy kérdeztem tőle, hogy haragszik-e.

Ilonka feszült figyelemmel hallgatta a bárónőt.
— Es kibékültetek?

— Én nem haragszom Önre, — mondta Csák és hűvösen türte szeretkezésemet. — De mi nem leszünk egymásé soha! Kár! . . . — sóhajtotta. Aztán felült a lovára s elment a többivel. És én már éjfélkor megtudtam, hogy tegnap este itt meglőtték. Azt hittem, öngyilkos lett bánatában s az aggodalom egész éjjel nem hagyott aludni. Alig vártam, hogy hirt halljak felőle . . . Most nyugodt vagyok, hogy nem történt semmi komoly baja . . . De mi lesz velünk? . . .

A két leány hallgatva nézett maga elé. Végre Ilonka mosolyogva szólalt meg:

— Segítséggül hívom Kozárt és kibékítelek benneteket. Az eltört játékszeredet megjavítva visszaadjuk neked, te rossz, gonosz gyerek. De csak úgy, ha megígéred, hogy ezután jól viseled magad!

Fánika sirva borult az Ilonka nyakába és hálkódva ölelgette.

— Segítsetek, mert különben belepusztulok ebbe az epekedésbe, ebbe a bizonytalanságba!

De hamarosan felülkerekedett benne a jókedv.

— Tudod mit, Iluci? Mához egy hétre apa a holt Körösön egy nagy regatta-versenyt rendez. Ez a pocsolya ott terül el a birtokunk közepén, de ez a verseny nem olyan komoly sport-ünnevény lesz, mint amilyennek látszik, hanem csak ok egy nagy lumpolásra. A verseny után majális lesz tánccal, gyertek el. A főhadnagyot is kicsaljuk, aztán ott talán rendbehozzuk ezt a dolgot.

Ilonka gondolkozott egy percig. Valami sejtelem azt sugta neki, hogy ne avatkozzék ebbe az ügybe, de aztán jókedvüen csapott bele a Fánika rózsás tenyerébe.

— Ott leszünk és mindent jóra hozunk.

Fáni boldogan csókolta meg Ilonkát.

— Mégis csak jó kis lány vagy te, Iluci és megérdemled, hogy igazán szeressen a piktorod. No menjünk fel és mutass be a nénikédnek.

Karonfogták egymást és felmentek az épületbe.

VI. Tavaszi fellegek.

LONKA, habár korához képest igen komoly és fejlett leányka volt, még sem tudott menekülni az első nyilvános multság izgalmaitól.

Ugyanis, ami minden lány életében eseményszámba megy, most kapta ő is az első igazi hosszú ruhát és a Fánikáék majálisa lett volna az első multság, amelyben, mint nagy leány jelent meg.

Domokosnét és az elnök urat sikerült rávennie, hogy eleget tegyenek a báró Brunner sajátkezű levelében irt meghívásának. A báró ugyanis már régebben látogatást tett a Deér-birtokon, mint új szomszéd, de az elnök ur azt a látogatást valójában nem adta vissza. Akkoriban ugyanis kikeresett egy alkalmat, amikor tudta, hogy Brunnerék nincsenek a kastélyukban s ekkor áthajtott, leadta a névjegyét s ezzel egyszersmindenkorra elintézettnek tartotta ezt az ügyet.

Most aztán engedve a lánya és unokahuga kérésének, elhatározta, hogy elmennek Brunnerék multságára.

Ilonkának egy olyan gyönyörű rózsaszín ruhát csinált a pesti Holzer-cég ez alkalomra, amelyben Domokos tanár ur — igen ritkán hangoztatott

bókja szerint — a tavasz királynőjének nézett ki.

Az éjjeli hadgyakorlat tisztjei Dernőy kapitány, Csák és Gyorgyevics, amint ígérték, meglátogatták őket városi lakásukon s e látogatás alkalmával szóbakerült a Brunnerék mulatsága is. A kapitány és hadnagy határozottan kijelentették, hogy ott lesznek a csónakos-majálison, de Csák huzódózott.

Hanem Ilonka, megtartandó a Fáninak tett ígéretét, addig hizelgett a főhadnagynak, míg csak a szavát nem adta, hogy részt vesz a majálison.

Azt is elhatározták, hogy a tisztekkel együtt utaznak a bamlódi pusztára, ahol a Brunnerék birtoka volt.

Fánika türelmetlenül várta az Ilonka tudósítását, aki megígérte, hogy értesíti, miként egyezett meg Csákkal a kijövetelt illetőleg. S mikor a Csák kijövetelét tudatta vele Ilonka, Fánika boldogan sürgönyözte vissza neki, hogy a bamlódi állomáson kocsik várják a társaságot s ha csak teheti, ő is kimegy.

Ilonka Kozárral aztán megbeszélte a taktikát, amelylyel a Csák és Fáni kibékítése körül eljárnak. Ugy határozták, hogy a mulatságon Ilonka Csákot puhítja, Kozár pedig Fánikával foglalkozik s ezalatt a lelkére beszél s figyelmezteti hasonló kalamitások elkerülésétől, különben a boldogsága bánja meg, ha Csákkal okoskodik.

Igy elrendezve mindent, virradtak fel a majális hajnalára.

A bánosi vasuti állomáson összetalálkoztak a hajnali szürkületben a tisztekkel s a társaság igen vidám hangulatban töltötte az időt a komoly

megfontolással zöcsögő vicinálison a bamlódi állomásig.

Bamlódon öt kocsi várta őket, de csak Brunner báró jött elébük, Fánika otthon maradt.

Brunner kitüntető szivélyességgel fogadta a vendégeit s míg a kocsik a tavaszvégi napsugaras reggelen a kastély felé tartottak, a báró mellettük lovagolva, vidám, a gazdasága köréből vett történetekkel mulattatta a társaságot.

Ilonkát, aki nem ismerte a Fánika édes apját eddig személyesen, igen nagy meglepetés érte, mikor Brunnert meglátta. Ő olyan pohos, kopasz alaknak képzelte el a bárót, mint ahogy a vicclapok a bankárokat festik, kivágott mellénnyel s a plasztronjukban gyémánt gombokkal. Ehelyett talált egy szép, magas, délceg férfit, akinek, habár deresedett is már a haja, de olyan egyenesen ülte meg a ficáncoló lovát, mint a nádszál. Egészséges, barnapiros arcán mindig mosoly ült s minden szava finom, szellemes és tréfás volt, kacag-tatta folyton a vendégeit.

Dernőy kapitány meg is jegyezte, hogy ez a Brunner egyáltalán nem akar öregedni és még mindig konkurenciát csinál a fiatalembereknek a nők körül, amit ugyan nem kell szószerint érteni, de ha ő lány volna, még mindig Brunnerhez menne nőül és nem Gyorgyevics hadnagyhoz. Amely kijelentésért a hadnagy azzal fenyegette meg Dernőyt, hogy le fogja löni orvul a legközelebbi hajtóvadászatokon. A férfiak különben — Csákot kivéve — mind pertuk voltak a báróval, — még Domokos tanár ur és az elnök is. Deér és Domokos különben együtt járt Brunnerrel iskolába.

A vidám tréfálkozások alatt aztán megérkeztek a kastélyba.

A Brunner kastélya új épület volt, olyan, mint egy lovagvár, nagyszerű tornyokkal, amelyek bástyaszerűleg voltak építve, de bennük ágyuk, amelyek szakállas golyókat szórjanak, nem voltak, hanem rettentő köbtartalmu vizeztartályok, amelyek nemcsak a kastélyt és a terjedelmes parkot látták el vízzel, de innen öntözték a nagy kiterjedésű konyhakertészeti telepeket is.

Mindenütt a legnagyobb izlés és kényelem. Nemcsak a kastélyban, de a park utfelein, sőt a virágágyak között is villanyos ivlámpák állottak, amelyeket, ha éjjel, ünnepélyek alkalmával felgyújtottak, úgy nézett ki az épület, mint a tündérkirály mesebeli palotája. A park remek virággruppjai olyan pompásak voltak, mintha csak egy kertészeti kiállításon versenyzők alkották volna, hogy egymást lepipálják.

A verandán cigánymuzsikával fogadták a már előbb megérkezettek a most jövő vendégeket, köztük Fánika is boldogan sürgött-forgott, köszöngetett, intézkedett, mint kis háziasszony.

A verandán különben ott ült a mamája is. Egy csodaszép, dereshaju, de életvidám, piros arcu asszony, mindig mosolylyal remekmetszésű pici ajkán, — de mind a két szemére vak volt...

Fánika elébe vitte llonkát, aki végtelenül meg volt illetődve, mikor a vidáman csevegő, gyönyörű vak asszony elébe állt.

— Édes mama, — mondta Fánika a bárónőnek, — itt van Deér llonka, az én kedves kis barátnőm, csókold meg.

llonka átölelte a bárónőt, aki hosszasan szo-

ritotta magához a lánykát és összecsókolta. De a lány nem bírta visszatartani a könnyeit, annyira meg volt hatva. Eddig csak hírét hallotta a vak bárónőnek, de nem látta soha. Az asszony szép, tiszta, kék szemein a vakság egyáltalán nem is látszott. Mindenkire rávetette fényes szemeit, akivel beszélt, de semmit sem látott velük.

Egy majna-frankfurti bankár lánya volt s annak idején öt millió márkát kapott vele Brunner ur. Magyarul hibátlanul beszélt, csak egy kissé idegen kiejtéssel, ami nagyon jól állt neki.

Rögtön észrevette, hogy llonka könnyezik és azt is tudta, hogy aki őt most megölelte, egy finom lelkű gyermek lehet, aki sajnálja, siratja. Ujra magához vonta llonkát és gyöngéden megcsókolta. Egy pillanatra eltűnt ajkairól a mosoly, de aztán vidáman mondta:

— Ne sajnáljon engem, édes gyermekem, én sohasem láttam és alig érzem ennek a hiányát is.

Mig ezeket mondta a kezével végig simította az llonka arcát és meglepetten szólt:

— Csodálatos, hogy menyire hasonlít az ön arca az én leányoméhoz . . .

Ilonka bámulva és hallgatva nézett a bárónéra, aki az llonka csodálkozását szintén megértette, mert nevetve mondta:

— Onnan tudom, hogy ön hasonlít Fánikához, mert az arcát megsimitottam. A vakoknak az ujjá hegyén van a szeme.

Aztán csevegni kezdett llonkával mindenféle dolgokról, aki elragadtatva hallgatta ezt a kedves, szellemes és bájos vak asszonyt.

— Lássa, gyermekem — mondta a báróné — én megyek mindenfele, ahová az enyéim mennek.

Színházba, bálba, hangversenyre, utazom, kocsizom s a magam módja szerint ez szórakoztat is. Bizonyára szép lenne látni! . . . Higyje meg, el sem tudom képzelni, milyen lehet az. A fák, a hegyek, az erdők, folyók, a tenger . . . Mindezekről nekem egy különös fogalmam van, nagyon szép fogalmam! Ugyannyira, hogy ha a gondviselés megadná nekem a látást, ami ugyan ki van zárva, mert már a világ minden valamire való szemorvosa megvizsgált, de mind határozottan kijelentette, hogy segíteni rajtam, illetve szemeimet látóvá tenni nem lehet, de ha mondom, mégis látnék, bizonyára igen kiábrándulnék a látottakból. Nem lennének olyan szépek, mint amilyeneknek én a magam sötét világában ezeket ragyogóan elképzelem.

Az ebédlőben reggelihez terítettek és a cigányok el kezdtek játszani a veranda végén.

— Ez a legnagyobb gyönyörűségem — mondta a bárónő, — a zene. Ha zenét hallok, szeretnék röpködni, szállni valami más világba. . . A zene minden kellemetlenségekért kárpótol, megnyugtat, megvigasztal.

Ilonka csodálkozva nézte a szép vak asszonyt, akinek ő mégis csak rettenetesnek képzelte a helyzetét, ami pedig korántsem volt olyan, aminek a leányka vélte.

A vendégeket azután asztalhoz hívták. S Ilonka, — aki nem tudta levenni szemét Brunner-néről — bámulva nézte a bárónét, aki lassan, de a legnagyobb biztonsággal indult meg az ebédlő felé, anélkül, hogy valaki vezette, vagy támogatta volna.

Ilonka Fánin is csodálkozott, hogy az anyja

állapotát ilyen közönyösen veszi és szinte természetesnek tartja. Ugyanis Ilonka elfelejtette, hogy Fáni születése percétől ilyennek ismerte az anyját, tehát teljesen megszokhatta ezt a helyzetet.

Reggeli után a fiatalabb urak átöltöztek lovagláshoz. Fánika is. Domokosné, Brunnerné és Ilonka a kocsira ültek s úgy mentek ki a pusztára, illetve a délutáni csónak-verseny színhelyére, a holt Köröshöz.

Ilonka azon is szörnyen elcsodálkozott, hogy Kozár tudott lovagolni. Sohasem látta lovon ülni s azt sem tudta, hogy Győző Pesten igen sokot járt a lovardába és nagy szenvedélye a lovaglás. Olyan délcegen ült egy szép almásszürke paripán, mintha mindig huszár lett volna.

Fánikának is nagy kedvtelése lehetett a lovaglás, mert a megszokottság minden mozdulán látszott. Nyugodtan és biztossággal ült a nyeregben, pedig a lova nagyon mozgékony állat volt. A hófehér paripa különben mindig ott táncolt a Kozaré mellett, a piktor ugyanis folyton fecsegett Fáninak valami csacsiságot, mert a lány úgy kacagott, hogy majd lehullt a nyeregből.

Csák egy halvány, szőke leány mellett lovagolt, akihez alig szólt egy néhány szót. Látszott az arcán a kedvetlenség és az is, hogy nem szívesen vesz részt a kirándulásban. Néha lopva Fánikára nézett és még komorabb lett az arca.

Dernőy, a kapitány, az ő kemély, recsegő hangján valami huszárbravurt mesélt a férfiaknak, amely az egész lovon levő férfikompániát nagyon látszott szórakoztatni.

A vadászokcsin ülő öreguraknak Domokos tanár ur tartott geológiai előadást, amelyről ked-

venc tárgyára a szociológiára surrant és három- négy ellenvéleményen levővel vitatkozott egyszerre.

A szép árnyas erdei úton a vén hársak rá- hullatták elnyitott virágaikat a lármás társaságra.

A báróné is folyton csevegett Domokosnéval és így Ilonka kedvére szemlélődhetett és mereng- hetett. Alig várta már, hogy Csákkal négyszem- közt beszélhessen és kitűzött célja megvalósítá- sához foghasson.

Az erdőt elhagyták s az országútra érve kocsik, lovasok, gyorsabb tempóban haladtak a Körös partján a tó felé. Végre megérkeztek a nagy tóhoz s leszállva a kocsikról, lovakról a társaság összeverődött a tóparti pavillon előtt.

Brunner báró a csónakokat mutogatta ven- dégeinek és a délutáni versenyről csevegett. Ko- zár és Fáni lovon maradt és össze-vissza futká- roztak a tóparton, korlátokat és árkokat ugratva.

Csák egy darabig nézte a két lovast, de aztán unottan, fütyörészve a társaság felé jött. Ilonka jónak látta belekötni.

— Csák, maga úgy látom nagyon unatkozik, — fordult a főhadnagyhoz mosolyogva.

— Az igazat megvallva, igen, — felelt öszin- tén a gróf.

— Én is olyanformán érzem magam, Csák. Tudja mit? Kössünk véd- és dacszövetséget a mai napra és untassuk kölcsönösen egymást.

— Én állom, — mondta mosolyogva a fő- hadnagy, — csak attól félek, hogy egy nap hosz- szu idő és megfog unni engem szörnyű módon.

Ilonka felkacagott.

— Hát maga annyira unalmas ember? No jól néz ki, akit a végzet egy életre önhöz köt,

ha egy napig sem tud szeretetreméltó lenni! Mit fog szólni akkor magához a jöendőbelije?

— Nem fog jöendőbelim lenni, — jelentette ki búsan mosolyogva.

Ilonka indítványozta Csáknak, hogy sétáljanak a tópartra. Le is mentek s a társaság nem hallhatta a beszédjüket, de azért az ördámak szeme előtt voltak.

A holt Köröság, a tópartja tele volt nefelejtsvirággal, nagy, mosolygós szemü nefelejtsekkel. Ilonka lehajolt és a virágokból egy kis csokrot szedett.

— Tudja azt a dalt, Csák, — fordult a szótlanul álló főhadnagyhoz — hogy: „Kék nefelejtsvirágzik a tó szélén? . . .

Csák szivarozott, kifujta a szivarja füstjét és merengve nézett a szertefoszlott szivarfüst után. Ilonka ahogy a szórakozott, ábrándozó férfit nézte, úgy találta, hogy a Csák bús kék szemei éppen olyanok, mint ezek a szomorú nefelejtsek.

— Ismerem, illetve tudom a dalt, — mondta a gróf, — még kadét koromban irtam . . .

— Ah, — felelt röstelkedve Ilonka, — tudnom kellene, hogy ezt a szép dalt ön írta. A sok idegen zeneszerző műveit igen, de hogy a szép magyar népdalokat kik irták, az intézetben nem szokták tanítani. Elég baj! Tehát kadét korában írta?

Csák hosszasan nézte az Ilonka szép arcát, a szemét, a beszélő ajkát. Nem tudta elgondolni, hogy mit akar ez a kis, komoly, de mosolygós szemü gyermek-leány tőle? Valami önkénytelen vonzalmat érzett Ilonka iránt. A főhadnagy, maga sem tudta miért, úgy vélte, hogy ez a Fánikához

hasonló kis bájos bakfis, igen sok üdvös dolgot tudna teremteni az ő rendetlen életében, ha joga volna beleszólni e rendetlenségbe.

— Igen, — mosolygott Csák. — Egy vöröshaju, férjes asszonyba voltam szerelmes. Természetesen a hölgy alig tudott erről. Mert lássa, Ilonka a kamaszok mindig férjes asszonyba szerelmesek, akik legalább tíz évvel idősebbek náluk. Önagsága különben az ezredesem felesége volt.

— S nem viszonzta az Ön érzelmeit, ugye bár? — nevetett Ilonka.

— Óh, egy csöppet sem! Jobban mondva nem is igen tudott róla, hanem ez a rabló Dernőy, aki akkor még hadnagy volt, megmondta a szép asszonynak, aki azután érdeklődni kezdett utánam, és megengedte, hogy a kéknefeletses dalt neki ajánljam.

— S az egész szerelmük ennyiből állt? — faggatta hamisan a leány a főhadnagyot.

— Ennyiből, — mondta elgondolkozva Csák, — illetve mikor a férje, mint tábornok nyugdíjba ment, egy búcsúlakomát rendeztek neki a tisztek, a lakomát követő táncon sokat táncoltam titkos imádottammal s egy jó pillanatban, mikor senki sem látott bennünket, az asszony megcsókolta a szemem. Ismétlem, hogy ő csókolt meg engem és nem én őtet. Én szörnyen megijedtem, a tacsó fejemmel, de az asszony csak mulatott a rémületemen és táncoltunk vidáman tovább. A szívemálma aztán elment Grácba a férjével és azóta se hallottam hirüket. De akkor majd meghaltam bánatomban utána és agyon akartam magam löni. De nem lőttem, hanem a vöröshaju asszonyt min-

dig eszembejuttatják a kéknefeletsek és kissé fáj a szívem, ha rá gondolok a kékszemére, amely olyan volt, mint két gyönyörű, mosolygó nefelejt. Nem is csoda! Olyan szemeket nem láttam azóta és ő volt az első szerelmem . . .

— És hány volt már azóta, — hamiskodott Ilonka a főhadnaggyal, — különben ne is törje ezen a fejét, nem lehet azt olyan könnyen kiszámítani! . . .

— Csalódik, Ilonka, — mondta komolyan Csák — nem tartozom az ugynevezett örökké szerelmesek fajtájához. Nekem az elsön kívül csak egy volt. Amint sejtem, ennek is vége! . . .

— Gondolja?

— Tudom, szinte bizonyosan.

— Maga az oka, Csák, — felelt határozottan a lány.

A főhadnagy csodálkozva nézett Ilonkára.

— Én? Én vagyok az oka? Ki mondta ezt Önnek?

— Az, aki legjobban tudja.

— Az mondta? — töprekedett a főhadnagy és kutatva nézte Ilonkát. — De voltaképpen mit mondott az a valaki, megmondhatja?

— Meg, — mosolygott a lányka — azt mondta, hogy az igazi férfinak, aki szívéből szeret egy lányt, nem szabad az első akadálnál meghátrálni.

Csák összevonta a szemöldökét.

— Én nem szoktam sohasem meghátrálni. De az a hölgy megsértett engem. Olyan oldalon, melyik legjobban fáj! . . .

— Csák, — mondta bizalmasan Ilonka — adok Önnek egy jó tanácsot . . .

— Ön? — kérdezte Csák és mosolyogva nézett végig a kislányon.

— Én, — jelentette ki határozottan Ilonka, — akit Ön kis libának tart.

— Tiltakozom! . . .

— Sohse tiltakozzon! Nos, hát én mondok Önnek valamit. Tanulja meg főhadnagy ur, hogy a szerelmes lányok örökké hazudnak. Kivált akik szenvedélyesen szerelmesek. Ezek gőgösködnek is és úgy tesznek, mintha semmibe sem vennék az imádójukat. De az mind csalás! Ezeknek a hölgyeknek fordítva kell hinni minden szavát az — az első csókig!

— Ah, — nyitotta kerekre a szemeit Csák — én nem tudtam volna, hogy Ön . . .

Ilonka a szavába vágott a főhadnagynak és piros lett, de nem szégyelte magát:

— Én nyolcéves korom óta szerelmes vagyok egy fiatal úrba, megfigyelem a szerelmeseket és magamat is, tehát nekem több tapasztalatom lehet ezen a téren, mint Önnek. Abban pedig határozottan több van, ami a lányok ismeretét illeti. Mondom, soha semmi beszédjüket ne vegyen komolyan! Az első csókig mind füllent és tettetnek, csak azután őszinték. Gondolkozzon azon, amit mondtam és figyelje meg. Nekem fog igazat adni.

Csák elgondokozva csapkodta korbácsával a fűvet, aztán csendes hangon szólt és igen meleg tekintettel nézett Ilonkára.

— Maga nagyon jó kis leány. Látom, ki akar engem békíteni Fánikával. De ez nem fog sikerülni. A bárónő egyszer, egy pillanatra őszinte volt és igazat mondott nekem: hozományvadásznak tartott! . . . Eddig ez eszembe se jutott és

csak akkor láttam, hogy engem az egész világ annak tarthat, mikor ennek a gazdag zsidólánynak udvarolok. Pedig becsületemre mondom, sohasem gondoltam arra, hogy ennek a lánynak sok pénze van. Én a legjobb akaratom mellett sem bírok pénzkérdésekkel bibelődni. Pedig sokszor kellene . . . De hiába! Rendetlen, jövedelmemet beosztani nem tudó embernek születtem és — gondolom — ilyenül is halok meg. Gyorgyevics, a hadnagy szokta finánciális ügyeimet intézni. Én sohasem tudom, mennyi pénz van nálam, ha megölnék sem. Nem tudom, mennyi adósságom van, csak azt tudom, hogy sok van . . . És Fánika és a világ méltán tarthatnak hozományvadásznak. Nem adok sokat a világra, de magam előtt röstellem ezt és így ne fárassza magát, Ilonka! Köszönöm Önnek a jóakarátát, de ez ujrakezdhetetlen dolog . . .

Ilonka nem sejtette, hogy Csák ilyen kemény legény. A kékszemű főhadnagy kezdett imponálni neki. De azért nem hagyott fel minden reménnyel:

— Akkor nem is szerette maga igazán Fánikát, — mondta hidegen.

— Nem szerettem volna? — kérdezte kissé elgondolkozva Csák. — Különben igaza lehet.

Szótlanul mentek a pavillon felé, ahol a társaság már hazafele készült ebédre a kastélyba.

Csákot megszólította Brunner.

A társaság csoportokra szakadva csevegett. Kozár és Fánika egy percre sem szálltak le a lovaikról. Győző a férfiak közé ment csevegni, Fánika pedig, látva, hogy Ilonka beszélt Csákkal, a felé rugtatott.

— Nos? — Kérdezte Fáni.

Ilonka nevetett.

— Szállj le a lóról, mert én nem merek kö-
zelmenni hozzád, félek ettől a ficáncoló paripától.

— Na, te kis gyáva, — mondta Fánika ka-
cagva. Magához intette Gyorgyevics hadnagyot,
a tenyerébe lépett s onnan a földre pattant s
egy lovász elvitte az összeizzadt paripáját.

A hadnagy megnézte a tajtékos lovat és
megcsóválta a fejét.

— Nőt sohasem hagynék se lóra ülni, se
lovat hajtani.

Fánika nem hallgatott Gyorgyevicsre, hanem
karonfogta Ilonkát.

— Mit beszéltek hát, — kérdezte nem
minden izgatottság nélkül és a tó partja felé ve-
zette barátnőjét.

Ilonka hosszasan nézte a Fáni sok lovaglás-
tól kipirult arcát. Valóban gyönyörű volt a fényes,
ragyogó szemével, a testhez simuló sötétzöld lo-
vagló ruhája pedig érvényre juttatta gyönyörű ter-
metének minden vonalát. Nem állta meg, hogy
ne mondja:

— De szép vagy te, kis ördög.

— Ezt Kozár is mondta, — kacagott Fáni
jó kedvvel.

— Kozár is mondta? — kérdezte Ilonka és
meglátszott az arcán a megszeppenés. De aztán
nyugodtan tette hozzá:

— U piktor. Érti és tudja, mi a szép. De
ne erről beszéljünk Fánika. Csák kapacitálhatat-
lan. Nagyon megsértetted.

— Ugy, — jegyezte meg hűvösen Fáni. —
Tehát nem akar békülni?

— Kijelentette, hogy ő nem haragszik, de

ahol elhagytátok a dolgot, ott nem lehet újra kezdeni.

— Szép, — kacagott idegesen Fáni. — És? Mi lesz? . . .

— Majd még megkísérlek vele valamit, — jelentette ki komolyan Ilonka, — ha ez nem sikerül, mindennek vége! . . .

Fáni hallgatott egy darabig, aztán felvonta a vállát.

— Tudod mit, Ilus, ne fáraszd ezzel a dologgal magad. Legalább is az én érdekeemben ne . . .

— Miért? — kérdezte a lányka valami rosszszat sejtve.

— Kiábrándultam Csákból, — mondta határozottan a bárónő.

— Ne mondj ilyet Fánika.

— A piktorod sokkal különb ember, — vetette oda könnyedén. — Pompásan mulattam vele az előbb.

Ilonka halálsáppadt lett, de megpróbált nevetni.

— Csak nem lettél szerelmes bele ilyen hamar. Alig ismered.

Fánika felkacagott.

— Én már ismerem és azért lettem szerelmes bele! Te Iluci, — kacagott a kis boszorkány hamisan, — cseréljünk ideált! . . .

Ilonkának elment minden jókedve és kicsi hüjja volt, hogy el nem pityeredett.

— Komolyan beszélsz, Fánika?

Fáni igen jó hangulatba volt:

— Ha te akarod, egész komolyan.

— Az ilyen dolgokkal nem jó tréfálni, Fánika, — mondta Ilonka hűvösen és a társaság felé, Kozár felé indult önkénytelenül.

Kozár észrevette a feléje jövő két hölgyet és elébük lovagolt.

Dernőy, a kapitány, valamin vitakozott és Fánikát karonfogva, elvezette a társaság közé bírónak.

Kozár leugrott a lováról és mosolyogva közeledett Ilonkához, aki még mindig sápadt volt.

— Mi baja, gyönyörűségem?

Ilonkának mindjárt piros lett az arca és nyugodt a lelke, mikor ezt a hangot meghallotta. Kozár Győző urat nem lehet tőle elszeretni! . . . De csöndesen mondta:

— Ma még úgyszólván hozzám sem szolt. Nagyon jól elszórakoztatta a szép lovarnő társa...

Győző nevetett.

— A bárónő kitünő csevegő és pompás lovas és ami fő, jó pajtás. Kedves kis lány, nagyon kedves . . .

— Ugy gondolja? — sóhajtott Ilonka.

Győző végig nézett a lánykán és e sóhajból megértett mindent. Szerette volna itt, az egész társaság előtt hirtelen magához ölelni ezt a szerelmes, féltékeny kis lányt, de aztán megelégedett azzal, hogy a lányka mellé ment és hizelgően suttogott neki:

— Én édes kis boldogságom, csak nem hiszed, hogy ez az ördögös kis zsidóleány elhódít engemet tőled? . . . Hát ilyen ingatagnak ismersz engem?

Ilonka nem szolt semmit, de ettől a pár szótól is tele lett a szive boldogsággal.

Kozár a lova nyakán tartotta a kezét. Ilonka, hogy megfoghassa, megveregette a paripa nyakát és eközben megszorította a Kozár kezét.

— Hiszek neked, Győzőkém, — susogta. — Mármost beszélhet nekem Fánika akármit! Fánika az a kis vipera! S a kezében lévő nefelejts-csokrot a Győző gomblyukába tűzte.

Szétriasztották őket, mert a társaság hazafelé készült.

Ilonka kissé megnyugodva ült fel a hölgyek kocsijába, amikor látta, hogy Fánika Csák mellé vágat s ketten jól előre lovagolnak s míg a kastélyig értek, mindig is együtt csevegtek. Kozár Brunnernek s a körülötte levő férfiaknak mesélt valamit. Az Ilonkák kocsija mellett a főispán fia lovagolt, a hebegő Erdődy, s úgy látszott, Ilonkának szeretett volna udvarolni, de mivel a lány nem vett róla tudomást, Domokosnénak tette a szépet . . .

— Na-csá-csá-csá-go-go-gos-asz-szo-nyomnak o-o-o-o-lyan a-a-arca van, mi-mi-mint Te-te-te-leky B-b-blankának, a-ki-ki Kufsteinba volt be-be-be . . .

De mielőtt a derék Erdődy befejezhette volna a mondatát, lova valami utfélre dobott paplandarabtól megijedt s úgy lehajította a derék ifjut, hogy csakugy nyekkent.

A társaságnak volt min nevetni, tekintve, hogy a lepottyant férfiunak semmi baja sem esett, csak a szarvasbőr nadrágja repedt keresztül a térdén.

Megérkeztek hamarosan a kastélyba, ebédig aztán elszéledt a társaság, kiki a szobájába átöltözni.

A fényes ebédre megérkeztek már a délutáni csolnak-verseny matadorjai is, környékbeli gentri ifjak s a megivott finom boroktól igen jó kedve kerekedett a társaságnak. Az ebéd alatt folyton

muzsikáló cigányoknak csárdást kellett huzni ebéd után s a verandán táncra perdültek.

Négy óra fele délután, felkerekedett a jókedvű had és most már mindenki kocsin indult a Köröstóhoz.

Künn a tóparti fapavillont ezalatt girlandokkal, fagalyakkal és zászlókkal diszitették fel a munkások és a környékbeli birtokosok bricskái — tele lesült arcu barna urakkal és színes bluzos szép asszonyokkal — mindenfelől érkeztek hatalmas porfelhők közepette.

A versenyzők trikóba bujtak és beültek a csónakjaikba. Deér Tamás elnök urat választották meg a zsüri elnökének.

A csónakosok aztán megindultak a két kilométeres utat befutandó, de alig eveztek kétszáz métert, elkezdtek kiugrálni csónakjaikból és uszva jöttek a part felé.

A tribünön levő társaság izgatottan nézte a versenyt és el nem tudta gondolni, hogy mi történhetett a versenyző csónakosokkal. Miért ugáltak ki a szandolinokból és mért nem eveztek tovább?

Az Erdődy gyerek ért legelőbb a partra és amint lerázta magáról a vizet, rögtön elordította magát:

— Me-me-megölöm azt a banditát! Tö-tö-tönkre te-te-tte a versenyt!...

A többi csónakos is, amint a szárazra ért, mindjárt fenyegetőzött:

— Párbajra kényszerítjük! Felnégyeljük! Az meghal!

— De mi hát a bajotok? Miért nem eveztek? — vették körül a haragvó atlétákat a férfiak.

— Valami jellemtelen fráter megfúrt minden csónakot — harsogta villámló szemekkel egy félmeztelen bajnok. — Tele lettek a szandolinok vízzel. De csak tudjam én, hogy ki volt!... Azt az embert eltörlöm a földnek színéről!...

Ez az epizód igen jó hangulatba hozta a társaságot. Csengett a kacagástól az egész tribün, kivált mikor a mérgeskedő, ázott macskához hasonló versenyzőkre néztek.

— Na hát ez gyalázat — jelentette ki Gyorgyevics hadnagy. — Ez nem járja. De tudjátok mit, gyerekek, hogy megszáradjon rajtatok ez a kosztüm, a csónak-verseny helyett rendeztetek sik-futást! Így aztán kiadhatók lesznek a díjak is.

A csónakosok belementek a dologba és egy kilométert szaladtak uszónadrágban a díjakért és a három első meg is kapta a maga jutalmát. De mikor átöltözködtek is, átkozták azt a hitvány lényt, aki a csónakokat megfúrta.

— Ez csakis Erdődy lehetett — jelentette ki Gyorgyevics, a szegény tejfölös képű legényre mutatva, aki különben szintén versenyző volt. — Ennek az ősei anyai ágról Kund buvártól származnak, aki Béla király hajóit megfúrta. Ennek családi betegsége, veleszületett gyöngesége a hajófurkálás...

A szegény, tejfölképű hebegő váltig tiltakozott, magyarázva, hogy ő is versenyző volt, tehát ilyesmit nem tehetett stb. stb. A védekezésével még jobban elrontotta az ügyét, nevetett és beszélni nem tudott, rábizonyították, hogy ő volt. A csónakosok párbajra hívták, de nem pisztolyra, kardra, hanem ivás-pájbajra, amitől a kis bornem-

issza Erdődy jobban megijedt, mintha Maxim-fegyverrel kellett volna duellálni.

A társaság lombsátorok alá vonult és a majális kezdetét vette. Fesztelen jókedvvel folyt a mulatság s a cigányok, a bánosi Rácz Muki bandája, körömhullásig huzta. A kis szerencsétlen Erdődybe pedig folyton töltötték a bort mérges versenytársai.

— Kegyelem! Nem fér belém, több — esengett a szegény elázott ifju.

— Megfurunk — hörögték az ellenfelek, de azért maguk is ittak szörnyűmód, mint egy feneketlen ürgelyuk.

Kozár odament éjfél fele Gyorgyevicshez, aki a versenyzők közt ült, ivott és gyalázta előttük a csónakfurót.

— Te rác — kérdezte halkán — voltaképpen ki furta ki a csónakokat?

— Ki? — felelt nyugodtan a rác egy óriási poharat felhajtva, — hát én! Még ma délelőtt kifurtam, mert ha ki nem furom, három órával tovább tartott volna ez az unalmas verseny és később fogunk az iváshoz. — Van ám itt ész, piktor!

A festő nevetett.

— És még te fogtad Erdődyre a zshivány-ságodat.

— Természetes! Ezt a kis nyavalyást az ördög sem bántja, de ha én rám bizonyul ez a turpisság, menten összeapritnak ezek a hülye atléták.

A hangulat a sok tánc és bor után kezdett emelkedni.

Dernőy, a kapitány, már igen virágos kedvvel táncoltatta a lányokat. Egyszer csak, mikor

nagyon elfáradt a „hogy voltok“ után, odaállt a cigány elé és maga köré intette a bandát.

— Ácsi! az apátok üstöt fódozott!

— Mit huzzunk, méltósága, instálom — patant mellé a primás, aki a városi lumpolásokból jól ismerte a bárót és hihetetlen ügyességgel tün-tetett el egy 50 forintost a mellény zsebébe, amelyt Dernőy a markába nyomott.

— Muki! Tudjátok-e már a legujabb Csák nótát, a „Gyöngyvirágos selyem kendőt“?

— Mi ne tudnánk instálom? — pengette meg a húrokat a cigány, — már mér ne tudnánk, mikor tudjuk. A Csák méltósága a mi uristenünk. Nem tud olyan szép nótákat irni még az angyalok karmestere sem.

— Hiszen most írta egy hete, mikor tanultátok?

— Kétszer fütyülte el a Gyorgyevics nagyságos ur tegnapelőtt a kávéházban Bánoson, előttünk. Tizenötször huzztuk el akkor éjszaka.

És a dal előfutamát rögtön el is játszotta.

— Na hát, — mondta a kapitány és az ő erős, dörgő baritonjával elkezdte dalolni a legujabb Csáknótát.

Csák Ilonka mellett ült, távolabb a cigányoktól. Merengve szivarozgatott, nagy ritkán szólva a lánykához. Fánika pedig szintén annál az asztalnál Kozárnak és az odajövő Gyorgyevicsnek mesélt nagy kacározva valami történetet.

Mikor a cigányok a dal előfutamát eljátszották, a hadnagy figyelmeztette a bárónőt:

— Hallgassa csak, Fánika, a Csák új nótáját fogja dalolni Dernőy, a mult héten csinálta.

Fánika gögösen fordult elébb Csák, azután

Dernőy felé, azután úgy tett, mintha nem törődne sem a nóta költőjével, sem a dalolójával. De mikor Dernőy énekelni kezdett, az arca igen komollyá változott.

A kapitány pedig fujta tele tüdővel:

Gyöngyvirágos selyemkendőm
Esküvőmre varrattam,
Majd jó lesz az szemfedőnek,
Milyen árván maradtam,
Szeretőmet elvesztettem,
Leszóltak az irigyek,
Szegénységem adták okul
A legfájóbb ürügyet! . . .

Dernőy a tapsolásra megismételte a dalt. Ilonkának tele lett a szeme könnyel és mély meghatottsággal nézett a komoran maga elé bámuló Csákra, Fánika elsáppadva hallgatta a dalt s mikor vége volt, az asztal másik végéhez ment és odaült Csák mellé, akit már ekkor körül vettek a lelkes gratulálók.

Fánika megvárta, míg a lelkesedő publikum eltávozik és csak akkor fordult Csákhhoz:

— Ez a nóta nekem szólt, ugy-e?

A főhadnagy szomorú mosollyal nézett a lányra:

— Lehet . . .

Fánika közelebb ült Csákhhoz és merően a szemébe nézve, halkán kérdezte:

— Megérdemeltem, hogy így megfájítsa a szívem?

— Meg, — mondta szeliden, de határozottan a főhadnagy. Maga tönkre tette az életemet Fánikám . . .

A lány hízkelve fogta meg a fiatalember

kezét az asztal alatt és szinte összecsókolta tekintetével. Szerelmesen suttogni kezdett neki:

— Csák, ne haragudjék. Mégis csak szeretem én magát. Én nem tudtam a multkor, hogy mit beszélek. Hiszen ismer már, milyen rossz, elkenyezettett kölyök vagyok . . . Higyje el keservesen megbántam, amit akkor mondtam és beláttam, hogy ostobaság, amit beszéltem. De látja, mindig attól remegek, hogy a fiatalemberek csak azért vesznek körül, mert gazdag vagyok . . . Próbára akartam tenni . . . Csák . . . Ugy-e megbocsát? . . .

A főhadnagy hosszasan nézett maga elé, aztán tompán, fáradtan szólt:

— Édes Fánika, nekem nincs mit megbocsátani Önnek. De amit akkor mondott nekem, az egy jéghegy közöttünk, amely örökre elválaszt bennünket egymástól . . . Szomorú ez, mert én nem így álmodtam meg a jövődöt . . . De mindezek dacára mi jó barátok maradhatunk . . . Jó barátok — tette hozzá búsan. — Ez a divat ma! Én ugyan ostobaságnak és lehetetlenségnek tartom a férfi és nő közötti barátságot . . . De én már annyi ostobaságot tettem életemben . . . Ezt is megpróbálom . . .

A bárónő leverten hallgatta Csákot. E percek alatt jobban szerette a grófot, mint valaha. Imponált neki a főhadnagy makacskodása. Ha annyian nem látták volna, bizonyosan a nyakába borul és addig csókolja, míg csak ki nem engeszteli a vasefjű fiut. Így megelégedett azzal, hogy egy boros poharat félig kiivott, körülnézett és Csák elé tolta:

— Igyuk meg a békepoharat, Elemér és le-

gyünk barátok, ahogy Ön mondja . . . A barátság szép dolog és . . . — Valamit gondolt magában, ami jó kedvre hangolta, mert hozzátette: — De ne irjon ilyen szomorú nótákat, mert akkor felmondom a barátságot is! . . .

S kezét fogott Csákkal az asztal felett.

Ilonka szemmel tartotta őket és egy mozdulatukat sem hagyta figyelmen kívül. Mikor látta, hogy Csák iszik a Fánika poharából és kezefognak, megkönnyebbülten sóhajtott fel:

— Valahára tehát kibékültek!

Kozár éppen akkor állt elébe virágos jókedvvel:

— Ilucim! Erre a csárdásra, ha nem haragszik rám . . . Mert két nap óta, úgy veszem észre, neheztel.

Atkapta a lány derekát és a zene ütemére danolva suttogta:

— Mért haragszol drága kis virágom?

Ilonka nagyon boldogan tette kezét a piktor vállára és szemébe mosolygott.

— Nem haragszom én, Győző, csak szeressen. Láska, — intett Fánika felé, aki már vidáman csevegett Csákkal, — kibékültek.

— Így van rendén, — mondta Kozár, folyton a lánykát nézve. — Különben én nem sokat törődöm a más bajával. Végezzék el maguk közt. Csak a rózsám szeressen, szeressen, az szeressen!.. — Kurjongatott a muzsikával és megpörgette a kis lányt, mint a májusi szél a virágot.

A mulatság folyt vidáman még akkor is, mikor a hajnal teleszórtá bibor felhőrongyokkal a keleti láthatárt. De a fiatalság nem látszott fáradni. Az álmos mamák ugyan váltig javasolták

a hazamenetelt, de Brunner báró, mint jó magyar házigazda, rögtön ott termett, ahol öltözködést látott és lehúzta a kaponokat, felöltöket, gallérokat, nagy kendőket a szundikáló őrdámákról. Fölkapta őket, szaladt velük a cigány elé és megtáncoltatta irgalmatlanul mindet, akármilyen koros, rút, terjedelmes hölgy vala az illető.

Csák egész este nem táncolt senkivel. De már jó kedve kerekedett és Fánika erővel el akarta vonszolni.

— Mondom, hogy nem táncolok magával — tréfált nyájaskodva Csák. — Senkivel! . . . De mégis! — tette hozzá felállva. És odament a bárónéhoz, a Fánika mamája elé, aki vidáman, élénken, az álmoság és kimerültség legkisebb jele nélkül csevegett a körötte levőkkel.

— Méltóságos asszonyom, — mondta neki Csák, a sarkantyuit összeütve, — mi ketten még nem táncoltunk ma este. Ha kegyes lesz és nem kosaraz ki.

— A világért sem, kedves gróf, — ugrott fel a szép vak asszony rögtön. Azzal úgy megrakták a ropogós csárdást, hogy mindenki csak az ő táncukat nézte.

Egyéb sem kellett a fiatal uraknak. Ni, hát a vak báróné táncol? Majd szétszedték az igazán pompásan táncoló szép asszonyt és már a nap is rájuk süttött, mégis folyton járták.

Hanem a kis vasuti állomásról jelezték a reggeli vonatot. A társaság nagyrészének ezzel el kellett utaznia. A cigányok rárántották az utolsó nótát, amelyet már felöltözve, kendőben, kalapban jártak a hölgyek, azzal fel a kocsikra. És lóhalálába vágattak az állomáshoz.

Alig érkezett ki a vidám, lármás had a kis rózsás, virágos állomás elé, jött a reggeli gyorsvonat s tekintve, hogy a pusztai állomáson csak protekcióval és röviden állt meg, sietni kellett a beszállással.

Deérék, Domokosék s természetesen Brunerék is itt maradtak. De Kozárnak okvetlen be kellett utaznia Bánosra.

A búcsuzkodás igen gyors tempóban történt, mert a gyorsvonat mord kalauza és vonatvezetője nem olyan kedélyes, jókedvű, mint a vicinálisé.

— Siessünk kérem, siessünk, — hangzott a derék Pokróc Ádámok mosolytalan ajkairól, még pedig nem a legudvariasabb hangon.

Kozár a huszárokkal, akiknek szintén be kellett menniök a városba, egy folyosóra jutott. A szó teljes értelmében a folyosóra, mert az első osztályu fülkék is tele voltak dugig másodosztályu utasokkal. Tömérdek volt az utazó és kevés a kocsi.

A vonatvezető már kürtölt, a vonat fűtyölt s megindult, mikor a kitörő jókedvű Ilonka oda kiáltott a kocsi ablakainál álló fiatalemberekhez:

— Aki ide jön, megcsókolom!

Az átmulatott, áttáncolt éjszakák után nem törődnek az emberek úgy az illemkérdésekkel, mint normális állapotban. Mindenki kacagott, tudva, hogy a már teljesen megindult vonatról nem szállhat le senki.

Egyszer csak fűtyülni kezdett a vonat és megállt. És Csák leugorva a vonatról, visszazaladt s Ilonka előtt megállt:

— Kérem a pusztit?

Akkor tört ki a hahota igazán. De Ilonka kétségbeesett.

— Hát hogy szállt le? Miért állt meg a vonat? — rebegette a nevető Csák felé.

— Mert megrántottam a vészféket és mindjárt meg fognak büntetni. No jó, most ne adja meg az ígért csókot, itt sokan látják, — tréfált a főhadnagy a megszeppent Ilonkával — majd!... És kezetsókolt a megzavarodott lánykának.

A vonatvezető odament Csákhhoz.

— A főhadnagy ur rántotta meg a vészféket? Szabad a nevét kérdezniem?

— Csák gróf.

— Köszönöm, — mondta a komoly férfiú és jegyzett egy papírra. — Miért rántotta meg a méltóságos ur a vészféket?

— Itt feledtem a boldogságomat, — felelt Csák mosolyogva, hanem már akkor Fánikára nézett. — De nem találtam meg! . . . Elvesztett! . . . Mennyi büntetést fizetek?

— Harminc forintot.

Csák kifizette a pénzt, a vonatvezető pedig a nyugtát adta át. A gróf aztán újra vidáman köszönt a társaságnak, felugrott a kocsijába.

Az ablakok tele voltak az utasok kíváncsi fejeivel, akik nem tudták mire vélni a vonat váratlan megállását. Akik megtudták az utas hölgyek közül az esetet, kendőket lobogtattak a főhadnagy felé. Tetszett nekik a bravur.

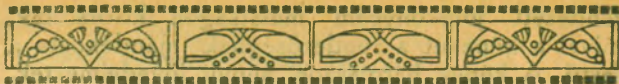
A tisztek szalutáltak az ottmaradt társaságnak, a cigányok indulót húztak és a vonat elrobogott.

Bennt a kocsi fülkéjében Győző ur mérgeesen állt egy máramarosi polgártárs ölében s erősen

fujta a szivarja füstjét. Irigykedett a főhadnagyra és mérgeskedett önmagára, hogy ő ilyen mért nem tudott kitalálni, mikor hallotta jól az llonka felszólítását. Elhatározta, hogyha ezután robogó vonatról is kell leugrani és biztosan kitöri a nyakát, azt is megteszi, ha llonka mondja. De aztán eszébe jutott, mikor a kislány megszeppent arcára gondolt, hogy ezt llonka aligha ismétli meg többet.

A tisztek a folyosón iszonyu dalolást vittek véghez a Gyorgyevics tilinkója mellett és ezen még jobban mérgeskedett. Dühében az égő szivarját, amely nem szelelt eldobta s megpróbált Bánosig szundikálni.

VII. Egy virág kinyílik.

MULATSÁG utáni héten Deér öszszecsomagoltatott és Domokosékkal leutazott Balatonfüredre, ahol saját villája volt a méltóságos urnak.

Ilonka a legidillikusabb boldogságban töltötte az időt Kozárral a kis magyar tenger partján.

A piktor ugyanis igen keveset festett ezidőben, ahelyett tüzesen udvarolt a lánykának, hogy a főhadnagynak még az emlékét is kitörölje az Ilonka szivéből. Mert Csákra a piktor a vészfékeset óta rettentő féltékeny volt.

A magunk részéről és az igazság érdekében kijelenthetjük, hogy a piktor féltékenykedése minden alapot nélkülözött, mert Ilonka nap-nap után újabb szép vonásokat fedezett fel a piktoron, amit ugyan nem adott tudomására a fiatalembernek, de magában nagy boldogsággal állapította meg, hogy Kozárnál különb legényt nemcsak a fürdő promenádján sétáló férfiak közt nem talált, de talán az egész világot összejárhatná egy szerelmes szivü kis leány, mig a piktorhoz hasonló legényre lelhetne.

Kozár festett egy pár balatoni képet a tóról, a füzesről, amelyeket egy a fürdőközönség által

rendezett jótékonycélu mulatságon kisorsoltak, mivel a képeket a rendezőségnek ajándékozta a festő. A képek háromszor annyit jövedelmeztek, mint az egész multság, amely eset szintén igen büszkévé tette Ilonkát az ő piktorjára.

Csak az boszantotta Ilonkát, hogy Fáni, aki ezalatt Svájcban kószált családjával, majd minden héten irt neki levelet és a levelekben — bizonyára kiszámított hamissággal — mindig igen melegen érdeklődött a festő után, míg Csákról, aki szegény a király-manőverek csúf fáradalmaiból iz- zadta valahol Erdélyben, sohasem tett említést.

De egyszer Csák küldött Ilonkának egy fényképes levelezőlapot, valami istenháta mögötti román faluból, ahol a gyakorlatok folytak. A lapon volt egy rakás ivó katonatiszt, egy számár és egy román csimpolyás. A levelező-lapot Gyorgyevics hadnagy-amatőr fotografálta és a rajta levő katonák mind aláírták. Csáknak igen mosolygós arca volt a képen és apró, alig látható betűkkel azt írta arcképe alá a főhadnagy, hogy „azért van ilyen jókedve, mert mindennap kap levelet — Svájcból.“

Ebből aztán megállapította nagy meglepé- déssel Ilonka, hogy a gróf és Fáni nemcsak kibékültek, de a legnagyobb egyetértésben vannak ezidőszerint.

A Deér és Domokos család a szomszéd villák lakóival egy csónak-kirándulást rendezett a Balatonon a szezon vége felé. Késő este nagy dal- lással jöttek Tihanyból a füredi kikötő felé. A fiatal urak kissé nagyon sokat ittak egy halász- vacsorán és torkukszakadtából daloltak.

Kozár és Ilonka egymás mellett szorongtak

az óriási csónak végén és felhasználva a gyári gőzkürt hangján éneklő társaság lármáját, beszélgettek.

A fiu megfogta a leány kezét és úgy suttozott neki!

— Tudja-e, hogy holnap elutazom és két évig nem fogom látni.

Ilonka nem látta a festő arcát, csak a keze szorítását érezte, amelyet visszaszorított.

— Ha szeret engem, hazajön jövő májusban — suttozta a fiu fülébe.

Győző úr gondolkozott egy percig, aztán hirtelen kivágta!

— Ha ugyan egy év múlva szeret még engem . . .

A leány eleresztette a festő kezét és duzzogva fordított neki hátat és a fiu minden könyörgése dacára sem szólt neki egy szót sem, míg a füredi révbe nem értek.

A kikötésnél Győző ur is hallgatag volt már, látva, hogy Ilonkát nem tudja kiengesztelni. Szó nélkül vette ki a lánykát a csónakból, aztán talpra állította, mint egy kisbabát.

— Maga nemcsak egy év múlva, de már most sem szeret, — mondta a festő Ilonkának és anélkül, hogy a választ megvárta volna, egy kis szeplős tizennégy éves leány mellé állt s míg a villáig értek, halálosan udvarolt a gyermeknek, úgy, hogy a bakfis majd elolvadt a dicsőségtől és boldogságtól s töprenkedve gondolt arra, hogy naplójában csak 32 oldal üres lap van, a mai este élménye pedig száz oldalra sem lesz leírható.

Kozár, mikor a villájukhoz értek, köszönt a familiájának s kijelentette, hogy még nem fek-

szik le, sétálni megy a tópartra, mert iszonyuan fáj a feje.

Az öregek elhitték neki s mivel a kirándulás összetörte az elnök urat, Domokos tanár urnak pedig a megivott sok bortól kegyetlenül zúgott a feje s csak a nagyságos asszony karját fogva és útmutatásai alapján birt felmenni a rozoga falépcsőkön emeleti szobájába, csak annyit jegyzett meg a semmit megjegyzés nélkül nem hagyó tudós, hogy ha a fiatal urnak a feje nagyon fáj, ne menjen a tópartra, mert egy heves fejgörcs-roham alatt a tóba pottyanhat, a hideg víztől görcsöt kap és bármilyen jó úszó, a vízbe ful.

Győző mosolyogva hallgatta az öreg beruggott tudós okoskodását és csak annyit mondott rá:

— Ott leszek én akkor, bácsi! — És lement, nem a tópartra, hanem a nyárilak előtti kertbe s ott végignyulva egy vesszőből font padon, alig pislantva, nézte, bámulta a tömérdek villogó, pislogó világot, amelyeket csillagnak neveznek az emberek s amelyeken, állítólag éppen úgy élnek, küszködnek, szeretnek, csalódnak és meghalnak az ott levő lények, mint ezen a gyötördésekkel és fürtelemmel teli földön. A fiataluron, amint ott merengett, igen szentimentális hangulat vett erőt, sóhajtva kérdezte a szép, csöndes nyárvégi éjszakától, hogy vajjon a csillagokon vannak-e olyan szeszélyes, kacér és fiatal legényektől kiismerhetetlen leányok, mint ez a csalfa llonka, aki szemébe hizeleg neki, de ő tudja, hogy titkon Csák főhadnagyot szereti.

Elkeseredetten feküdt végig a vessző-lócán és a két tenyerébe hajtva az arcát, sirni szere-

tett volna, de olyan természete volt, hogy az ilyesmi nem sikerült neki.

— Vége a nyárnak, — sóhajtott — és vége a szerelemnek! . . . Holnap elutazom, szeptember közepén Münchenben kell lennem . . . Elmegyek és itt hagyok mindent! . . . Az ifjúkori szerelmet, a reményeket, a jövő álmait és elfogom feledni ezt a kis elbizakodott, kacér leányt, aki nem tudta méltányolni az én mély, igaz vonzódásomat. El fogom feledni abban az idegen világban és nem gondolok rá sohasem többet! . . . Soha, soha! . . .

Amíg ezt a piktor ilyen szépen elhatározta magában, a nyári lak egyik emeleti ablakában, a másik oldalon, egy éjjeli pongyolás kibontott hajú kisasszony aggódva kémlelte a sötét tópartot. Szorongó szívvel meresztgette, erőltette a szemeit, hogy hátha fölfedezi valahol a fájós fejű piktor, akiről már azt hitte, hogy a vízbe is esett, görcsöt is kapott, amint ezt a tanár ur megjósolta, amely jóslatot llonka készpénznek is vett. S nem látva a parton senkit, már meg is volt győződve, hogy a piktor szerelmével és fejjörcsével együtt elnyelték a hullámok.

Már fel akart újra öltözni, hogy átmenve a nagyságos asszonyék lakosztályába, közölje velük balsejtelmeit, amikor a villa kertfelőli részéről egy sötét alakot látott a lépcsőkön felbandukolni. Első pillanatra megrettent, mert azt hitte, valami rabló akar a lakásukba törni, de mikor látta a félhomályban, hogy Márius, a vén szentbernáti kutya igen örvendezve csóválja neki a farkát, megismerte Győzöt és örömeiben majd felkiáltott. Beljebb húzódott, de mikor Kozár elment az ablak

előtt, a recsegő faerkélyen, nem állhatta meg, hogy ne szóljon:

— Győző édes, haragszik még?

Az elkeseredett férfiunak erre a hangra elpárolgott minden haragja és tépelődő gondolat a borzas fejéből. Odament az ablakhoz és kitérta a karjait a sötétség felé.

— Ilucim, — suttogta — hát maga még ébren van? Hol áll? Istenem, — tette hozzá sóhajtván, — nem látom!

— Forduljon meg, Győzőkém, háttal az ablaknak, mert már levetkőztem, de fel akarom venni a pongyolámat, aztán majd beszélünk valamit.

A fiu háttal fordult a szoba felé és felült az ablak párkányára. Egy kis ruhasuhogás után érezte, hogy két gömbölyű kar, amelyről a pongyola bőujjai visszahullottak, átfogta a nyakát és erősen, hevesen szorítja a hátát két pihegő mellhez.

— Mersz-e még egyszer haragudni rám? — suttogta a lány, — mert ha igen, nem eresztelek el, hanem addig szorítalak magamhoz, míg meghalsz a kebelemen.

A fiu mintha megszédült volna a heves öleléstől, hátrahajtotta a fejét a lány arcához és összecsókolta a fülét, a haját.

— Dehogy is haragszom, — mondta halkan, mosolyogva, — mikor úgy szeretlek.

Aztán megfordult, szembe a lánnyal és ahogy az ablak alja engedte, megint szorosan összeölelkeztek. A lány olyan hevesen ölelte, csókolta a fiatalembert, hogy annak szédülni kezdett a feje.

— Gyere be, — susogta Ilonka, — valaki megláthat az utról, hogy itt állsz az ablakom előtt s rossz híremet költik.

És kacagott. A festő is elnevette magát halkan.

— Ilyen okoskodás is csak egy szerelmes lánytól telik ki. Hátha a szobádba megyek, illőbb, mintha itt állok?

Ujra hosszasan, forrón összecsókolta a lánykát, akit a szép, meleg nyárvégi éjszaka egész szerelmi mámorba ragadott. Görcsösen szoritotta magához a festő fejét, úgy, hogy a piktor alig tudott a kellő gyöngédséggel kibontakozni a gömbölyű, ölelő karok közül.

— Hát nem jössz be? — kérdezte a lány s szeme olyan csodálatos fényben ragyogott a fiú felé. — De én akarom, hogy gyere! . . .

A festő, aki magához tért, megfogta a hölgy kezét, aki úgy tűnt fel előtte, mint egy csábító nyáréji tündér és megcsókolta. Hiába kereste, nem látta benne az ő szerény kis szemérmes llonkáját, csak a szerelmes nőt, de úgy tetszett neki, hogy ez a lány, aki e néhány perc alatt nővé vált, szebb, gyönyörűbb, elragadóbb, mint az a másik. Az ibolya volt, ez rózsza. Megsimogatta a lányka felhevült homlokát, aztán gyöngéden megcsókolta.

— Édes, szerelmes boldogságom, emlékszel miben állapodtunk meg, — ha a király megveszi a képemet . . .

A leány, mintha hideg vízzel öntötték volna le, úgy megrázkódott és mielőtt a férfi megakadályozhatta volna, hirtelen megcsókolta a festő kezét, amely a vállán nyugodott. Aztán a férfi keblére borult és halkan zokogni kezdett.

— Köszönöm ezt magának, Győző, hogy visszaadta a józan eszem! . . . Meg voltam örülve

az előbb . . . Nem tudom, mi lelt, micsoda ideg-roham jött rám . . . Köszönöm . . . Nagyon becsülöm magát! . . .

Aztán abbahagyta a sirást és kémlelve nézte a hallgató fiut s rémülten suttozta:

— De . . . de azért nem vet meg engem, ugy-e Győző? . . .

A festő nem állhatta meg, elkacagta magát erre a naiv kis fecsegésre. Magához vonta, öszszecsókolta a lányt és atyai hangon azt mondta neki:

— Lefeküdni, kis baba, mert hűvösödik az idő és meg talál fázni, akkor aztán nem megve-tem, hanem nagyon megfogom verni! Nagyon! Igen nagyon! No, jó éjszakát. Álmodjon szépeket! . . .

És behúzta a szoba ablakait. Csöndes léptekkel átment a maga szobájába s lefeküdvé, az ágyába sokáig gondolkozott.

— Egy bimbó kinyílását láttam . . . Ez ritka embernek adatik meg, mert a virágok titkolózók. Nagyon szép volt, — sóhajtott boldogan a piktor és mosolyogva aludt el. — A fiatal szívében megelegetéssel szenderegve, maga sem tudta talán, hogy milyen nagy becsületességet követett el, mikor azt a felkinálkozó, szerelmes, kis buta virágocskát nem törte le . . .

Másnap reggel Ilonka és Győző igen sokáig aludt. Lehet, hogy ennek a késői lefekvés, de lehet, hogy a borongós őszi nap volt az oka, amely az augusztusvégek sajátsága. Egyik nap még csupa nyár, derü, ragyogás az egész természet, észre sem vesszük a sárga leveleket a fákon. Másnap már minden átmenet nélkül, szürke ko-

mor az ég, nincsen többé napfény, ködös őszi eső szítál, hűvös szél rázza le a fákról a nyárvég szomoru halottjait, a koránhalt faleveleket.

Győző, mikor lement a szobájából, bámulva nézte az egy nap alatt megváltozott tájat. Lám, egy éjszaka alatt ősz lett. Valami vers jutott az eszébe, amit önkénytelenül elsóhajtott:

Álmok tündére, ősz,
Isten hozott! . . .

És aztán eszébejutott, hogy ma el kell utazni. Most, amikor úgy érezte, hogy Ilonkát jobban szereti, mint az életét, a dicsőségét, mindennél jobban a világon! . . .

Ilonka akkor jött le a lépcsőkön a kertbe. Igen sáppadt volt és nem mert a festőre nézni.

Győző odament hozzá, karra füzte és levezette szónélkül a kis parkba, amelyen megdöbentően látszott a lappangva közelgő őszihervadás.

Sokáig sétáltak a sárga levelekkel borított utakon, szótlanul, gondolkozva. Egyik sem talált szavakat a társalgás megkezdésére, pedig mindketten érezték, hogy sok mondanivalójuk van egymásnak. Végre a leány halkan sóhajtott:

— Az éjjel meghalt a nyár és ami körülvesz bennünket, egy szürke, komor, sivár ősz . . . A napsugarak elfogytak . . .

Egy percre megállásra bírta az őt karjánál fogva vezető fiatalembert és merően, kutatva nézett a szemébe.

A festő végtelen boldogsággal szorongatta meg a lány kezét s meghatva susogta:

— De a te szemedben ott a tavasz, minden napsugarával, a szivedben minden virágával, illatos mámorával, édes szerelmem! . . . A nyár

lehet, hogy meghalt, de Te, a tavasz, újra születtél nekem az éjjel! Én egy gyermeket szerettem és most egy gyönyörű nőt imádok! S te elhagyhatsz, elfeledhetsz engem, a világba elcsavargó piktort, de én itt őrizlek mindig a szivemben, a lelkemben. Én téged szeretlek mindig, míg élek! Emlékszel-e? A tavasszal is megeskettél engem, ott a bamlódi parkban. Azóta annyi minden történt velünk. Másoknak ezek az események haszontalanságok, de nekünk nagy dolgok. Lásd, én elmegyek egy óra múlva és ki tudja mikor jövök vissza. Vársz-e reám, szeretsz-e hiven és gondolsz-e reám olyan meleg emlékezéssel, ahogy én tereád. Szeretsz-e addig, míg el tudok jönni érted, hogy magamnak elvigyelek? Már nem vagyok gyermek és te sem vagy az, de akarod-e, hogy megvalósítsuk a gyermekkori álmainkat? Lásd, a levelek, virágok elhervadtak egyik napról a másikra, a napsugarak tegnap ragyogtak és ma ködös felhők boronganak. Ne ilyen muló legyen a mi szerelmünk, llonka, hanem mély, állandó, mint az a tó, amely enged ugyan a szellőnek, hogy hajkait fodrozza, de medréhez hű marad, a tavasz fényében, a nyár napsütésében, az őszi viharában és ha kell, megfagy a szive a tél dermedt ölelésében, de szerelmes partjait soha el nem hagyja.

A lány odahajtotta a fejét a fiu vállára és nem törődött vele, hogy a lovagja metaforái talán rosszak, csak azt mondta csöndes, határozott hangon:

— Szeretni foglak és várok reád . . .

Ez volt a bucsuzásuk. Egy másodszer virágzó vén akác beszórta őket utolsó virágaival, mintha

megakarta volna áldani fogadásukat. Panaszos, szerelmes szívük fogadását. Pedig a sokat élt vén akác tudta, hogy az ilyen fogadásokat nem szokták megtartani a husz éves szívű emberek És jól tudta . . .

A fiatalok aztán nem beszélhettek többet együtt négyszemközt, mert az öregek folyton velük voltak.

A piktor, amint a verandán a reggelit fogyasztották, azon gondolkozott, hogy mikor fog legközelebb így együtt ülni a családdal. Megnézte egyenkint őket, mintegy emlékébe akarta rögzíteni az arcuk vonásait. Arra is gondolt, hogy ezt a képet, a reggeliző családot le fogja festeni. A méltóságos urat, amint műértő gonddal mártogatja a lány tojást, a töröksapkás Domokos tanár urat, amint késsel, villával tömi szájába a szeletes pecsenyét. A hűvös szél ellen nagykenőbe burkolt Domokosnét, amint a csokoládéját szürcsöli, a kékes őszi levegőbe néző, merengő llonkát, aki szórakozva morzsolja a veranda korlátjára nyugtatott szép kis kezével a kuglójfa maradékát . . . Es magát . . .

Hogy magát miként helyezi el a képen, azal még nem volt tisztában a piktor és nem is juthatott megállapodásra, mert a kocsi előállt, hogy a hajóállomásra vigye.

Mig a szobalány a csomagját a kocsira hordta, köszönt az öregeknek és kezet csókolt Domokosnénak és llonkának.

Domokos tanár ur nem állta meg szó nélkül:
— Na, ha én legény lennék, a száját is megcsókolnám a kislánynak, nemcsak a kezét.

Domokosné nevetett, az elnök ur pedig mosolyogva biztatta Győzöt:

— Ne hadd magad, Győző, te is legény vagy tán?

Győző ur aztán nem hagyta magát és bebizonyítandó, hogy legény, összecsókolta llonkát, aki nem állta ezt ki pityergés nélkül, amelytől aztán kedvet kapott az egész társaság s az elnök úrtól a szobalányig igen egészséges siró koncertet rendeztek.

Most már sem Domokos tanár ur, sem az elnök ur nem adott tanácsot Győzőnek, mint egykor, mikor Pestre ment. Pedig most messze, idegen földre utazik el, hosszú időre. Csak Domokosné mondta neki anyailag, a nyakkendőjét igazgatva:

— Aztán meg ne fázz, ne igyál sok sört, mert elhízol, megüt a guta és el ne szeressenek azok a fájósfogú, bajor lányok.

Győző ur rágyújtott egy vastag szivarra, amelyet az elnök ur adott neki és a nagy füstfelhők igen alkalmasak voltak, hogy eldekorálják arcán a meghatottságot.

Beült a kocsiba és kihajtatott az állomásra.

Mikor a hajó elindult vele Siófok felé, a fedélzeten ülve, elővette a Goerz-látcsövet és nézte az elhagyott villát s annak az ablakában egy siró, szőkehaju lánykát. A jó látcső oda hozta elébe az llonka bánatos arcát, könnyes szemét még egy óra múlva is, mikor a hajó Siófokra ért. Akkor elvette a szeme elől a látcsövet és a villa, az ablak, llonka eltűnt előle, mint egy szép álom...

A hajóállomásról átment a vasuti állomásra

és ott unatkozott délig, a pesti vonatra várva. Délután ötkor volt Pesten. Az állomáson elébe jött az öreg Lencur, Iduskával és Hargitayval, akiknek két nap múlva tartandó esküvőjén Kozárnak vőfélyként kellett szerepelni.

Hargitayék kitörő örömmel fogadták Győzöt és dicsérték, milyen jól néz ki, milyen jót tett neki a vakáció.

Mig a nyugati pályaudvartól a Bajza-utcáig hajtottak, beszéltek neki annyit a távollétében Pesten történt dolgokról, hogy a feje is zúgott. Iduska volt a vezér-szónok Hargitay folyton közbe fecsegett, az öreg Lencur pedig egyre szidta őket, hogy ne beszéljenek ketten egyszerre s ezzel azt érték el, hogy folyton hárman csevegtek.

Iduka meghizott és megszépült, alaposan megcáfolva azt az állítást, hogy a menyasszonyok az esküvő előtt le szoktak fogyni és megcsunynak az epekedéstől.

Iduska azt is elcsacsogta, hogy Hargitay jó fiu lett, nem lumpol, de ha lumpol, ott vannak vele Lencurék is, ő is, a kávéházban, színház után és zenét hallgatnak s három üveg pezsgőnél nem szabad többet inni.

Hargitay ellenben azt állította, hogy ő most is korhely és hogy ötet asszony egzeciroztassa, olyan nincs a sifonérba! De azért, — mivel a kocsin vele szembe ülő Iduska kezét nem, hát a napernyőjét szorongatta meg, amelynek a vége a Hargitay térdén volt s a nyelét Iduska fogta, ezzel sürgönyöztek egymásnak a szerelmesek türelmetlenségével.

Végre a zajos utcákon át, amelyben Győző

olyan jól érezte magát a csöndes, vidéki tartózkodás után, — hazaérkeztek.

A méltóságos asszony megölelte Kozárt és megköszönte a három pár bóbitás fajtyukot, amelyeket Győző Bánosról, a keresztapja híres tyuktenyészdéjéből küldött Lencurnénak.

Az idő olyan hűvösre vált, hogy a kerti lugasban már nem lehetett vacsorálni; a nagy ebédlőbe terítettek s ez estére meghívott leendő nyoszolyólányokkal és vőfélyekkel — az utóbbiak mind piktorok voltak, — olyan kis előlakodalmat csaptak, mint a pinty.

Hargitay ugyanis elszaladt és cigányt kerített, amiért a lányok összecsókkolták, a fiuk pedig egyhangu'ag konstatálták, hogy Hargitay valóban „megkomolyodott“, mert nem a kávéházba megy a cigányt hallgatni, hanem házikezelésben kultiválja a zeneélvezetet.

A multság reggelig tartott és délig aludt rá a társaság.

Délután a nyár még egyszer feltámadt halottaiból. Gyönyörű napsugaras őszi idő lett és Győző kiment a Svábhegyre csatangolni.

Bejárta az általa annyira kedvelt és egykor annyiszor összekószált völgyeket. Majd átment Pestre, a városligetbe, ahol a jövő évi milleneumi kiállítás pavillonjait már építeni kezdték. A városligetben felmászott egy omnibusz tetejére s míg a kocsi be nem fordult, élvezettel nézegette az Andrássy-utat, a régen látott, fényesen kivilágított világvárosias utcát.

A Király-utcánál leszállt és gyalog indult vissza a lakására, amely most Lencurénál volt, s éppen jókor ért a vacsorához.

Iduska, akinek a tegnap estéli jókedv még a szemében ragyogott, azt követelte, hogy kávéházba menjenek, mert ő ma lumpolni akar, bucsuzkodni a lányságtól. Az Abbáziába kell menni, ahol Rácz Laci új Csák-nótákat muzsikál.

A méltóságos asszony egy kicsit tiltakozott, hogy a holnapi esküvő előtt jó lenne pihenni, az éjszaka sem aludtak, stb., de Iduska ragaszkodott a kivánságához. Hargitay pedig, — akit nem fog egzeciroztatni asszony, — rögtön kocsikért zavarta az inast és kijelentette, hogy a menyasszonya kivánsága — szentség.

És elmentek a kávéházba.

A festő mind dalos, füttyös népség. A kávéházba alig telepedtek le egy asztalhoz, egyremásra jöttek a nős és nőtlen piktorok az asztalukhoz. Kacagtak, hogy a véletlen úgy összehozta őket. Négy-öt kisasztalt össze kellett tolni, hogy elférjenek. A Csák-nóták szörnyen tetszettek a festőknek, jobbára mindet tudták füttyülni és sok szó esett a dalok költőjéről is.

Győző aztán elkezdett nekik beszélni Csákról, de inkább csak az asszonyoknak, mert a piktorok, ahogy a pezsgős palackok ürültek, a kiállításról, a körképről, a Munkácsi „Ecce homo-járól“ kezdtek vitatkozni. Egyszerre persze hat beszélt mindig, Hargitay vitte a szót, mert a legerősebb hangja volt s letorkolta az ellenvéleményen levőket.

Győző ezalatt elmesélte az asszonyoknak, de különösen Iduskának, ami a vakációban vele történt. Ugyhogy Iduska Csákot, Fánit, Ilonkát, mire haza mentek, úgy megismerte, mint a testvéreit.

Másnap aztán nagy fénnyel ülték meg a

Hargitay esküvőjét, már ahogy csak a cigányok, meg a festők tudnak ilyen alkalmakkor pompázni.

Az őszi természet (Iduska szerint az ő imádkozására, Hargitay szerint az ő káromkodására) olyan szép nyári nappal kedveskedett még egyszer, hogy júliusba is beillett volna. Künn a kertben, egy hirtelen épített pompás lombsátorban folyt le az ebéd, amely után a fiatal pár elutazott Olaszországba, de a társaság együtt maradt estig és a fiatal generáció a lehető legszörnyűbb módon le is itta magát.

Kozár már másnap utazni akar Münchenbe, mert a podgyása Bánosról megérkezett. De a feje úgy zúgott a megivott lakodalmi bortól, hogy a menetelt jobbnak látta másnapra halasztani.

Másnap délután, mikor a gőz párologni kezdett a fejéből, meghallgatta az öreg Lencur utasításait a müncheni viszonyokról, felirt egy rakás címet, melyet az öreg feldiktált. Jól lakott és megint lefeküdt s aludt másnap délelőttig.

Még szeptember eleje volt, de az ősz, úgy látszott, csak az Iduskáék lakodalmát várta és végleg behurcolkodott, amint ők távoztak. Mint ha csak a jókedvű Iduska, az ő bolondos kis urával, a korhely Hargitayval minden napsugarat elvitt volna. Nem maradt semmi.

Győző összecsókolgatta bucsuzás közben a könnyező Lencur párt, akik Kozárt, mint fiukat szerették és a két magába maradt öreg, — akik úgy vélték, hogy a lányukat is, a fiukat is elvesztették, — éppen úgy sirtak a folyosón, mint a szürke felhők az égen.

A fiatal festő igen komor hangulatban kocsizott ki a nyugati pályaudvarra és mikor a vonatja

megindult vele az ismeretlen jövő felé, a hervadó mezőkön át, azt gondolta magában, hogy milyen jó volna most az első állomáson kiszállani és visszamenni llonkához és elfeledni minden jövőbe vetett hitet, ábrándot, dicsőséget, venni ott Bános körül egy házat, földet s azon röögöt turni, küszködni, semmit sem tudni, semmit sem hallani a világról, csak boldognak lenni, csak szeretve lenni.

A vonat egy kis őszirózsás kertés-örház előtt rohant el és arról eszébe jutott Tóth Gergely, a kiadó-őr és az ő szép kis felesége, ott a bamlódi pusztai örházban.

Ahogy az ablakon kinézett az esős, őszi alkonyatba, az elsuhanó kis örház felé, a kocsi ablaküvegén valami írást fedezett fel. Valaki gyémánt gyűrűvel ezt írta fel: „Élni nehéz, meghalni könnyű. Bella.“ A piktor aztán unalmában azon töprenkedett, hogy hol van az a Bella, aki ezt a keserű mondást az ablakra karmolta. Merre kavarta az élet forгатagja? Boldog lett-e valaha, mint Tóth Gergely, a kiadó őr, akinek nincsenek ugyan gyémánt-gyűrűjei, amelyekkel ilyen modásokat kaparjon az államvasutak kocsijainak ablaküvegére, csak egy szép kis felesége, akivel igen boldog, aki szereti. Kozár Győzöt, a híres piktert pedig minden napalkonyatával messzebb zavarja szerelmesétől a végzet...

VIII. A piktor a nagyvilágban.

KOZÁR este 9 óra után érkezett Bécsbe a Stadt Bahnhofon. Kiváltatta a podgyászát egy s hordárral kocsira rakatta. Sohasem volt még a császárvárosban, de rögtön megtetszetek neki az egyenruhás bérkocsisok s a hegyes, rézcsákót viselő rendőrök. Amint a kocsija nyugodtan kullogott a megnevezett szálloda felé, az első benyomása az volt Bécsről, — nézegetve az épületeket, — hogy ez egy rendetlenül épült régi város.

Az egész napon át szitáló őszi eső megállt, az ég kiderült s a hold bágyadt sugarai s a a gáz- és villanylámpák fénye mellett majdnem nappali világításban nézegetett széjjel a piktor.

Magában azt gondolta, hogy Pestet úgy szereti, mint a kedvesét, de a jó öreg Bécs az első látásra megtetszett neki s elhatározta, hogy ezt a vén várost úgy fogja szeretni, mint a nagyanyákat szokás.

Megérkezett a Máriahilferstrassén levő Kummer-szállodába, ahol meglepetésére a csomagját a liftre hordó szolga magyar volt s míg a szobába elrendezte a holmikat, honfitársi szivességből utasításokat adott Győzőnek a bécsi szoká-

sokról. Elmondta a piktornak a megtekinteni valókat.

— A Burgot tessék megnézni és Schönbrunn. Megérdemli, kivált Schönbrunn. A Burg nem sokat ér, mert most renoválják. A Práter is érdekes és a két muzeum. A villanyos kalauzoknak itt mindenki borraivalót ad. Ha pedig kérdezni akar, a rendőrökhöz forduljon.

Győző megköszönte a tanácsokat s előke-
resve podgyászából a csibukját, megtömte aztán
kikönyökölve a harmademeleti szobája ablakán,
amely az utcára nyílt s amelyből a Máriahilfer-
strasse nagyrészét be lehetett látni, majdnem éjfél-
lig nézegette a szép, szelid őszi estén a roppant
forgalmat s elgondolta, hogy e sok éjjel futkosó
embernek, lázas törtetésüknek van-e vajjon ko-
moly értelme és célja?

Elgondolta, mikor lefeküdt, hogy otthon, Bánoson már este 9 órakor elcsöndesedik a város és az emberek ott is csak úgy megvannak, mint itt, talán jobban is s még azt is gondolta, hogy ez a hold, amely oda is így szórja halvány sugarait, vajjon az llonka hálószobája ablakán át besütve, átadja-e neki azt a csókot, amelyet távol alvó szerelmesének itt ime küld a szegény világgá ment piktor . . .

Nem volt szokva a forgalmas utca zajához és nehezen aludt el. De a fiatal test megkövetelte a magáét. El volt törődve, ennél fogva tíz perc múlva zöröghettek a kocsik és csengethettek a villanyosok, Győző az igazak álmát aludta.

Másnap igen jó hangulatban ébredt. Először is a német nyelvből tett vizsgát, amikor a szobapincérrel egyet-mást elintézett, illetve megbeszélt.

Megdicsérte magát, hogy a német nyelvet mégsem felejtette el, pedig 10 éves kora óta, mikor tanították, alig beszélt valamit. Pesten, a magyar székvárosban ugyan több német szót hallott, mint magyart, de neki németül beszélő egyénekkel nem volt ügye.

Üdén, ruganyosan sétált végig az Opernring hervadó platánjai alatt, amelyről sárga leveleket pergetett le az őszi szellő. Eszébe jutott valami vers és szavalni kezdte magában:

Legyen ősz, de szép, vidám, derült ősz,
Sárga lombon fényes napsugár . . .

— Ilyen ősz van most, — gondolta. És tanulmányozta a napsugarak szintörését a sárguló leveleken, amelyek minden pillanatban szint változtattak, ha a hervadást hordozó szellő hangtalan csapásu szárnyain közéjük suhant.

Egy pillanatra a felhők mögé bujt a nap és akkor igen komor gondolatok vettek erőt rajta:

— Napsugaras, ehhez hasonló ősszel szeretnék meghalni — mormogta. — Talán édesebb az elmúlás így, az őszi verőfényben, mint mikor ködöt borít a földre a tél. Ősszel fogok meghalni, — határozta el — és aztán felment a Muzeumba.

Megnézte mind a két hatalmas palotát. Különösen a képtárakba töltött hosszabb időt. Egyik-másik képet irigykedve szemlélt.

— Ezt nem tudnám megcsinálni, — gondolta. De a legtöbbször fiatalos fölénnyel nézte le: „Ezeknél különbet tudok én pingálni!”

A Muzeum boltozat freskója, a Munkácsi: „Művészet diadala” nem tetszett neki:

— Szép, — mormogta, — de meglátszik rajta, hogy pénzért csinálta a mester.

Voltaképpen sohasem szerette a képtárakat bújni, mint a legtöbb fiatal gigász. Valami különös ellenszenvvel viseltetett irántuk és ha hívták a pajtásai, gyakran mondta :

— Minek menjek én a más képeit nézni? Egy jelenetnek, egy tájnak, felhőnek, lombnak, virágnak, asszonytestnek a színe minden világításban és minden helyzetben más, pillanatonként változik. Ha én festem meg, elűt attól, amit más csinált, ha ugyanazt teszem is a vásznamra. Mindkettő jó lehet, de mindkettő mást mutat. Nekem van szemem és színérzékem, de másolni nincs és nem is volt soha türelmem. De nem is akarok pávatollakkal ékeskedni. Ha hibám van, az én hibám. Mindenki a maga szemével lásson.

Délután került ki a muzeumokból. Valami kis vendéglőben megebédelt, megátkozva a körmét a főzőnének és az izlését mindazoknak, kik az ilyen kotyvalékot nap-nap után meg tudják enni. Aztán kiment a Schönbrunni kastélyhoz.

A nyári császári lak nagyon tetszett neki. A nyírott falombokból alkotott falak pedig egyenesen elragadták. Sokat hallott erről az élő lombfalazatról, de ilyen gyönyörűnek nem képzelte.

Az állatkerten átsietett. Nem szerette sohasem az állatkerteket nézni. Végtelenül sajnálta a ketrecbe zárt szerencsétlen foglyokat. A gyöngéd lelkével úgy gondolta, hogy ezek a boldogtalan állatok a bús nézésükkel panaszkodnak az őket bámuló népeknek, mintha azt mondanák:

— Igazságosnak mondjátok magatokat és mégis tűritek, hogy minket távol a hazánktól itt, ebben a piszkos ketrecben, az életszokásainktól elűtő módon tartsanak, koplaltassanak és kinozzanak.

— Az állatkerteket beszüntetném, ha hatalmamban állana, — mormogta és visszament még egyszer megnézni a gyönyörű Gloriettet, amelyet a lemenő őszi nap aranyos sugár-füldőbe borított. Aztán megindult gyalog hazafelé; a sok járkálástól iszonyuan összetörve megvacsorált és lefeküdt.

Elalvás közben eszébe jutott egy kis szőke lány, akit a schönbrunni üvegházban látott, aki roppant hasonlított Ilonkához.

— Vajjon ki lehetett ez a kis lány, — töprengedett félálomban. Aztán még elhatározta, hogy holnap megnézi a Burgot és délben elutazik.

Ugy is lett. Délelőtt tíz órakor ért a császári lakhoz, amelyet négy oldalt is építettek és magában azt gondolta, hogy ebben a vén, otromba épületben, amelyen a kocsik keresztül-kasul járnak, csörögve, lármázva, hogy szeret és tud lakni a magyar király és Pesten a felséges fekvésű várpalotában olyan keveset lehet látni az udvart. Nem értett a politikához, mint ahogy a művészek egyáltalán nem értenek, illetve nem törődnek vele. S azt gondolta, hogy a királynak nincs jóízlése. Ez pedig baj! Mert akkor a király az ő festményét sohasem veszi meg. Mig pedig a király az ő festményét nem veszi meg, — szava köti ehhez, — nem veheti el Ilonkát . . .

A Burg kapuján akkor jött ki egy udvari fogat, amikor a piktor odaért s benne ült a rosszízű, kedves, mosolygós arcú császár az akkor Bécsben időző vendégével, a sziámi királlyal.

Kozár megemelte nagy örvendezve a kalapját s önkéntelenül elkiáltotta magyarul:

— Eljen a király!

Mivel a fogat alig nyolclépésnyire ment el előtte, a király ránézett a lelkes magyarra és mosolyogva tisztelgett s még a fejét is megbólintotta. A feketebőrű sziámi király pedig megemelte a cilinderét.

Győző mosolyogva nézett a robogó udvari fogat után s azt gondolta, hogy az életben ez sem igen isméltődik meg vele, hogy két király köszönjön neki egyszerre. De azzal sehogysem volt kibékülve, hogy ezek az osztrákok nem éljenzik a királyt, amerre a fogatjával halad. Közönyösen mennek el az udvari fogat mellett s nem sokat törődnek vele, akárki ül benne. Bezeg Pesten, hogy éljenzik, ha a király kocsija ott jár. És mégis itt szeret lenni a felség. Hát ez igazán csodálatos. Csak a katonák vágják magukat állásba, ha az udvari fogatot látták és mig előttük elment feléje fordulva tisztelegtek neki.

Győző aztán bement a Burg udvarára és végig nézte, hogy a bosnyák ezred felváltja az őrséget. A katonai hókusz-pókusz közben az órájára tekintett s rettenve látta, hogy mindjárt lekési a müncheni vonatot, ha nem igyekszik.

Kocsiba ült és lóhalálába vágatott a szállodájába, ahol rendbehozta a számláját és kirobogott a vasuti állomásra.

Ideje volt, mert a vonatja, alighogy beült, a másik percben már robogott vele kifelé Bécs háztengere közül.

A vasszörnyeteg gyönyörű tájakon repült vele keresztül. A piktor úgy képzelte, hogy most megelevenednek előtte a gyermekkora álmai. Ilyennek képzelte azokat a mesebeli tájakat, amelyekről egykor, kis fiú korában olvasott. Azokba

a könyvekbe ilyen képek voltak rajzolva, amilyen most átmegy. A mesék a gyermekkorból újra visszazálltak s úgy vélte, hogy a regék vitézei és szerelmes kisasszonyai ott suhannak, röppennek, a lilaködbevesző hegyek, erdők, vizesések felett úszó őszi légbe. Mosódott alakjaikat újra látta, mint egykor, otthon, mikor a színes történeteket olvasgatta a keresztapja háza nagy kertjében levő lugasban. Ilonka csevegését a lugason kívül, amint a bábjait dorgálja játék közben:

— Győző papa, ezek a gyerekek rosszak, én nem birok velük. Jöjjön, verje meg őket. — Aztán suttogva tette hozzá:

— Csendben legyetek, gyerekek, mert Győző papa olvas, szép meséket, amelyeket el fog mondani.

A fiatalember behunyta a szemét és elgondolta, hogy mint röppennek az évek! Ő már nem olvas meséket, Ilonka nem játszik babákkal. Nagy lány lett és szivekkel játszik . . . A babák elfeledve alusznak valahol egy sötét szekrényfiókban. S „Ilonka mamuka“ erre, „Győző papuka“ amarra van a nagyvilágban és vajjon Ilonka mamuka nem felejtí-é el Győző papukát, míg a világban küzdeni jár? . . .

— Szankt-Pölten! — Orditott a kalauz és Győző papuka felrettent az álmodozásból. A rózsaszínü ábrándok tündérei szétrebbentek ettől a kiáltástól és a festő érdeklődve nézte a Linz felé beszálló polgárasszonyok népviseletét. A kontyukon óriási fekete selyem maslit hordanak és ami még érdekesebb, a podgyászukat nem a kezükben, hanem a fejükön kosarakban cipelik; e sok-

szor súlyos és igazán nagy csomóju lomokkal nemcsak sietnek, de szaladnak is, anélkül, hogy ez a teher lehullana.

A vörössapkás állomásfőnök megadta a jelt s a vonat tovább indult Linz felé.

A táj itt már nem volt olyan vadregényes. Sikság, róna, rétek. De Győző ezt szivesebben nézte, mint a hegyes-völgyes vidéket, mert ez inkább hasonlított az ő szülőföldjéhez.

A földeken őszre szántottak és vetettek is. A vonat pedig robogott tova a napsugaras őszi délutánban, rudrarakott szénaboglyás hervadó mezők, erdők, berkek, csalitok mellett. Az erdők fái már piroslott a lomb és hullott, pergett a rezgő nyárfák ezüst színű levele.

Linzben hosszasabban állott a vonat és Kozár kiszállt uzsonnázni. Amint az étteremben a sörét iszogatja, valaki a vállára üt a hátamögött és rárivall magyarul:

— Piktör, aki ragyogód van, hol csavarogsz te ezen a tájon!?

A valaki a nyakába is esett Kozárnak s lecsókolta bajuszáról a sörhabat.

— Ne te ne! — örvendezett Győző, — hiszen ez a birkaorru kadét! A Baróthy gyerek. Hát te hogy cseppentél ide?

Valóban Baróthy ur vala, akinek az orrát a tavasszal úgy megvágta a piktör, de már nem kadét, hanem hadnagy volt és az orra igen csinosan meggyógyult. A birkaformát, a kettősséget az orvosi tudomány ugyan nem tudta eltüntetni róla, de a vörös bajusza megnőtt és a forradásos arcával szörnyű tekintélyes, mord katonaarc

lett volna, ha szelid szürke szemei nem mosolyogtak volna örökké.

— Ugye, — örvendezett a hadnagy, — ez aztán a bravur! Röptibe fogtalak el, piktor! Hát hova mégy?

— Megyek Münchenbe pajtás, a tanulmányaimat folytatni, — mosolygott Győző. — De mondd már, mit keresel te itt?

— Hadd el, — sóhajtott a hadnagy. — Mikor kineveztek, rögtön ide helyeztek e közé a jámbor osztrák nép közé. Te, micsoda anyámasszony nép ez! Inni csak sört iszik, paprikájuk nincs és az asszonyok körül olyan bárgyuak, hogy ki sem lehet beszélni! Hanem hiszen, tudod pajtás, — annál inkább szeretnek engem a fehérnépek. Te, én itt öt év múlva generális leszek, de ha nem is, hát kapitány, mert minden felebbvalóm felesége szerelmes belém! Mind!

— Szép, — hallgatta Győző a Baróthy szokott, jólelkű legénykedését.

— Hanem azért, tudod, sváger, jobb szeretnék otthon kutyamosó lenni, mint itt kapitány. A haza, mégis csak haza! Nem úgy, a frázishős politikusok hazáját értem, hanem a szülőföldet, az ismerősöket, a jóbarátokat. Ahol megszoktuk, megszerettünk mindenkit. Ez a haza. A ragyogóját, én ki sem tudom beszélni, amit mondani szeretnék, csak azt tudom, hogy nekem itt kell élnem virágába elhervadnom.

— De ha van itt sok szép asszony, meg jó sör, — vélte a piktor, — akkor nincs nagy baj. Udvarolj s élted virágát locsold az árpa-, vagy komlólével, hogy el ne hervadjon.

— Hát csak ez enyhíti a bánatom valamennyire

— sóhajtott a boldogtalan hadnagy és felkapva szörnyű nagy sörös korsóját, el sem vette nagy keserűségében a szájától, míg egy csöpp volt benne.

— Hát az otthon levők? — kérdezősködött Baróthy. — Mesélj, mesélj! Innen nem szabadulsz meg egyhamar! Legalább máma nem. Reggel tovább utazhatsz, de ma este lumpolunk!

— De micsin a podgyászommal, — kérdezte a festő, csak hogy valami ellenvetést tegyen a látszat kedvéért.

— Simbachnál a határon marad. Ha megérkezel holnap délelőtt, megnézik a vámtisztek és tovább mehetsz. De ma lumpolunk, aki ragyogója van! Ma megmutatom ezeknek a nyavalyás osztrákoknak, hogy szoktak a magyarok lumpolni. Te, leiszszuk őket a sárga földig, aztán kötőféket huzunk a fejébe ennek a sok melák hadnagynak, főhadnagynak, kadétnak és az ideáljuk ajtójához kötjük. Megállj csak, ilyet még nem látott Linz városa! Ezek huzzák ki a lutrit! Te, igaz, itt még van lutri. Tegnap reggel kótyagosan mentem haza egy muriról a Horvát kadetával és megtettem a kisasszony évszámát, akivel a szeparéban ittunk, a szeparé számát, meg a két utolsó számát ennek az évnek. Micsoda hülye intézmény ez a lutri, te piktor! Kétszázötven pengőt nyertem ma reggel. Kijött a számom. Ezt ma megisszuk az utolsó vasig. Most különben a főhadnagyot várom, aki a menyasszonyával egy vidéki rokonuknál volt kiránduláson itt a közelben. Nagyon jó fiú. Itt is a vonat velük.

Bemutogatta a szolid társaságnak nagy lármás hangon Kozárt, akiről azt mondotta, hogy

mellette Makkart Jancsi (csak így per Jancsi) a sutba bujhat, aztán megígérte a hölgyeknek, hogy még ma barátjával ellátogat hozzájuk, karonfogta Győzőt és vitte a lakására.

Utközben megmutogatta a piktornak a barátságos város nevezetességeit. Az épülő dómot, az erkélyes tornyú városházát, amelynek az állványán minden negyedórán kürtöl az ór. A Ferencz József teret, a kis keskeny Dunát, amely a pestinek csak unokája lehet. S ezalatt fecsegett a birkaorru hadnagy annyit és olyan bolondokat, hogy Győző majd széthullott a nevetéstől. Közben pedig elmondotta az ujságokat az otthoni közös ismerősökről.

Este egy vendéglőbe mentek vacsorálni, ahol a birkaorru egy csomó huszár és dragonyos tisztet mutatott be Kozárnak. E társaságban — pedig magasrangu tiszték is voltak jelen — a nagyhangu Baróthy vitte a szót, minden tette, szava hahotával fogadtatott. Ugy látszik, ő volt itt a kedvenc, neki minden jól állt és neki minden szabad volt.

Már itt leitták magukat tisztességesen, aztán jött a kávéház, a züllés.

Hogy micsoda dáridót vittek véghez, azt le nem írom. A tisztos linzi utcák elhülve bámulták meg a rajtuk lármázva kószáló társaságot, amelytől Győző maga sem tudta, hogy szabadult meg. Mikor magához tért, reggel volt és künn volt megint az állomáson, de a feje úgy zúgott, hogy a vasuti főnököt nem tudta megkülönböztetni a hordártól és elfelejtett németül beszélni.

Vége az első kötetnek.

TARTALOM.

	Oldal
I. Egy ember meghal	3
II. A madárnak kinő a szárnya	10
III. Új fészekben	31
IV. A tavaszi napok gyorsan múlnak	39
V. A trubadur	55
VI. Tavaszi fellegek	101
VII. Egy virág kinyílik	129
VIII. A piktor a nagyvilágban	146

==== SAJTÓ ALATT: ====

MORVAY ZOLTÁN: Műkedvelők színháza:

I-ső kötet tartalma:

Angol kisasszony. Bohózat 1 felvonásban. Műkedvelők számára a leghálásabb és legkönnyebben előadható bohózat
Lucia á/ma. Tánc-jelenet. Gyakorlott táncosnők számára.
Leányzsúr. Tréfás jelenet 6 leány szereplővel.
A szerelemről. Verses monolog.

II-ik kötet tartalma:

Rendelés a betegsegélyzőben. Bohózat.
Virágos hajó. Élőkép és prolog.
Nem lesz 0-ás liszt. Tréfás jelenet.
Biedermeier-bál. Prolog.

Egy kötet ára 20 Lei

RANDEVU. Vigjáték 1 felvonásban.

Ára 20 Lei.

Megrendelhető Révész Béla könyvkereskedésében
Targu-Mures—Marosvásárhely

Rendelje meg a következő könyveket:

Larisch: Multam. (Rudolf trónörökös és Vecsera Mária trágédiájának érdekfeszítő hiteles története.)

Berde Mária: Tükör.

Engelberg Dezső: Panaszok.

Nagy Emma: Versek.

Ligeti Ernő: Asszony.

Heine: Matrac sír.

Rilke: Rilke zászlós.

Hajnal László: Szolga énekel.

A fenti 8 kötet szórakoztató, értékes könyv ára együtt 100 Lei.

A pénz előleges beküldésénél bérmentve szállítja

Révész Béla könyvkereskedése

Târgu-Mureş—Marosvásárhelyt

MORVAY ZOLTÁN
**SZÜRKE
TÖRTÉNETEK**

Elbeszélések.

Négy miniatűr kötet.

A magyar szépirodalom legkisebb
könyvei.

Egy kötet ára 20 Lei

Egy könyv eredeti nagysága

MORVAY ZOLTÁN
**EGY 6000 KILOMÉTERES SÉTA
TÖRTÉNETE**

Uti emlékek.

Szerző e könyvében Magyarország, Ausztria, Bajor-, Szász-, Porosz-,
Francia-, Olaszország, továbbá Svájcban tett gyalogutazását írja le
könnyed, vidám, csevegő modorban.

Ára 40 Lei

Megrendelhető Révész Béla könyvkereskedésében
Targu-Mures—Marosvásárhelyt.

MŰKEDVELŐK

TELEFON

61

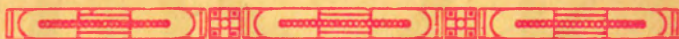
részére népszinműveket, monologokat, dialogokat, kabarétréfákat és kuplékat nagy választékban tart raktáron

Révész Béla

könyvesboltja Târgu-Mureş : Marosvásárhelyen

Kérjen árjegyzéket

Kérjen árjegyzéket!

Saját érdekében kérje : legujabb papir-, író-
szer és nyomtatvány

... Á R J E G Y Z É K E M E T, ...

bármily nyomdai munkára

modern könyvnyomdám árajánlatát,
és írógép beszerzése előtt

„UNDERWOOD“ gépeim bemutatását

Révész Béla papíráruháza

Târgu-Mureş—Marosvásárhelyt

**BÁRHOL MEGJELENT MAGYAR
KÖNYVÉRT**

«» FORDULJON BIZALOMMAL «»

RÉVÉSZ BÉLA

huszonnégyszázötven éve fennálló könyvesboltjához
Tárgu-Mureş :: Marosvásárhelyt.
Kérjen árjegyzéket! «» Kérjen árjegyzéket!

**Erdély legnagyobb zeneműlerakata,
az összes modern és klasszikus kották állandóraktára**

RÉVÉSZ BÉLA

könyvkereskedésének zeneműosztálya

Tárgu-Mureş :: Marosvásárhelyt

Kérjen árjegyzéket!

Kérjen árjegyzéket!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

